

Kræftens Bekæmpelse

Alkoholvaner i Danmark 2023

Alkoholvaner i Danmark 2023

Denne rapport er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse ved:

Anne Sofie Plum Christensen

- Senior projektleder, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)
- Ansvarlig kontaktperson for denne kortlægning – kan kontaktes på asc@cancer.dk og tlf.: 35 25 77 28

Ida Lambæk

- Studentermedhjælper, bach.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Signe Hansen

- Analysemedarbejder, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Uddrag, herunder figurer og kortere citater, er tilladt med kildeangivelse:

Christensen ASP, Lambæk I & Hansen S

Danskernes alkoholvaner 2023

Kræftens Bekæmpelse 2024

Kræftens Bekæmpelse

Forebyggelse & Oplysning

Strandboulevarden 49

2100 København Ø

Tlf.: 35 25 75 00

Rapporten findes udelukkende i elektronisk form og er tilgængelig via

www.cancer.dk/forebyg/drik-mindre-alkohol/rapporter-og-forskning

Forside: Colourbox

ISBN: 978-87-7064-482-2

Copyright©

Kræftens Bekæmpelse

April 2024

Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Alkohols sundhedskonsekvenser er omfangsrige og veldokumenterede. Alkohol øger risikoen for mere end 200 tilstande og sygdomme, og samtidig bidrager alkohol til social ulighed i sundhed.

Siden 1988 har alkohol været på WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker. Alkohol øger risikoen for mindst syv forskellige kræftformer: brystkræft, kræft i mundhule, strube, svælg og spiserør, leverkræft samt tyk- og endetarmskræft.

Man har en lav risiko for at blive syg – herunder at få kræft – af alkohol, hvis man holder sig til Sundhedsstyrelsens anbefalinger om højst at drikke 10 genstande om ugen og højst 4 genstande på samme dag. Men mere end 700.000 danskere drikker over 10 genstande om ugen, så der er mange, der vil have en helbredsmæssig fordel ved at drikke mindre.

I rapporten kortlægges alkoholvaner blandt 18-74-årige i Danmark i 2023. Rapporten belyser befolkningens viden, holdninger og adfærd i forhold til alkohol. Resultaterne skal bidrage til at styrke det vidensgrundlag, som fremtidige forebyggelsesindsatser baseres på.

Peter Dalum, projektchef i Kræftens Bekæmpelses afdeling for Forebyggelse & Oplysning.

Indholdsfortegnelse

Forord	2
Sammenfatning	5
English summary	8
Konklusioner og anbefalinger.....	11
Indledning	13
Formål.....	13
Baggrund.....	13
Definitioner.....	14
1. Alkoholforbrug.....	15
Hvor ofte drikker danskerne alkohol?.....	15
Ugentligt alkoholforbrug.....	16
Indtag af 5 eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-druk).....	17
Hyppighed af fuldskab.....	18
Hvem drikker man alkohol med.....	19
Ønske om at nedsætte sit alkoholforbrug	20
Bevidsthed om ugentligt antal genstande.....	22
Alkoholfri alternativer.....	24
Andre danske undersøgelser.....	26
2. Grunde til at drikke eller ikke at drikke alkohol.....	27
De vigtigste grunde til at drikke alkohol.....	27
De vigtigste grunde til <i>ikke</i> at drikke alkohol.....	28
Andre danske undersøgelser.....	28
3. Oplevelser med for meget alkohol.....	29
Prøvet at drikke for meget.....	29
Oplevelser som følge af at have drukket for meget.....	30
Når andres fuldskab forringer festen	31
4. Oplevelser med den danske alkoholkultur.....	32
Alkohol og sociale sammenkomster.....	32
Forventningspres til at drikke alkohol.....	33
Forventningspres til at servere alkohol.....	35
Oplevet drikkepres	36
Drikkepresset andre.....	38
Lader som om man drikker alkohol.....	39
Nej til sociale arrangementer på grund af alkohol	41
Andre danske undersøgelser.....	43

5. Holdninger til alkoholkulturen i Danmark.....	44
Hvad mener danskerne om alkoholforbruget i Danmark?	44
Skal vi have en kultur, hvor "nej tak" til alkohol bliver accepteret?.....	45
Har vi allerede en kultur, hvor "nej tak" til alkohol accepteres?.....	46
Accepterede begrundelser for ikke at drikke alkohol.....	47
Andre danske undersøgelser.....	48
6. Aldersgrænser for køb af alkohol – kendskab og holdninger.....	49
Kendskab til loven for køb af alkohol.....	49
Holdninger til aldersgrænser for køb af alkohol.....	50
Bør der være strengere kontrol med, om butikker overholder lovgivningen i forhold til salg af alkohol til unge?	52
Andre danske undersøgelser.....	53
7. Holdninger til strukturelle forebyggelsestiltag.....	54
Holdninger til obligatorisk næringsdeklaration og minimumspriser.....	54
Holdninger til prisen på alkohol i detailhandlen.....	55
Holdninger til alkohol på ungdomsuddannelser.....	56
Andre danske undersøgelser.....	56
8. Viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft.....	57
Uhjulpvet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft.....	57
Udvikling i uhjulpvet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft.....	58
Hjulpvet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft.....	59
Udvikling i hjulpvet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft.....	60
Kendskab til sammenhængen mellem alkohol og forskellige kræftformer (hjulpvet)..	61
Hvor meget alkohol skal man drikke for at have en øget risiko for kræft?	62
Behov for oplysning.....	65
Oplysning om kræftisiko på alkoholiske drikkevarer.....	66
Andre danske undersøgelser.....	67
9. Kendskab til Sundhedsstyrelsens anbefalinger om alkohol.....	68
Kendskab til anbefalingen om højst 10 genstande om ugen.....	68
Kendskab til anbefalingen om højst 4 genstande på samme dag.....	71
10. Metode.....	74
Datagrundlag.....	74
Statistiske analyser	76
Begrænsninger ved webundersøgelser.....	77
Spørgsmål til undersøgelsen	78
Litteraturliste	79

Sammenfatning

I denne rapport kortlægges alkoholvaner blandt 18-74-årige i Danmark i 2023. Analyserne bygger på svar fra 3.020 personer fra Voxmeters panel. Data er nationalt repræsentativt i forhold til køn, alder og region.

Alkoholforbrug

Størstedelen af 18-74-årige danskere (83 %) angiver, at de drikker inden for Sundhedsstyrelsens anbefaling om højst 10 genstande om ugen. 11 % angiver et ugentligt alkoholforbrug over anbefalingen, mens resten svarer 'ved ikke' til spørgsmålet. Flest 18-29-årige og 60-74-årige drikker over Sundhedsstyrelsens anbefaling for ugentligt alkoholforbrug (henholdsvis 16 % og 15 %). De ældre drikker oftere alkohol end de yngre, mens de yngste oftest drikker sig fulde. 15 % af dem, der drikker alkohol på en typisk uge, tæller altid eller ofte deres ugentlige antal genstande. Hver femte af dem, der drikker mere end Sundhedsstyrelsens anbefaling, om højst 10 ugentlige genstande, ønsker at nedsætte deres alkoholforbrug.

Grunde til at drikke eller ikke at drikke alkohol

Blandt dem, der drikker alkohol mindst én gang om måneden, er de tre hyppigste årsager til at drikke følgende: At det er socialt/hyggeligt (79 %), at det smager godt (72 %) og det er afslappende/afstressende (47 %). Blandt dem, der sjældent eller aldrig drikker, er de hyppigste årsager til ikke at drikke alkohol følgende: Ønsket om at være frisk dagen efter (28%), at det ikke passer til ens livsstil (26%), at det er usundt (23%) og man ikke kan lide at blive påvirket (22%). Hver femte angiver desuden, at der ikke er en særlig grund (20%).

Oplevelser med for meget alkohol

Hver fjerde 18-74-årige har inden for det seneste år drukket så meget, at de næste dag ville ønske, at de havde drukket mindre. 40 % har ikke oplevet det inden for det sidste år, men tidligere. Mange har oplevet negative konsekvenser af deres alkoholindtag, herunder black out (42 %), konflikter og skænderier (32 %) samt seksuel kontakt, som man efterfølgende fortrød (22 %). Hver tredje er kommet til skade på grund af alkohol (34 %). Langt størstedelen af 18-74-årige har oplevet, at en anden persons fuldskab har gjort en social sammenkomst dårligere (79 %).

Oplevelser med den danske alkoholkultur

Hver femte mener, at det er svært at være en del af det sociale fællesskab ved sammenkomster, hvor der drikkes alkohol, hvis man ikke selv drikker alkohol (21 %). Blandt 18-29-årige gælder det hver tredje (32 %). Blandt dem, der har et alkoholforbrug, drikker hver tiende indimellem eller ofte alkohol, fordi det er forventet og ikke fordi de har lyst. Andelen stiger med stigende alkoholforbrug. Næsten hver fjerde af 18-74-årige serverer indimellem alkohol for gæster, fordi det er forventet og ikke af lyst. Mere end 4 ud af 10 har oplevet drikkepres (dvs. at nogen har forsøgt at få dem til at drikke mere alkohol, end de havde lyst til). Andelen, der har oplevet drikkepres, falder med alderen. Hver femte har sagt nej til at deltage i et socialt arrangement, fordi de ikke havde lyst til at drikke alkohol. Andelen falder med alderen. Hver femte savner alkoholfrie alternativer, når de er til fester og/eller i andre sociale sammenhænge.

Holdninger til alkoholkulturen i Danmark

Over halvdelen af 18-74-årige mener, at alkoholforbruget blandt danskerne er for højt (56 %). Næsten 9 ud af 10 (88 %) ønsker en alkoholkultur, hvor alle accepterer et "nej tak" til alkohol, men kun halvdelen erklærer sig enige i, at vi allerede har en kultur, hvor det bliver accepteret at sige "nej tak" til alkohol i sociale sammenhænge. Danskerne oplever¹ bilkørsel (85 %) og graviditet (79 %) som de mest accepterede begrundelser for ikke at drikke alkohol i Danmark, hvor f.eks. manglende lyst opleves som en accepteret begrundelse af 43 %.

Aldersgrænser for køb af alkohol – kendskab og holdninger

Lidt under halvdelen (47 %) af 18-74-årige har kendskab til alle aldersgrænserne for køb af alkohol i Danmark². Cirka halvdelen af danskerne (54 %) mener, at der bør være en aldersgrænse på 18 år for køb af al alkohol, uanset alkoholprocent. Hver tredje (33 %) er uenig, mens 14 % svarer 'Ved ikke'. Opbakningen til en 18 års aldersgrænse, for køb af al alkohol, er højere jo ældre de adspurgte er. Seks ud af 10 (63 %) går ind for strengere kontrol med, om butikker overholder lovgivningen ift. salg af alkohol til unge. Knap 7 ud af 10 (68 %) bakker op om automatisk ID-kontrol via betalingskortet.

Holdninger til strukturelle forebyggelsestiltag

Knap halvdelen af 18-74-årige (44 %) mener, at det skal være obligatorisk at vise næringsindhold og kalorier på alkoholiske drikkevarer, ligesom der skal være på madvarer. 14 % er imod, mens resten hverken er for eller imod eller svarer "ved ikke". 28 % mener, at der skal være en minimumspris på alkohol, så der er en grænse for, hvor billig en genstand må være. 36 % er imod forslaget. Prisen på alkohol i detailhandlen opleves som passende af de fleste (60 %) - 11 % synes, at det er for dyrt, og 12 % synes, at det er for billigt. I dag må ungdomsuddannelser sælge alkohol til deres elever, uanset elevernes alder. Kun hver femte af 18-74-årige mener, at det skal være på den måde (21 %). Lidt over halvdelen mener, at der skal være en aldersgrænse (på enten 16, 17 eller 18 år), hvorunder ungdomsuddannelserne ikke må sælge alkohol. 15 % mener, at det slet ikke skal være tilladt at sælge alkohol til elever på ungdomsuddannelserne.

Viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft

Når 18-74-årige spørges helt åbent (uhjulpent kendskab) om, hvilke sygdomme de mener, at alkohol øger risikoen for, angiver 25 % kræft. Præsenteret for en liste med sygdomme og tilstande, som alkohol muligvis øger risikoen for, krydser 54 % af i kræft (hjulpent kendskab). Der er endnu lavere kendskab til sammenhængen mellem alkohol og de enkelte kræftformer. F.eks. ved kun hver tiende, at alkohol øger risikoen for brystkræft (hjulpent 10 %). Flest kobler alkohol til leverkræft (hjulpent 45 %). Syv ud af 10 (71 %) mener, at der er behov for oplysning om, at alkohol øger risikoen for kræft. Næsten halvdelen (47 %) mener, at det ville være en god idé at gøre det obligatorisk at oplyse om sammenhængen mellem alkohol og kræft på alkoholiske drikkevarer.

¹ Respondenter er blevet spurgt "Hvilke begrundelser for ikke at drikke alkohol – oplever du – bliver accepteret i Danmark?". Svaret er dermed ikke et udtryk for, om respondenterne selv accepterer de nævnte begrundelser – men snarere om de oplever en generel accept af dem i samfundet.

² Aldersgrænsen for køb af alkohol i detailhandlen (butikker/tankstationer/supermarkeder) er 16 år ved køb af alkohol op til 16,5 % (f.eks. øl, vin og alkoholcider) og 18 år ved køb af alkohol på 16,5 % og derover (f.eks. vodka, rom og anden stærk spiritus). Ved køb af alkohol på udskænkingssteder (barer/restauranter/diskoteker) skal man være 18 år uanset alkoholprocent.

Kendskab til Sundhedsstyrelsens anbefalinger om alkohol

Mere end 8 ud af 10 kan ikke angive Sundhedsstyrelsens anbefaling, om højst at drikke 10 genstande om ugen – hverken for mænd eller kvinder (85 %). 7 % angiver korrekt, at Sundhedsstyrelsen anbefaler højst 10 genstande om ugen, for både mænd og kvinder på 18 år og derover. Resten kan angive grænsen på højst 10 genstande for det ene køn, men ikke det andet. Mere end 8 ud af 10 (86 %) kender ikke Sundhedsstyrelsens anbefaling, om at voksne på 18 år og derover højst drikker 4 genstande på samme dag – hverken for mænd eller kvinder. 6 % angiver korrekt for både mænd og kvinder, at Sundhedsstyrelsen anbefaler højst 4 genstande på samme dag.

English summary

In this report, we examine the alcohol habits of adults in Denmark in 2023. The report is based on data from a survey of 3,020 citizens aged 18-74. The data collection was conducted by the Voxmeter research institute, and the data is nationally representative in terms of sex, age, and region.

Alcohol consumption

Most Danes aged 18-74 (83%) report that they drink within the Danish Health Authority's recommendations of a maximum of 10 units per week. 11% exceed the weekly alcohol consumption recommendation, while the rest answered 'don't know' to the question. The highest percentages of those drinking above the Danish Health Authority's recommendation for weekly alcohol consumption are among the 18-29 and 60-74 age groups (16% and 15% respectively). Older people tend to drink alcohol more frequently than younger ones, while the youngest age group more often gets drunk. 15% of individuals who consume alcohol on a weekly basis always or often keep track of their weekly number of units. One in five of those exceeding the Danish Health Authority's recommendation of a maximum of 10 weekly units wish to reduce their alcohol consumption.

Reasons for drinking or not drinking alcohol

The three most common reasons for drinking alcohol – among those who drink alcohol at least once a month – are that it is social/enjoyable (79%), that it tastes good (72%), and that it is relaxing/de-stressing (47%). The most frequent reasons for not drinking alcohol – among those who rarely or never drink – are the desire to be fresh the next day (28%), that it does not fit their lifestyle (26%), that it is unhealthy (23%), and a dislike of being under the influence (22%). Additionally, one in five state that there is no particular reason (20%).

Experiences with too much alcohol

Within the last year, one in four have consumed so much alcohol that the next day they wished they had drunk less. 40% have not experienced this within the last year but have in the past. Many have experienced negative consequences of their alcohol intake, including blackouts (42%), conflicts and arguments (32%), and sexual contact that they regretted afterwards (22%). One in three have been injured due to alcohol (34%). Most people aged 18-74 have experienced someone else's drunkenness negatively impacting a social gathering (79%).

Experiences with Danish Drinking Culture

One fifth find it difficult to be part of social gatherings where alcohol is consumed if they do not drink themselves (21%). Among 18-29-year-olds, this applies to one third (32%). Among those who consume alcohol, one in ten occasionally or often drinks because it is expected, and not because they want to. This proportion increases with higher alcohol consumption. Almost one in four of 18-74-year-olds occasionally serves alcohol to guests because it is expected, and not because they want to. More than four out of ten have experienced peer pressure to drink more alcohol than they wished to. The proportion that has experienced this peer pressure decreases with age. One fifth have declined to participate in a social event because they did not want to drink alcohol. This proportion

decreases with age. One fifth miss alcohol-free alternatives when they are at parties and/or in other social contexts.

Attitudes Towards Alcohol Culture in Denmark

Over half believe that alcohol consumption among Danes is too high (56%). Nearly 9 out of 10 (88%) desire an alcohol culture where everyone accepts a 'no thank you' to alcohol, but only half agree that we already have a culture where it is accepted to say 'no thank you' to alcohol in social contexts. Danes perceive driving (85%) and pregnancy (79%) as the most accepted reasons for not drinking alcohol in Denmark. Conversely, lack of desire to drink is seen as an accepted reason by only 43%.

Age Limits for Purchasing Alcohol - Awareness and Attitudes

Just under half (47%) of Danes aged 18-74 are aware of all the age limits for purchasing alcohol in Denmark. Approximately half of the Danes (54%) believe there should be an age limit of 18 years for purchasing all alcohol regardless of the alcohol content. 33% disagree, while 14% answer 'do not know'. Support for an 18-year age limit for purchasing all alcohol is higher the older the respondents are. Six out of ten (63%) support stricter enforcement of laws regarding the sale of alcohol to young people. Almost seven out of ten (68%) support automatic ID-checks via payment cards.

Attitudes Towards Structural Prevention Measures

Nearly half of 18-74-year-olds (44%) think it should be mandatory to display nutritional content and calories on alcoholic beverages, as is the case with food products. 14% are against, while the rest are neither for nor against or answer 'do not know'. 28% think there should be a minimum price for alcohol, setting a limit for how cheap a drink can be. 36% are against the proposal. The price of alcohol in retail is seen as appropriate by most (60%) - 11% think it is too expensive, and 12% think it is too cheap. Currently, upper secondary schools are allowed to sell alcohol to their students, regardless of the students' age. Only one fifth of 18-74-year-olds think it should be this way (21%). Just over half believe there should be an age limit (either 16, 17, or 18 years) below which upper secondary schools should not sell alcohol. 15% think it should not be allowed to sell alcohol to students at upper secondary schools at all.

Awareness of the Link Between Alcohol and Cancer

When 18-74-year-olds are asked openly (unprompted awareness) about which diseases they believe alcohol increases the risk of, 25% mention cancer. Presented with a list of diseases and conditions that alcohol possibly increases the risk for, 54% tick off cancer (prompted awareness). There is even lower awareness of the link between alcohol and specific types of cancer. For example, only one in ten knows that alcohol increases the risk of breast cancer (prompted: 10%). Most associate alcohol with liver cancer (prompted: 45%). Seven out of ten (71%) believe there is a need for information about alcohol increasing the risk of cancer. Nearly half (47%) think it would be a good idea to make it mandatory to inform about the link between alcohol and cancer on alcoholic beverages.

Awareness of the Danish Health Authority's Recommendations on Alcohol

More than 8 out of 10 cannot specify the Danish Health Authority's recommendation to drink a maximum of 10 drinks per week - neither for men nor women (85%). 7% correctly state that the Danish Health Authority recommends a maximum of 10 drinks per week for

both men and women aged 18 and over. The rest can specify the limit of a maximum of 10 drinks for one sex, but not the other. More than 8 out of 10 (86%) are not aware of the Danish Health Authority's recommendation that adults aged 18 and over are advised to drink a maximum of 4 drinks on the same day - neither for men nor women. 6% correctly state for both men and women that the Danish Health Authority recommends a maximum of 4 drinks on the same day.

Konklusioner og anbefalinger

I dette afsnit er de mest relevante fund fremhævet, og der er fulgt op med anbefalinger til, hvordan forebyggelsesaktører kan arbejde videre med at skabe en sundere alkoholkultur blandt danskerne.

Konklusion: Det er særligt de yngste og ældste danskere, der overskrider Sundhedsstyrelsens anbefalinger for alkoholforbrug

Flest 18-29-årige (16 %) og 60-74-årige (15 %) drikker over Sundhedsstyrelsens anbefaling, om højst 10 ugentlige genstande. Der er forskel i drikkemønstret, idet hyppigheden af alkoholindtag stiger med alderen, men omvendt drikker de unge sig oftere fulde.

Anbefaling:

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden har med indsatsen 'Fuld af liv' et særligt fokus på unge. Resultaterne understreger, at der fortsat er et særligt behov for indsatser målrettet unge. Det kan på sigt også påvirke alkoholvanerne blandt ældre generationer, da alkoholvaner grundlægges i ungdommen. Det anbefales også at lave indsatser, der er målrettet den ældre af befolkningen, hvor alkoholforbruget også er højt for nogle.

Konklusion: Hver femte med et højt alkoholforbrug ønsker at nedsætte forbruget

Dem, der drikker mere end Sundhedsstyrelsens anbefaling, om højst 10 ugentlige genstande, er mere tilbøjelige til at ville nedsætte deres alkoholforbrug end dem, der drikker færre ugentlige genstande. Blandt dem, der drikker mere end 10 ugentlige genstande, ønsker hver femte at nedsætte alkoholforbruget. Næsten lige så mange svarer "Ved ikke" til spørgsmålet, mens 6 ud af 10 ikke ønsker at nedsætte alkoholforbruget.

Anbefaling:

Det anbefales, at fremtidige alkoholindsatser har særligt fokus på personer med et højt alkoholforbrug og giver konkrete fif og redskaber til at skrue ned for alkoholforbruget. Man kan med fordel fokusere på dem, der allerede er motiverede for at nedsætte alkoholforbruget, men samtidig arbejde på at øge motivationen blandt dem, der enten er i tvivl eller ikke er motiverede for at nedsætte alkoholforbruget.

Konklusion: Der eksisterer et forventningspres om at drikke alkohol

Det er tydeligt, at der eksisterer en indlejret forventning om at drikke alkohol i mange sociale sammenhænge. F.eks. har hver femte sagt nej til at deltage i et socialt arrangement, fordi de ikke havde lyst til at drikke alkohol. Mere end 4 ud af 10 har oplevet drikkepres, og hver femte mener, at det er svært at være en del af det sociale fællesskab ved sammenkomster, hvor der drikkes alkohol, hvis man ikke selv drikker alkohol. Det er heller ikke usædvanligt at drikke eller servere alkohol, fordi det er forventet og ikke fordi man har lyst. Hver femte savner alkoholfrie alternativer, når de er til fester og/eller i andre sociale sammenhænge.

Anbefaling:

Det anbefales at sætte fokus på uhensigtsmæssige sociale dynamikker i alkoholkulturen, og på, hvordan man kan skabe en mere rummelig kultur, hvor festlige lejligheder ikke har alkohol som omdrejningspunkt. Samtidig kan man med fordel prøve at skabe større bevidsthed om, hvornår man drikker alkohol af lyst, og hvornår man bare gør det, fordi det er det letteste eller mest tilgængelige valg.

Konklusion: Størstedelen af danskerne efterspørger en ny alkoholkultur, hvor et 'nej tak' accepteres

Over halvdelen af danskerne mener, at alkoholforbruget er for højt i Danmark (56 %). Kun halvdelen erklærer sig enige i, at vi i Danmark har en kultur, hvor det bliver accepteret at sige nej tak til alkohol i sociale sammenhænge. Det til trods for, at 9 ud af 10 faktisk ønsker en alkoholkultur, hvor alle accepterer et "nej tak" til alkohol.

Anbefaling:

Alkohol er for mange en integreret del af den danske kultur og sociale sammenkomster. Derfor er det vigtigt, at der fortsat arbejdes for at ændre den kultur og de normer, der eksisterer blandt både unge og voksne, når det kommer til alkohol. Der bør arbejdes for at skabe en kultur, hvor alkohol ikke er omdrejningspunktet i sociale sammenhænge og hvor det er lige så nemt at takke nej til alkohol som at takke ja.

Konklusion: Danskerne ved ikke nok om sammenhængen mellem alkohol og kræft

Kun hver fjerde nævner kræft, når de spørges helt åbent til, hvilke sygdomme alkohol øger risikoen for (uhjulpent kendskab), mens det hjulpede kendskab (hvor alkohol listes som svarmulighed) ligger på 54 %. Samtidig er det primært leverkræft, som danskerne kobler til alkohol. 71 % af danskerne mener, at der er behov for øget oplysning om området. Næsten halvdelen (47%) vil gerne have, at det bliver obligatorisk at oplyse om kræftrisiko på alkoholiske drikkevarer.

Anbefaling:

Det anbefales fortsat at oplyse omkring sammenhængen mellem alkohol og kræft, herunder, at det drejer sig om mindst 7 kræftformer og at risikoen stiger med mængden, som man indtager.

Konklusion: Danskerne kender ikke Sundhedsstyrelsens anbefalinger om alkohol

Der er meget lavt kendskab til Sundhedsstyrelsens anbefalinger, om højst 10 genstande om ugen. Henholdsvis 7 % og 6 % ved, at det er anbefalingerne for såvel mænd som kvinder. Det kan skyldes, at Sundhedsstyrelsen reviderede sine anbefalinger i marts 2022, og at der ikke har været større mediekampagner, der har oplyst om disse.

Anbefaling:

Det anbefales at iværksætte oplysningsindsatser, der gør opmærksom på de nye anbefalinger. Sådanne indsatser kan med fordel imødekommer eventuelle spørgsmål, der kan opstå i forbindelse hermed – f.eks. hvorfor grænserne er ændret og hvorfor de nu er ens for begge køn.

Indledning

I denne rapport kortlægges alkoholvaner blandt danskere i alderen 18-74 år, deres kendskab og holdninger til strukturelle forebyggelsestiltag, holdninger til den danske alkoholkultur samt kendskab til Sundhedsstyrelsens alkohol-anbefalinger og sammenhængen mellem alkohol og kræft. Analyserne bygger på data fra 3.020 danskere i alderen 18-74 år - indsamlet i perioden 8. maj – 14. juli 2023. Data er nationalt repræsentativt i forhold til køn, alder og region.

Formål

Formålet med denne rapport er at give offentligheden – herunder politikere og presse – et indblik i danskernes viden, holdninger og adfærd i forhold til alkohol og den danske alkoholkultur. Resultaterne skal bidrage til at styrke det vidensgrundlag, som fremtidige forebyggelsesindsatser skal baseres på.

Baggrund

Alkohol øger risikoen for mere end 200 tilstande og sygdomme, herunder kræft, hjertesygdom og leversygdom (1). Desuden øger alkohol risikoen for ulykker, vold, konflikter og arbejdsløshed (2, 3). Samtidig bidrager alkohol til social ulighed i sundhed, og det er især personer med lavere socioøkonomisk status (målt ved f.eks. uddannelse), der oplever de største konsekvenser af et højt alkoholforbrug (5).

Hvert år er der i gennemsnit 2.465 dødsfald i Danmark, hvor alkohol fremgår som tilgrundliggende eller medvirkende diagnose i Dødsårsagsregistret (6). Det reelle antal alkoholrelaterede dødsfald er formentligt højere, da alkohol ikke altid fremgår af registret. Et tidligere studie fandt, at der årligt var næsten 4.000 alkoholrelaterede dødsfald i Danmark (4).

Alkohol og kræft

Alkohol har siden 1988 været på WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker (7). Alkohol øger risikoen for kræft i brystet, mundhulen, svælget, struben, spiserøret, leveren, tyk- og endetarmen, og risikoen for kræft stiger med mængden af alkohol, der indtages (8). Det er estimeret, at vi hvert år kan forebygge over 1.000 kræfttilfælde i Danmark, hvis vi skruer ned for alkoholindtaget (9).

Tidligere dataindsamlinger om danskernes alkoholvaner

Denne rapport bygger primært på data, der blev indsamlet i perioden 8. maj – 14. juli 2023. Enkelte steder i rapporten er der medtaget udviklingsanalyser, hvor der anvendes data fra tidligere dataindsamlinger i samme målgruppe³.

³ De tidligere dataindsamlinger kaldes i figurerne for "2017" (indsamlet 4. september til 8. oktober 2017), "2017/2018" (indsamlet 27. november 2017 til 7. januar 2018), "2018" (indsamlet 19. november 2018 til 6. januar 2019), "2019" (indsamlet 25. november 2019 til 5. januar 2020) og "2020" (indsamlet 23. november 2020 til 11. januar 2021).

Definitioner

Genstande

Én genstand svarer til én af følgende drikke: 1 almindelig øl, 1 glas vin, 1 alkoholcider, 1 alkoholsodavand, 1 drink/cocktail, 1 stort shot (f.eks. vodka) eller 2 store shots Ga-jol/Fisk. Desuden svarer 1 flaske vin til 6 genstande og 1 flaske spiritus til 20 genstande. Respondenterne er i besvarelsen af spørgeskemaet blevet præsenteret for definitionen af en genstand.

Sundhedsstyrelsens anbefalinger for alkoholforbrug: 10-4

Sundhedsstyrelsens anbefaler, at voksne på 18 år og derover højst drikker 10 genstande om ugen og højst 4 genstande samme dag.

Derudover anbefales det, at 18-25-årige skal være særligt opmærksomme på ikke at overskride anbefalingerne.

Børn og unge under 18 år frarådes at drikke alkohol (1).

Binge-druk

Binge-druk defineres som dét at drikke 5 eller flere genstande ved samme lejlighed.

Fuldskab

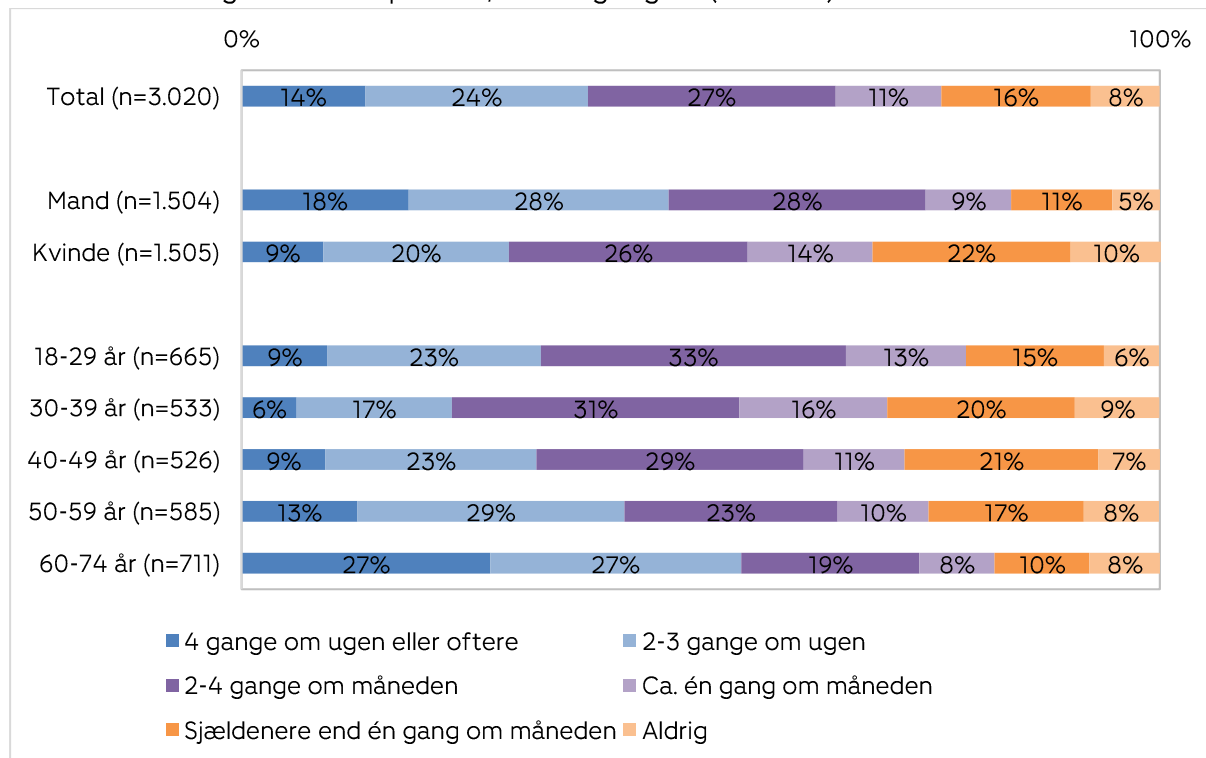
Fuldskab refererer til respondenternes egne oplevelser af at have været fulde. Det blev ikke defineret i spørgeskemaet.

1. Alkoholforbrug

Hvor ofte drikker danskerne alkohol?

Figur 1.1. Hvor ofte drikker du en hel genstand alkohol eller mere?

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn⁴, alder og region (n=3.020).

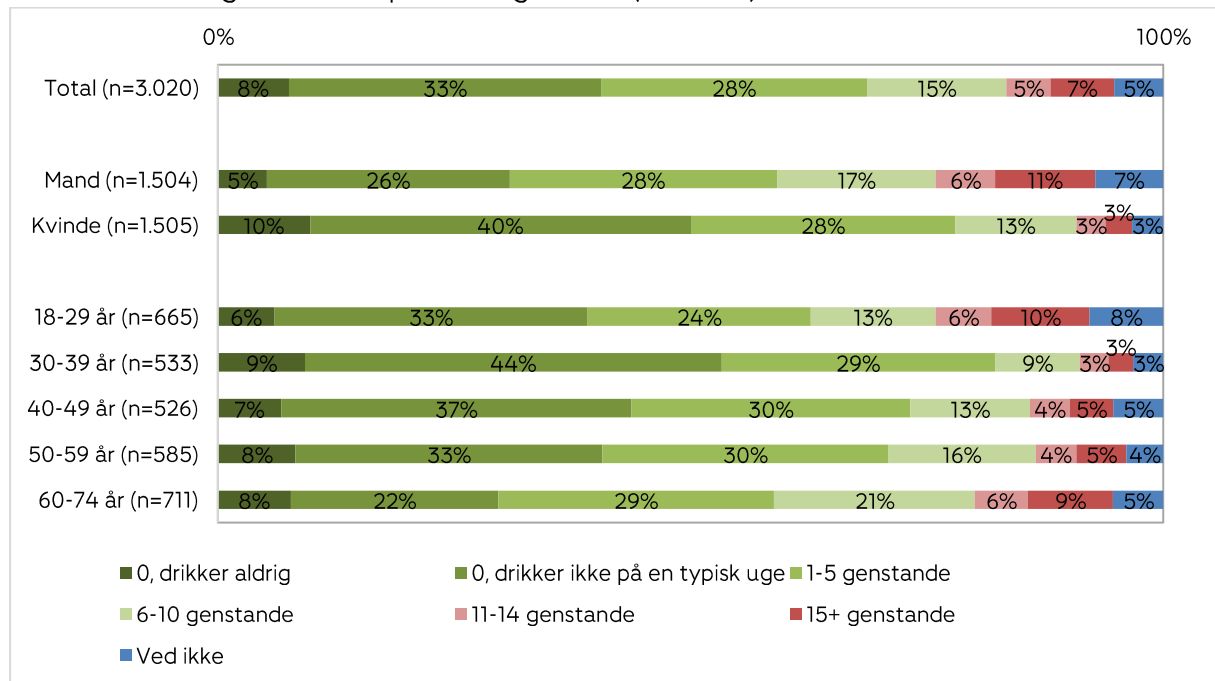
- 38 % drikker alkohol mindst to gange om ugen, mens 27 % drikker alkohol to-fire gange om måneden. 8 % drikker aldrig alkohol.
- Markant flere mænd end kvinder drikker alkohol mindst to gange om ugen (47 % vs. 29 %). Flere kvinder end mænd drikker aldrig alkohol (10 % vs. 5 %).
- Hyppigheden af alkoholindtag stiger med alderen (dog drikker de 18-29-årige lidt hyppigere end de 30-39-årige). F.eks. drikker over halvdelen af 60-74-årige (54 %) alkohol mindst 2 gange om ugen, mens det gælder knap hver fjerde (23 %) af de 30-39-årige.

⁴ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Ugentligt alkoholforbrug

Figur 1.2. På en typisk uge: Hvor mange genstande drikker du i gennemsnit på hver af dagene i løbet af ugen? ((Summeret til samlet ugentligt alkoholforbrug⁵).

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn⁶ og alder * (n=3.020).

*Ingen regionsforskelle

- 83 % af 18-74-årige angiver, at de drikker inden for Sundhedsstyrelsens anbefaling på højst 10 genstande ugentligt. 11 % drikker over anbefalingen på højst 10 genstande ugentligt. 5 % har svaret 'ved ikke'.
- Flere mænd end kvinder drikker over Sundhedsstyrelsens anbefaling på højst 10 genstande ugentligt (17 % mod 6 %).
- Flest 18-29-årige og 60-74-årige drikker over Sundhedsstyrelsens anbefaling for ugentligt alkoholforbrug (henholdsvis 16 % og 15 %).

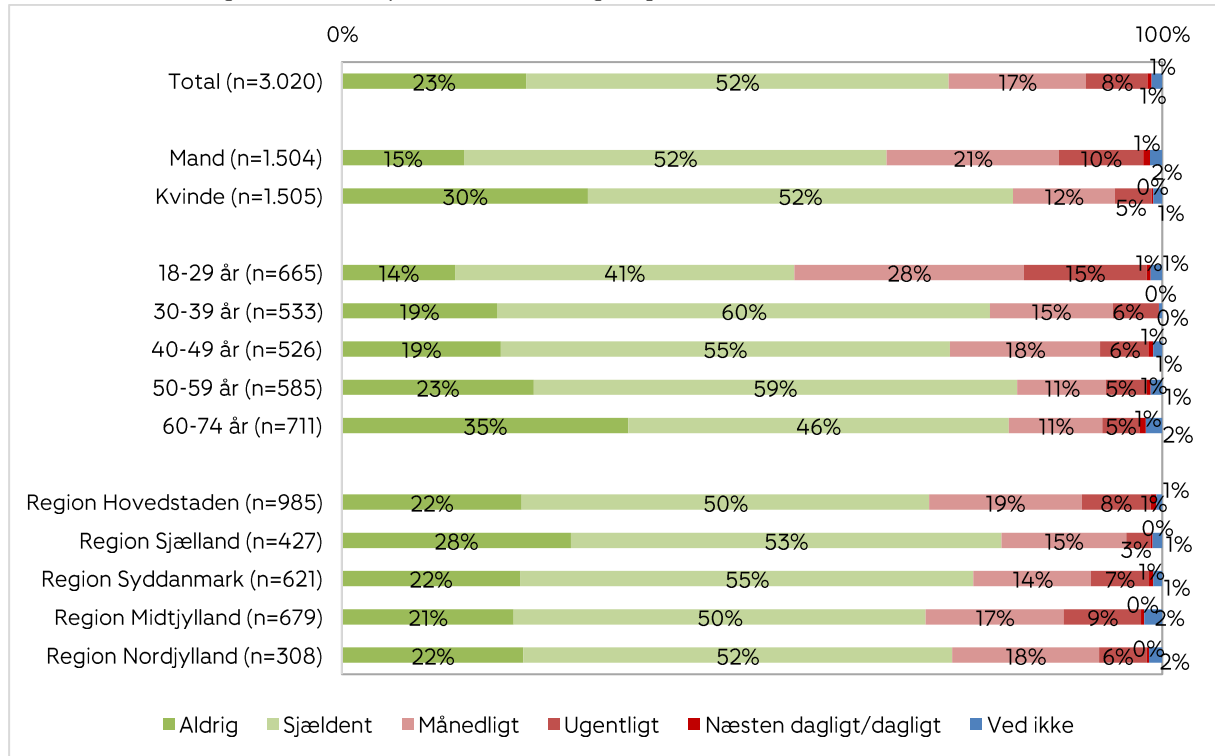
⁵For at svare på spørgsmålet skulle man ud for hver ugedag skrive, hvor mange genstande, man gennemsnitligt drak på den pågældende dag. Efterfølgende er genstandene for ugens syv dage lagt sammen for at få det ugentlige alkoholforbrug. Det var også muligt at svare, at man ikke drikker på en typisk uge. De personer, der svarede dette, er i samme gruppe som dem, der skrev "0" alle syv ugedage.

⁶ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Indtag af 5 eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-druk)

Figur 1.3. Hvor ofte drikker du 5 eller flere genstande ved samme lejlighed?

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn⁷, alder og region (n=3.020).

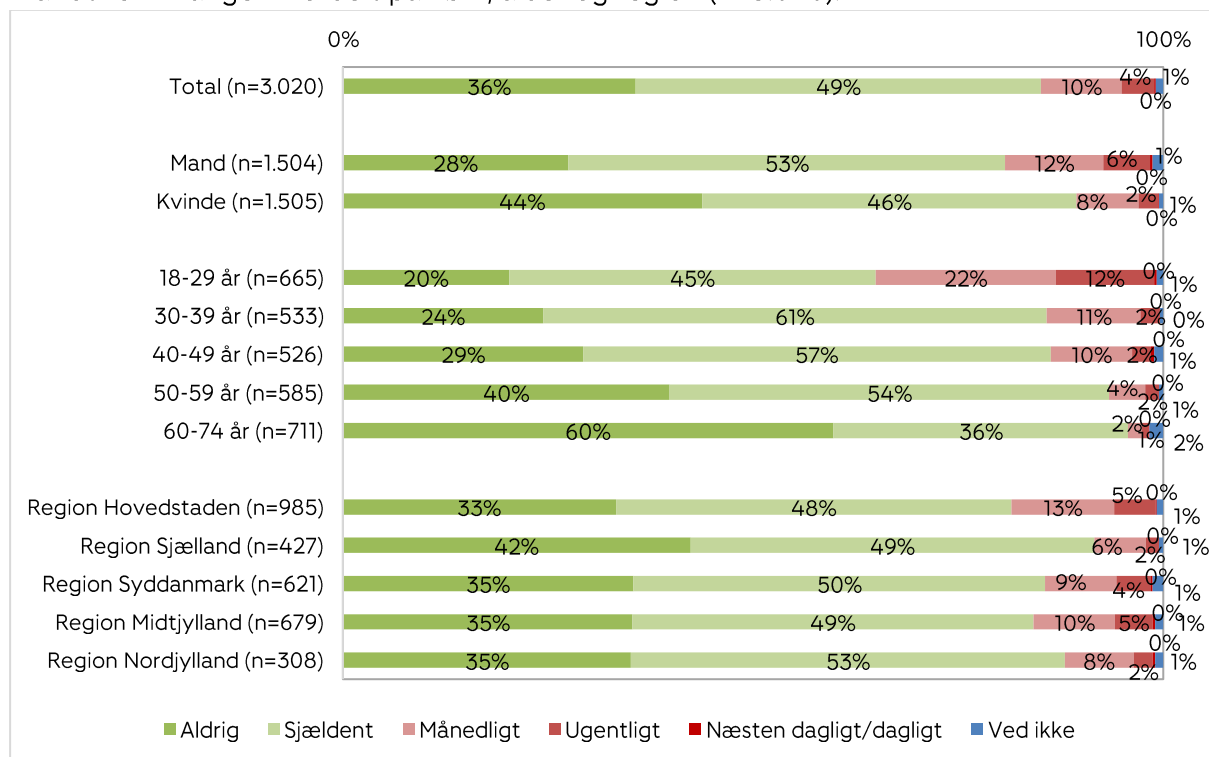
- Hver fjerde (25 %) binge-drikker månedligt eller oftere.
- Flere mænd end kvinder binge-drikker månedligt eller oftere (32 % mod 17 %).
- Andelen, der binge-drikker månedligt eller oftere er markant højere blandt 18-29-årige sammenlignet med de øvrige aldersgrupper (44 % mod 16-25 %).
- Flest fra Region Hovedstaden (28 %) og færrest fra Region Sjælland (18 %) binge-drikker månedligt eller oftere.

⁷ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Hyppighed af fuldskab

Figur 1.4. *Hvor ofte drikker du dig fuld?*

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn⁸, alder og region (n=3.020).

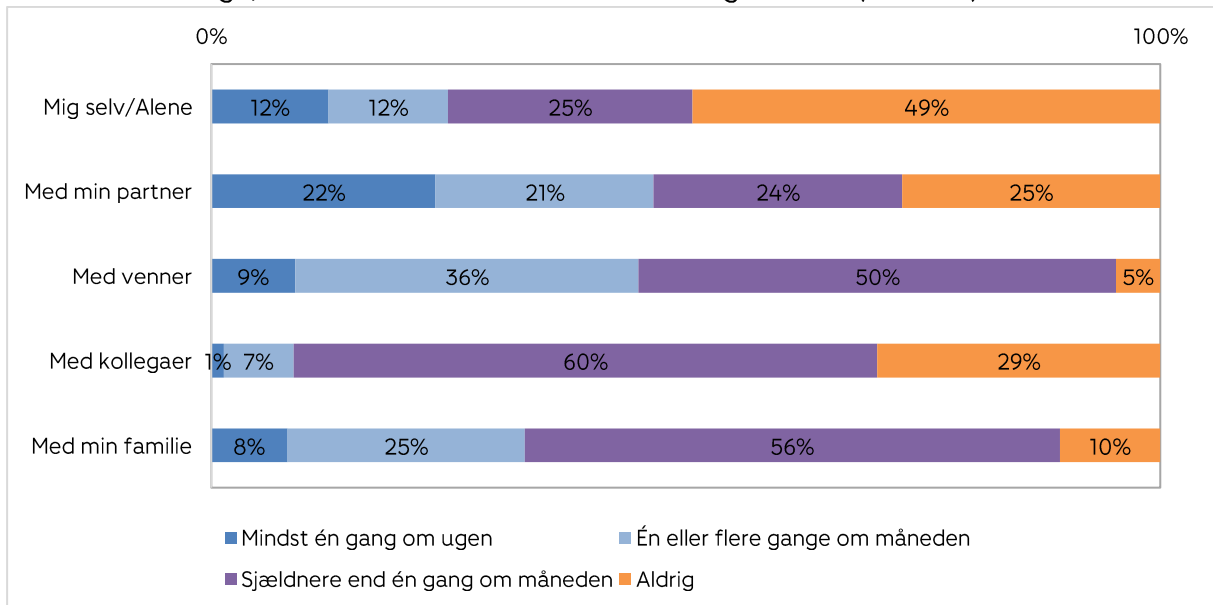
- 15 % drikker sig fulde månedligt eller oftere, mens 85 % aldrig eller sjældent drikker sig fulde.
- Flere mænd end kvinder drikker sig fulde månedligt eller oftere (19 % mod 11 %).
- Markant flere 18-29-årige drikker sig fulde månedligt eller oftere sammenlignet med de øvrige aldersgrupper (35 % mod 4-14 %).
- Flest fra Region Hovedstaden drikker sig fulde månedligt eller oftere (19 %), mens færrest fra Region Sjælland gør det (8 %).

⁸ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Hvem drikker man alkohol med

Figur 1.5. Hvor ofte drikker du alkohol med følgende personer?

Blandt 18-74-årige, der drikker alkohol oftere end aldrig – totalt (n=2.793).

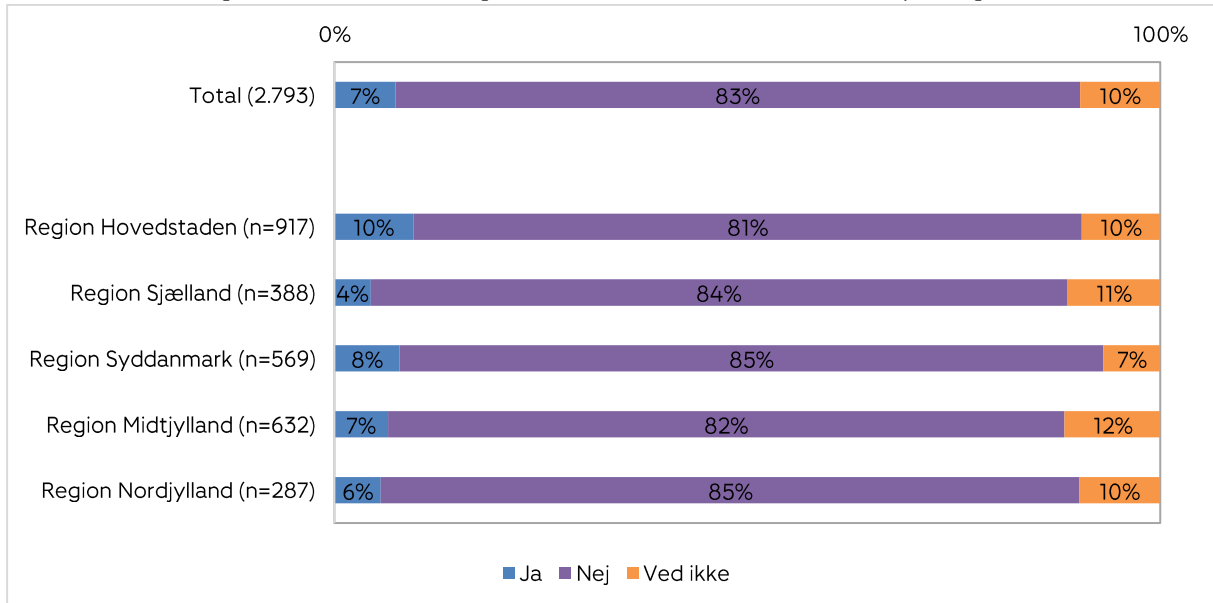

- Det er mest udbredt at drikke alkohol sammen med sin partner eller med vennerne. Det gør henholdsvis 43 % og 44 % mindst én gang om måneden. Hver fjerde drikker alkohol alene mindst én gang om måneden (25 %).

Ønske om at nedsætte sit alkoholforbrug

Figur 1.6. Vil du gerne nedsætte dit alkoholforbrug?

Blandt 18-74-årige danskere, der angiver at drikke alkohol – fordelt på region* (n=2.793).

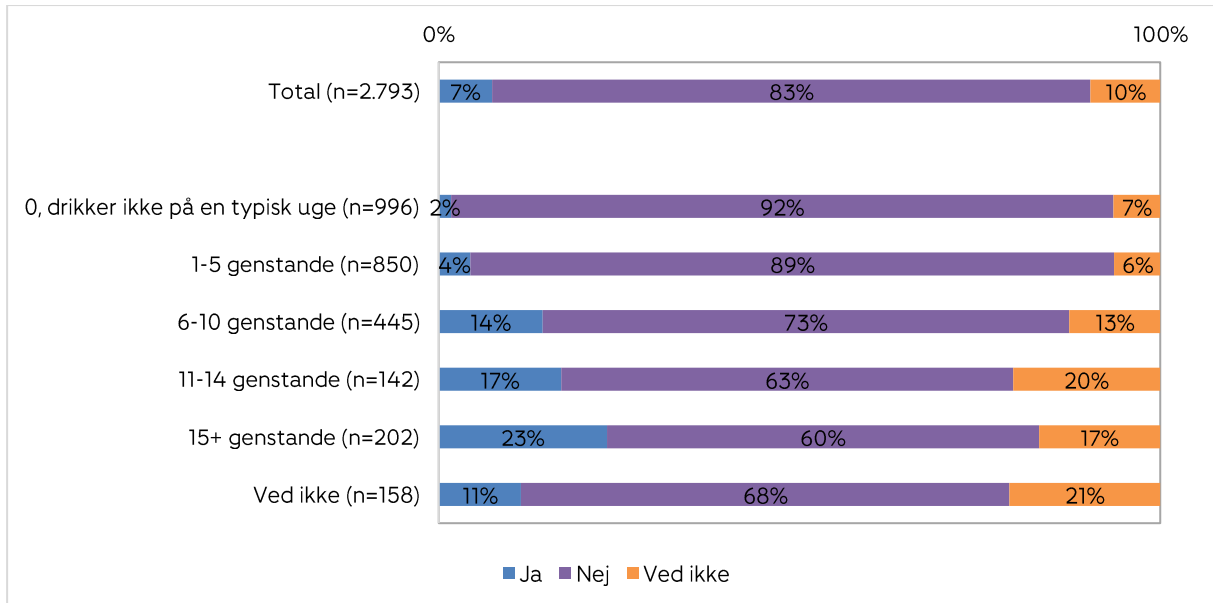

*Ingen signifikant forskel ift. køn og alder.

- Blandt danskere, der drikker alkohol, ønsker 7 % at nedsætte deres alkoholforbrug, mens størstedelen (83 %) ikke vil nedsætte deres alkoholforbrug. 10 % har svaret 'ved ikke'.
- Der er lidt regional variation. Blandt danskere, der drikker alkohol, er der flest i Region Hovedstaden, der ønsker at nedsætte deres alkoholforbrug (10 %), mens færrest i Region Sjælland ønsker dette (4 %).

Figur 1.7. Vil du gerne nedsætte dit alkoholforbrug?

Blandt 18-74-årige danskere, der angiver at drikke alkohol – fordelt på alkoholforbrug (n=2.793).

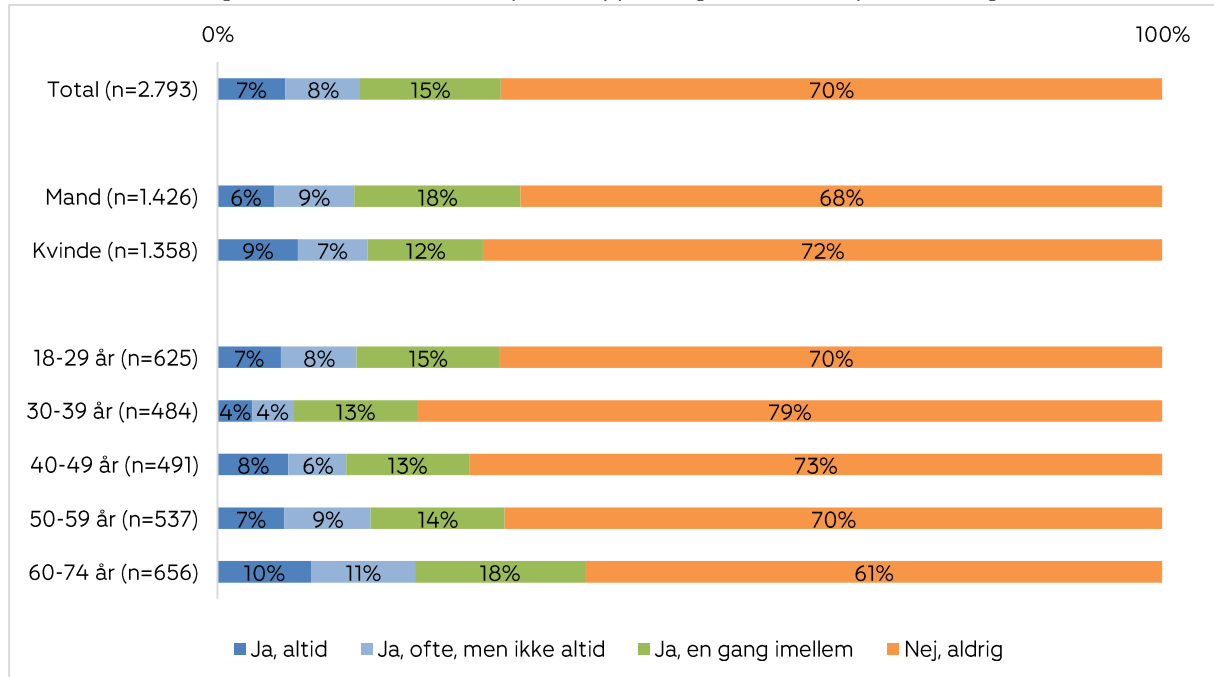

- Andelen, der ønsker at nedsætte deres alkoholforbrug, stiger i takt med ugentligt alkoholforbrug. 17 % af dem, der drikker 11-14 genstande om ugen, ønsker at nedsætte deres alkoholforbrug, mens dette gælder for 23 % af dem, der drikker 15 eller flere genstande om ugen.
- Ser man samlet på dem, der drikker mere end Sundhedsstyrelsens anbefaling, om højst 10 ugentlige genstande, ønsker 21 % at nedsætte deres alkoholforbrug (fremgår ikke af figur).

Bevidsthed om ugentligt antal genstande

Figur 1.8. Tæller du, hvor mange genstande du drikker i løbet af en uge?

Blandt 18-74-årige, der drikker alkohol på en typisk uge⁹ - fordelt på køn¹⁰ og alder* (n=2.973).

*Ingen regionsforskelle.

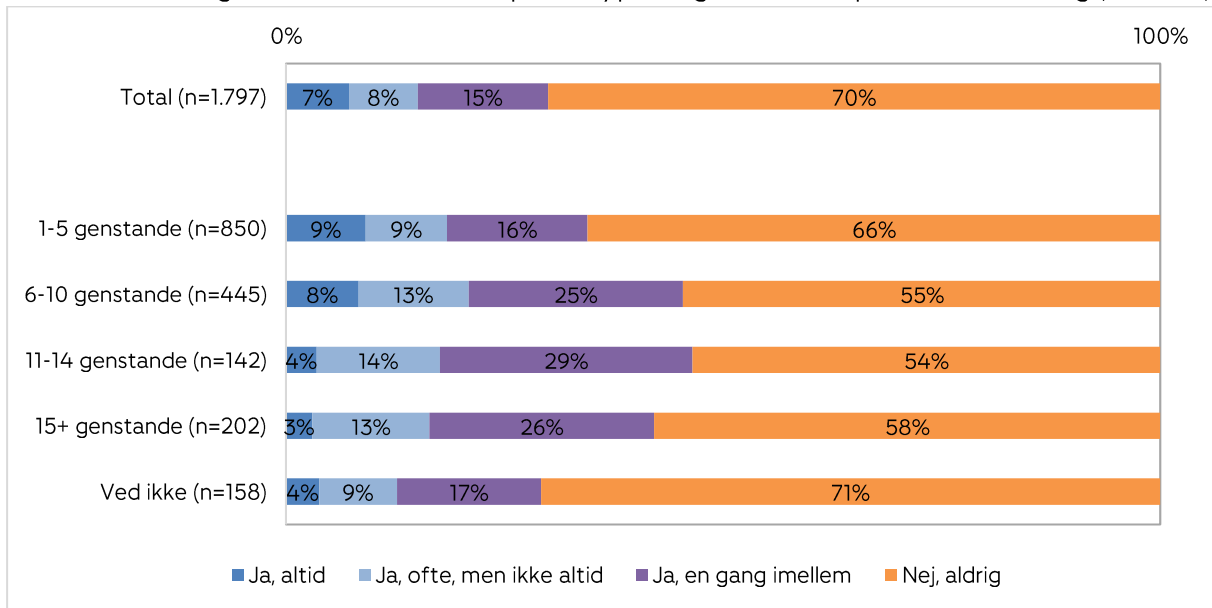
- Blandt dem, der drikker alkohol på en typisk uge, tæller 7 % *altid*, hvor mange genstande, de drikker i løbet af en uge. 8 % tæller *ofte, men ikke altid*, mens 15 % tæller *en gang imellem*. 70 % tæller *aldrig* ugentligt antal genstande.
- Blandt dem, der drikker alkohol på en typisk uge, er der en anelse flere kvinder end mænd, der *aldrig* tæller, hvor mange genstande de drikker i løbet af en uge (72 % vs. 68 %). Men samtidig er der flere kvinder, der *altid* tæller (9 % vs. 6 %).
- Blandt dem, der drikker alkohol på en typisk uge, er der flest 60-74-årige, der *altid* eller *ofte* tæller, hvor mange genstande, de drikker i løbet af en uge (21 %). Færrest 30-39-årige gør dette (8 %).

⁹ At respondenterne drikker alkohol på en typisk uge, vil sige, at de drikker alkohol mindst 2-4 gange om måneden, og at de samtidig *ikke* har svaret, at de slet ikke drikker på en gennemsnitlig uge. Respondenter, der drikker sjældnere end 2-4 gange om måneden eller har angivet, at de ikke drikker på en gennemsnitlig uge, er ikke medtaget.

¹⁰ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Figur 1.9. Tæller du, hvor mange genstande du drikker i løbet af en uge?

Blandt 18-74-årige, der drikker alkohol på en typisk uge – fordelt på alkoholforbrug (n=1.797).

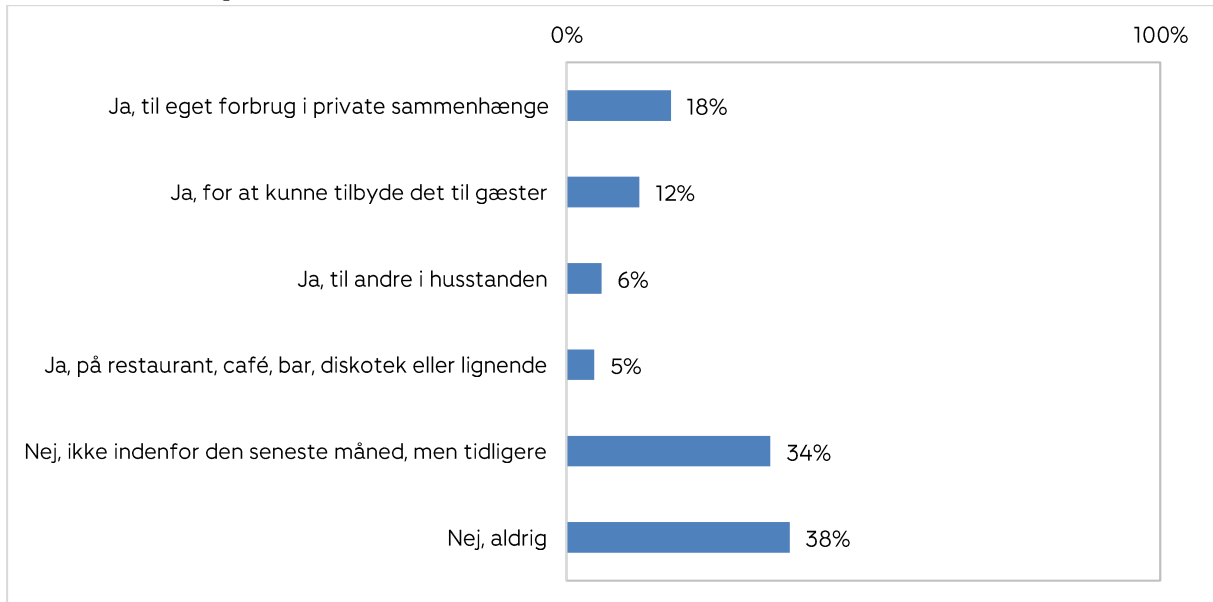

- Flest i gruppen med et ugentligt forbrug på 6-10 genstande tæller altid eller ofte, hvor mange genstande de drikker i løbet af en uge (21 %), mens det gælder færrest i gruppen, der drikker mindst 15 genstande ugentligt (16 %).

Alkoholfri alternativer

Figur 1.10. Har du inden for den seneste måned købt alkoholfri udgaver af drikkevarer, der normalt indeholder alkohol (f.eks. alkoholfri øl, alkoholfri vin, alkoholfri champagne eller lignende)? Angiv gerne flere svar.

Blandt 18-74-årige danskere (n=3.020).

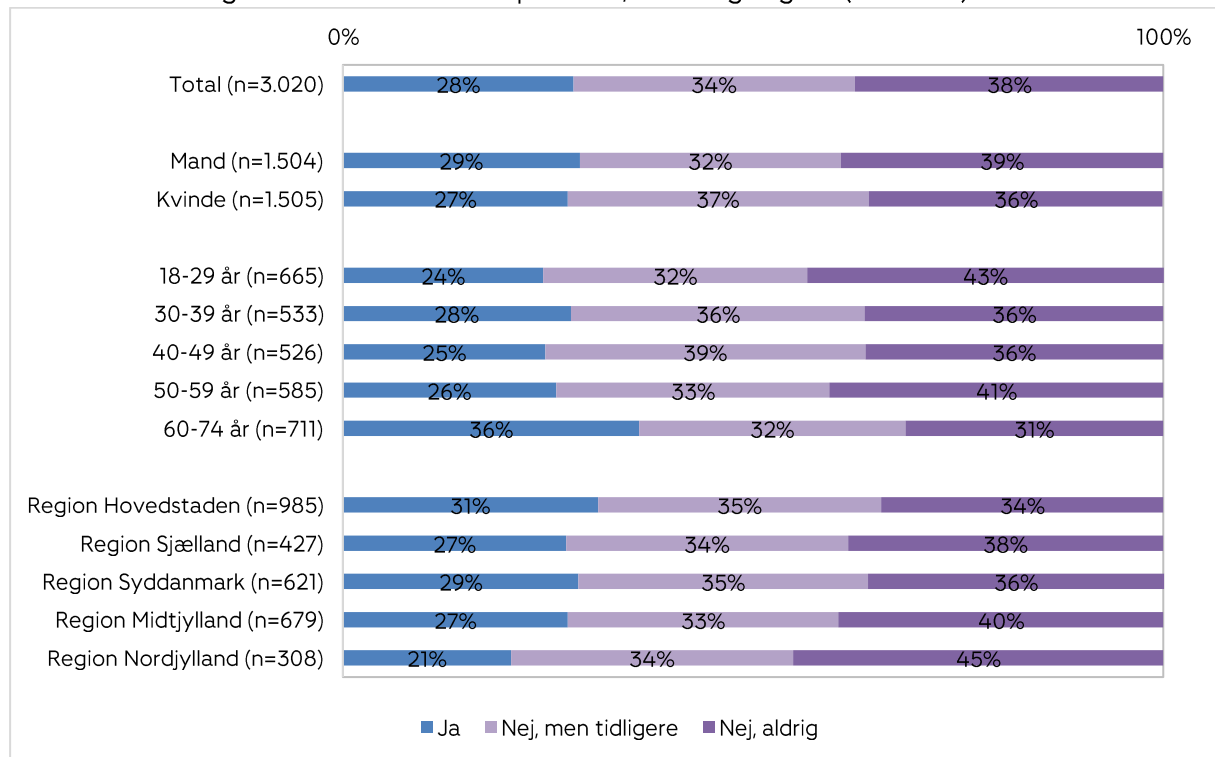

- 62 % har enten inden for den seneste måned eller tidligere købt alkoholfri udgaver af drikkevarer, der normalt indeholder alkohol (alkoholfri alternativer). 38 % har aldrig købt alkoholfri alternativer.
- 28 % har inden for den seneste måned købt alkoholfri udgaver af drikkevarer, der normalt indeholder alkohol¹¹. Det er især med henblik på eget forbrug i private sammenhænge eller for at kunne tilbyde det til gæster.

¹¹ Det var muligt at angive flere "ja"-svar. Det er 28 %, der har købt alkoholfri alternativer i mindst én sammenhæng.

Figur 1.11. Har du inden for den seneste måned købt alkoholfri udgaver af drikkevarer, der normalt indeholder alkohol (f.eks. alkoholfri øl, alkoholfri vin, alkoholfri champagne eller lignende)? Angiv gerne flere svar¹².

Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn¹³, alder og region (n=3.020).

- 28 % har inden for den seneste måned købt alkoholfri alternativer til sig selv og/eller til andre. 34 % har ikke købt inden for den seneste måned, men tidligere. 38 % har aldrig købt det.
- Der er en lille kønsforskel. Lidt flere mænd end kvinder har aldrig købt alkoholfri alternativer (39 % vs. 36 %), men inden for den sidste måned har lidt flere mænd end kvinder gjort det (29 % vs. 27 %).
- Flest 60-74-årige har købt alkoholfri alternativer inden for den seneste måned (36 %).
- Flest i Region Hovedstaden (31 %) og færrest i Region Nordjylland (21 %) har købt alkoholfri alternativer inden for den seneste måned.

¹² I figur 1.11 er de fire "ja"-kategorier fra figur 1.10 slået sammen til én, som man indgår i, hvis man har svaret ja i mindst én af de fire kategorier.

¹³ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Andre danske undersøgelser

Sundhedsstyrelsens rapport "Danskernes Sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil 2021" (10) belyser også danskernes alkoholforbrug. Blandt knap 167.000 danskere på 16 år og derover, finder de, at knap 16 % overskrider anbefalingen om max 10 genstande ugentligt - det gælder for 23 % af mændene og 9 % af kvinderne.

Samtidig viser rapporten, at 9 % ugentligt drikker fem eller flere genstande ved samme lejlighed. Og 23 % af dem, der drikker mere end 10 genstande i løbet af en typisk uge, vil gerne nedsætte deres alkoholforbrug.

Alkohol & Samfund har i 2022 offentliggjort en befolkningsundersøgelse, hvor 2.016 danskere i alderen 30-64 år er blevet spurgt til deres alkoholvaner (11). I den undersøgelse angiver 31 % at drikke alkohol flere gange om ugen, og 9 % drikker over Sundhedsstyrelsens anbefaling om max 10 genstande ugentligt.

2. Grunde til at drikke eller ikke at drikke alkohol

De vigtigste grunde til at drikke alkohol

Figur 2.1. *Hvad er de vigtigste grunde til, at du drikker alkohol? Angiv gerne flere svar.* Blandt 18-74-årige, der drikker alkohol mindst én gang om måneden (n=2.301).

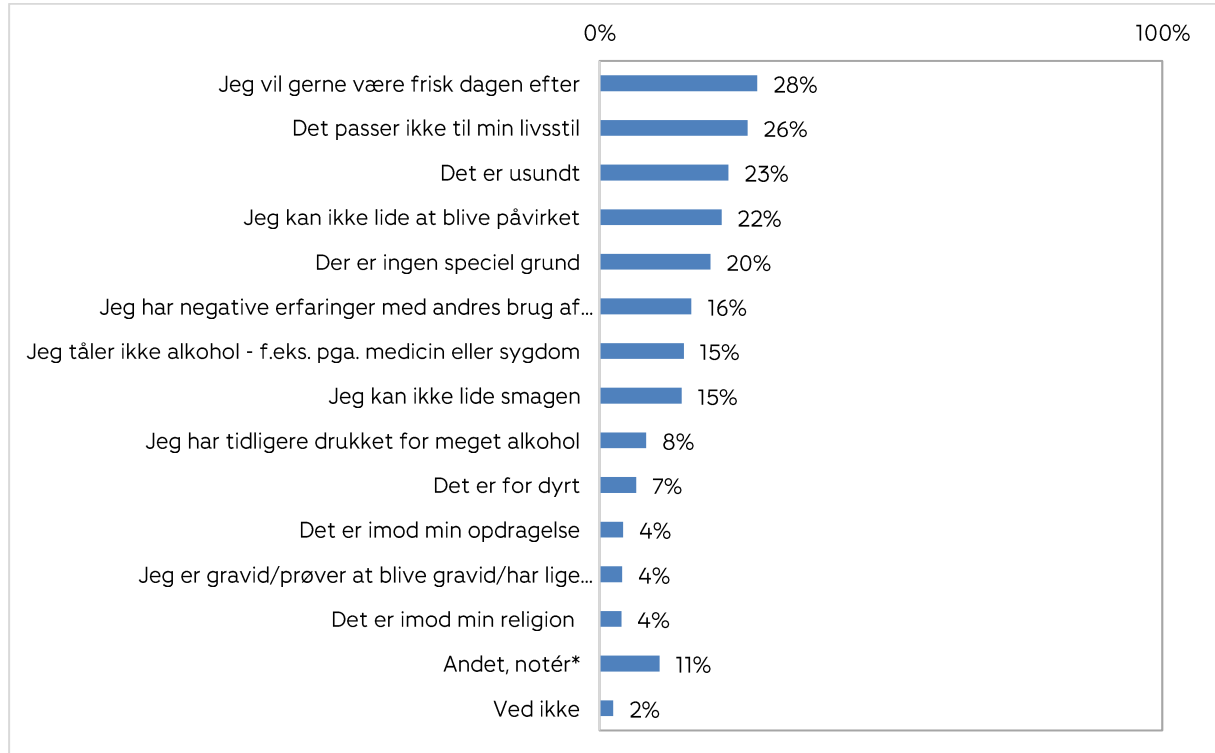
*Andet indebærer andre vigtige grunde til at drikke alkohol. De hyppigste grunde, der bliver nævnt, er bl.a. at alkohol er en belønning efter endt arbejdsuge, at god mad og god vin hører sammen, at man oplever gruppepres samt at det hører sig til ved festlige og sociale lejligheder.

- Blandt dem, der drikker alkohol mindst én gang om måneden angiver næsten 8 ud af 10 (79 %), at de drikker alkohol, fordi det er socialt/hyggeigt. 72 % har angivet, at de drikker alkohol, fordi det smager godt, og 47 % har angivet, at de drikker alkohol, fordi det er afslappende/afstressende.

De vigtigste grunde til *ikke* at drikke alkohol

Figur 2.2. *Hvad er grunden/grundene til, at du ikke drikker alkohol eller har et meget lille forbrug? Angiv gerne flere svar.*

Blandt 18-74-årige, der sjældent eller aldrig drikker alkohol (n=719).

*Andet indebærer andre vigtige grunde til ikke at drikke alkohol. De hyppigste grunde, der bliver nævnt, er bl.a. at alkohol ikke er vigtigt/interessant, at det ikke hænger sammen med at køre bil, at man vil kunne hygge sig uden alkohol samt at man har små børn.

- Blandt dem, der ikke drikker alkohol eller har et meget lille alkoholforbrug, er de hyppigste årsager, at de gerne vil være friske dagen efter (28 %), at det ikke passer til deres livsstil (26 %), at det er usundt (23 %) og de ikke kan lide at blive påvirkede (22 %). Hver femte har ingen speciel grund (20 %).

Andre danske undersøgelser

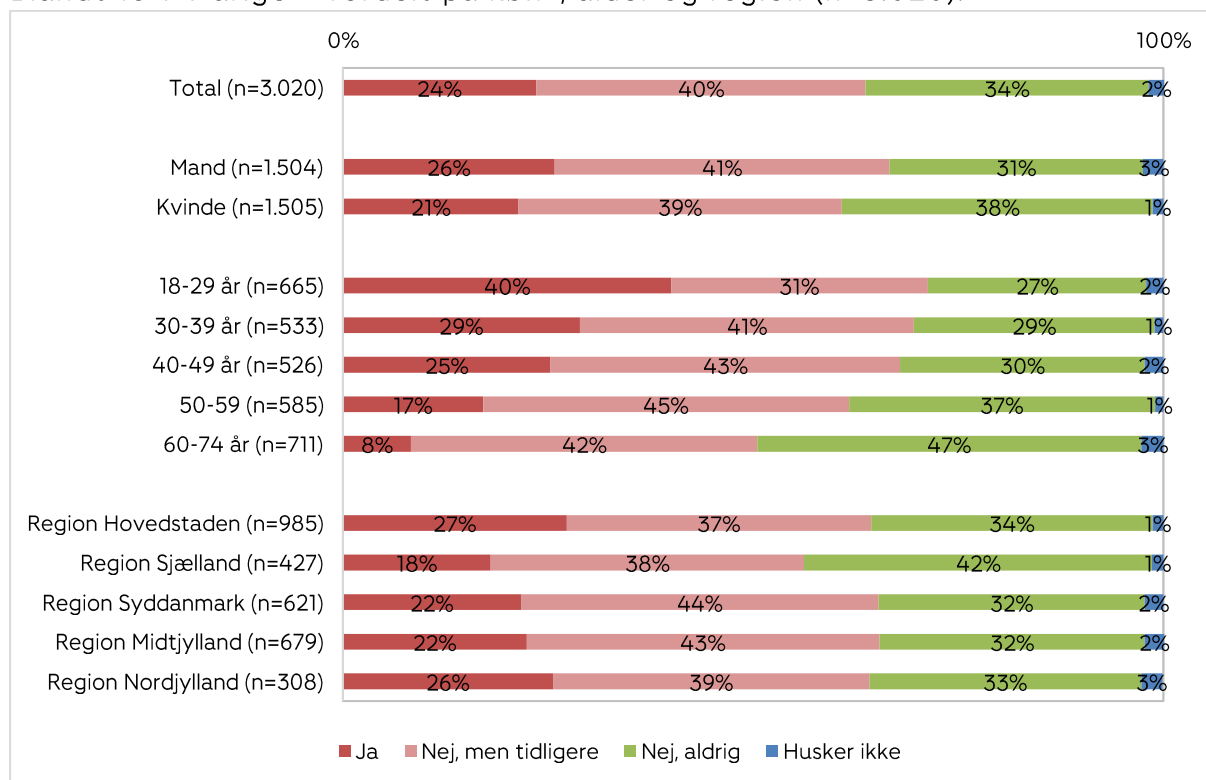
Rapporten "Rusmidler i Danmark – forbrug, holdninger og livsstil" fra 2013 (12) belyser grunde til at drikke og grunde til ikke at drikke alkohol blandt 15-74-årige. Blandt personer, der havde drukket alkohol *ofte eller af og til inden for de sidste 12 måneder*, var det især fordi de godt kunne lide smagen (82 %) og for at komme i stemning/godt humør (52 %). Derefter fulgte grundene at blive beruset (24 %), at stresses af (18 %) og at komme i kontakt med andre (12 %). 7 % gjorde det for at dæmpe usikkerhed og 6 % for at glemme problemer. Blandt personer, *der ikke drak alkohol eller havde et meget lille alkoholforbrug*, var det især fordi de ikke havde lyst (51 %), fordi det ikke interesserer dem (34 %), fordi de ikke kan lide smagen (29 %) og fordi det er usundt (23 %).

3. Oplevelser med for meget alkohol

Prøvet at drikke for meget

Figur 3.1. Har du inden for det seneste år oplevet at drikke så meget, at du næste dag ville ønske, at du havde drukket mindre?

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn¹⁴, alder og region (n=3.020).

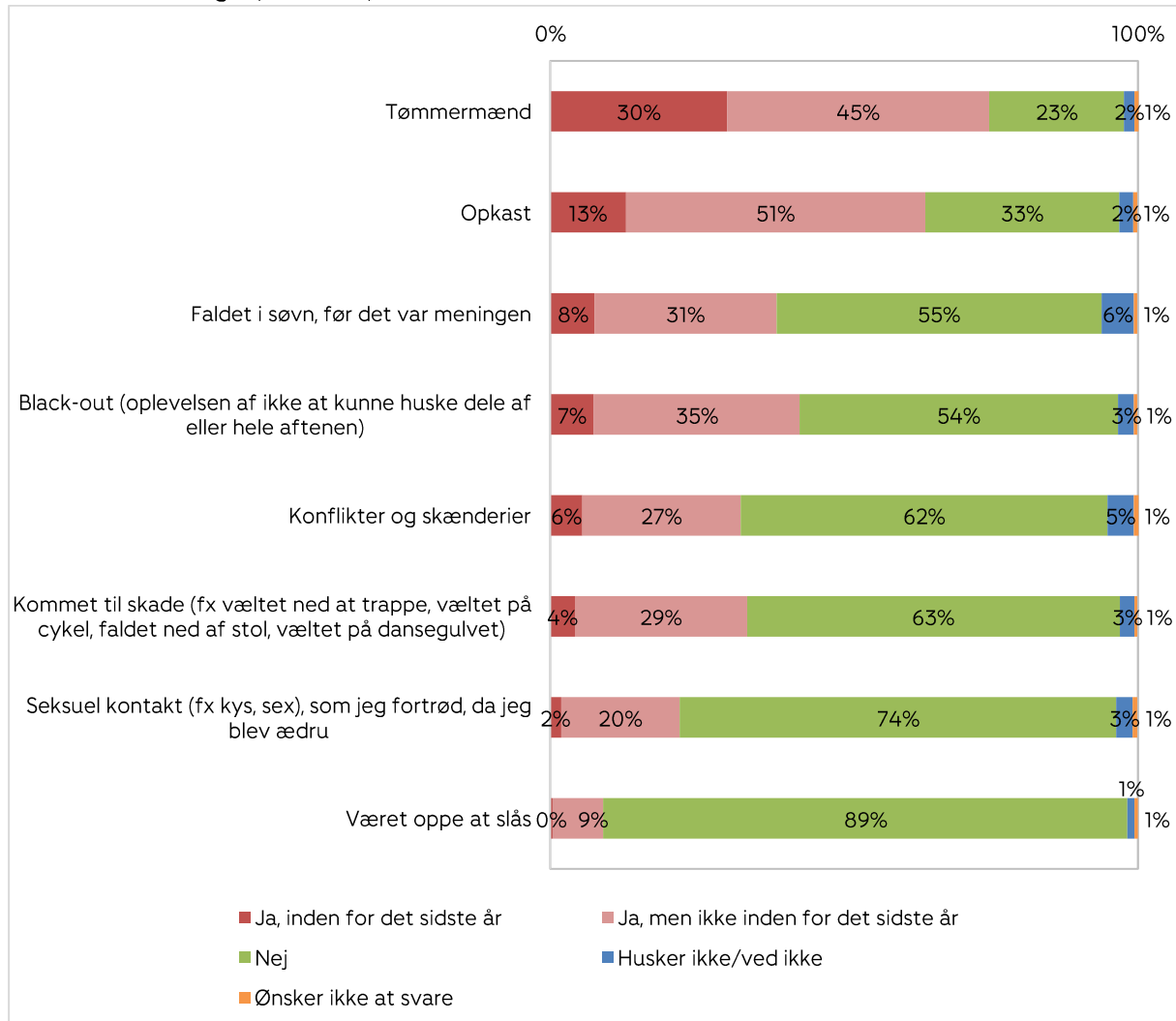
- Hver fjerde 18-74-årige har inden for det seneste år drukket så meget, at de næste dag ville ønske, at de havde drukket mindre. 40 % har ikke oplevet det inden for det seneste år, men tidligere, mens 34 % aldrig har oplevet det.
- Flere mænd end kvinder har, inden for det seneste år, drukket så meget, at de næste dag ville ønske, at de havde drukket mindre (26 % vs. 21 %).
- Med stigende alder falder andelen, der inden for det seneste år har drukket så meget, at de næste dag ville ønske, at de havde drukket mindre. F.eks. gælder det 40 % af 18-29-årige mod 8 % af 60-74-årige.
- Flest i Region Hovedstaden (27 %) og Region Nordjylland (26 %) har inden for det seneste år drukket så meget, at de næste dag ville ønske, at de havde drukket mindre.

¹⁴ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Oplevelser som følge af at have drukket for meget

Figur 3.2. Har du oplevet nogle af følgende hændelser som følge af at have drukket for meget alkohol?

Blandt 18-74-årige (n=3.020)

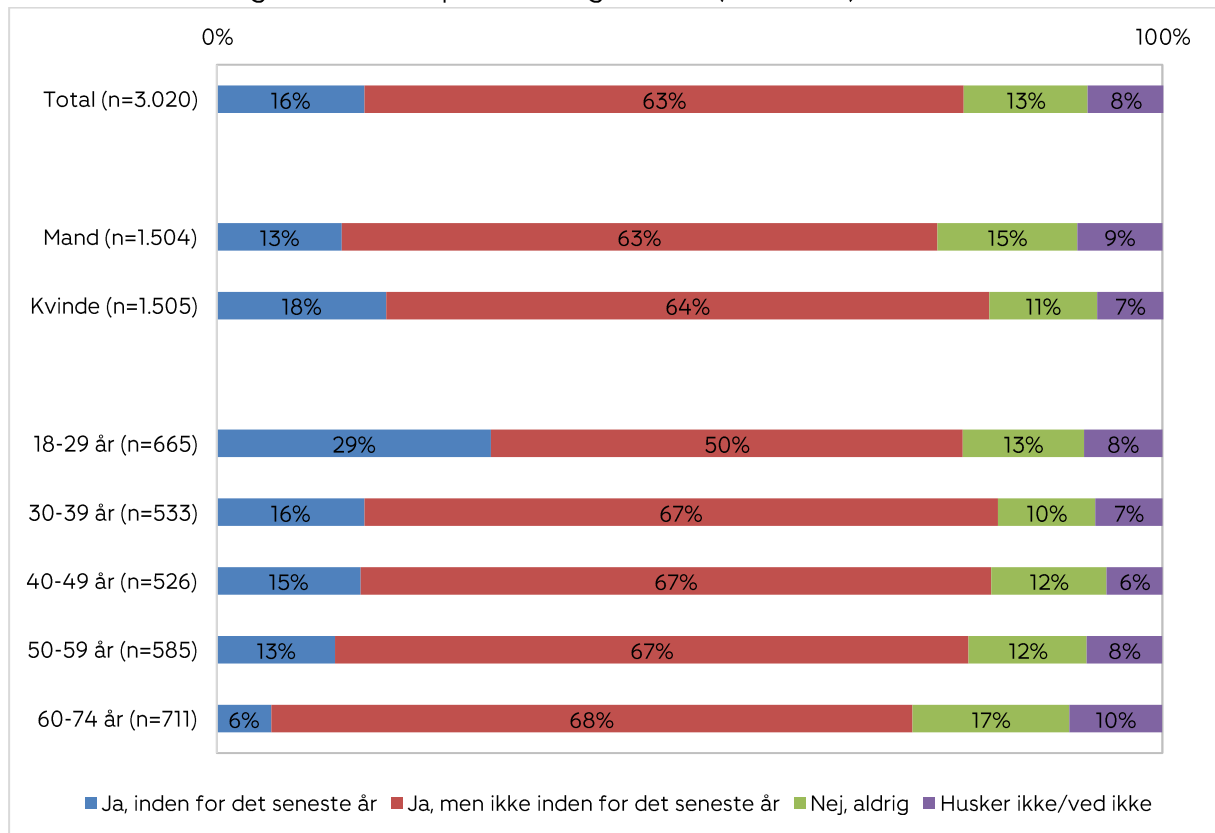

- Den hyppigste konsekvens af for meget alkohol, er tømmermænd. 3 ud af 4 har haft tømmermænd: 30 % har haft det inden for det seneste år, mens 45 % har haft tømmermænd tidligere, men ikke inden for det seneste år.
- Et flertal af har desuden kastet op på grund af for meget alkohol (64 %) – inden for seneste år (13 %) eller tidligere (51 %).
- De øvrige konsekvenser er også relativt udbredte i befolkningen: 39 % er faldet i søvn, før det var meningen, pga. alkohol, 42 % har haft black-out, 32 % har haft konflikter og skænderier pga. alkohol, og 34 % er kommet til skade pga. alkohol. Lidt mere end hver femte (22 %) har haft seksuel kontakt, som de fortrød, da de blev ædru og hver tiende (9 %) har været oppe at slås pga. alkohol.
- De fleste konsekvenser er ikke forekommet inden for det seneste år, men tidligere.

Når andres fuldkab forringer festen

Figur 3.3. Har du oplevet, at en person har drukket sig så beruset, at det gjorde en social sammenkomst (f.eks. en fest) dårligere?

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn¹⁵ og alder* (n=3.020).

*Ingen regionsforskelle.

- 8 ud af 10 har oplevet, at en person har drukket sig så beruset, at det gjorde en social sammenkomst dårligere (79 %). 13 % har oplevet det inden for det seneste år, mens 63 % har oplevet det tidligere, men ikke inden for det seneste år.
- Flere kvinder end mænd har inden for det seneste år oplevet, at en social sammenkomst er blevet dårligere på grund af en beruset person (18 % vs. 13 %).
- Særligt de 18-29-årige har inden for det seneste år oplevet, at en social sammenkomst er blevet dårligere på grund af en beruset person (29 %). Færrest 60-74-årige har oplevet det inden for det seneste år (6 %). På tværs af aldersgrupper har langt størstedelen på et tidspunkt oplevet, at en beruset person har gjort en social sammenkomst dårligere (mellem 74 % og 83 %).

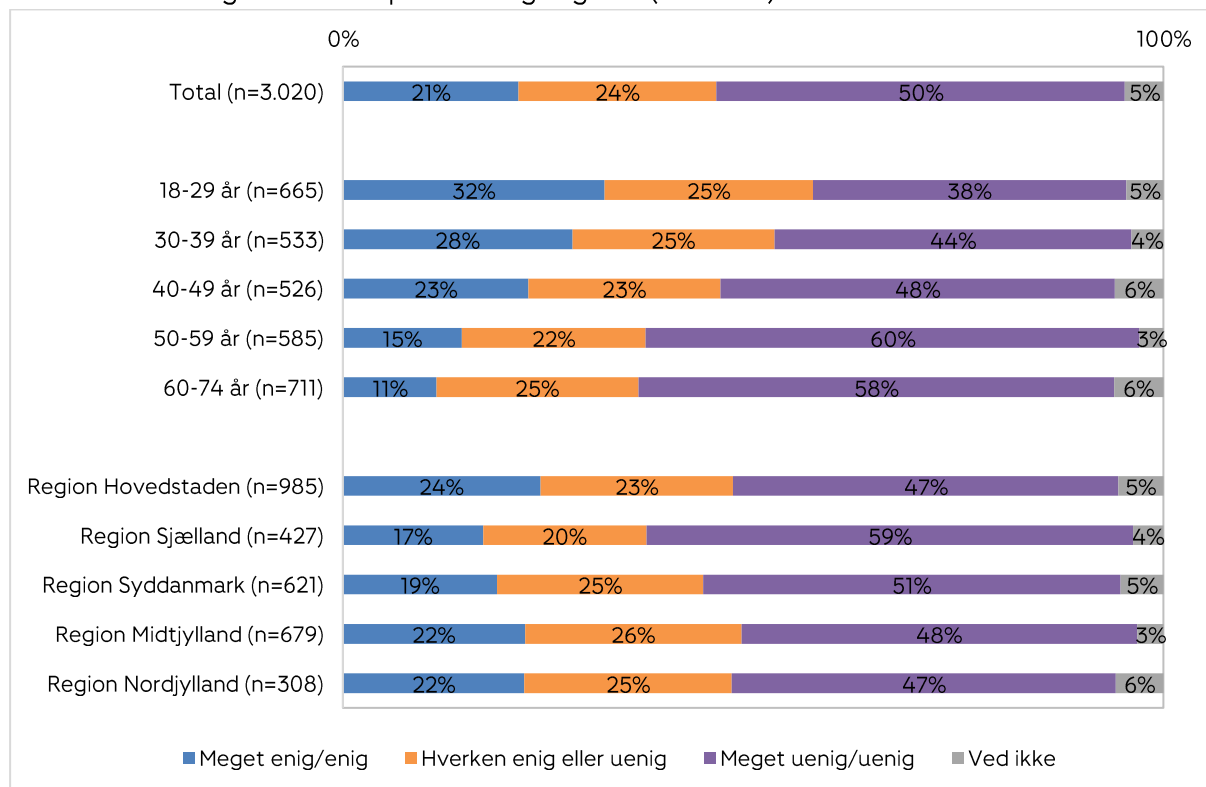
¹⁵ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

4. Oplevelser med den danske alkoholkultur

Alkohol og sociale sammenkomster

Figur 4.1. *Hvor enig eller uenig er du i følgende? Det er svært at være en del af det sociale fællesskab ved sammenkomster, hvor der drikkes alkohol, hvis man ikke selv drikker alkohol.*

Blandt 18-74-årige – fordelt på alder og region* (n=3.020).

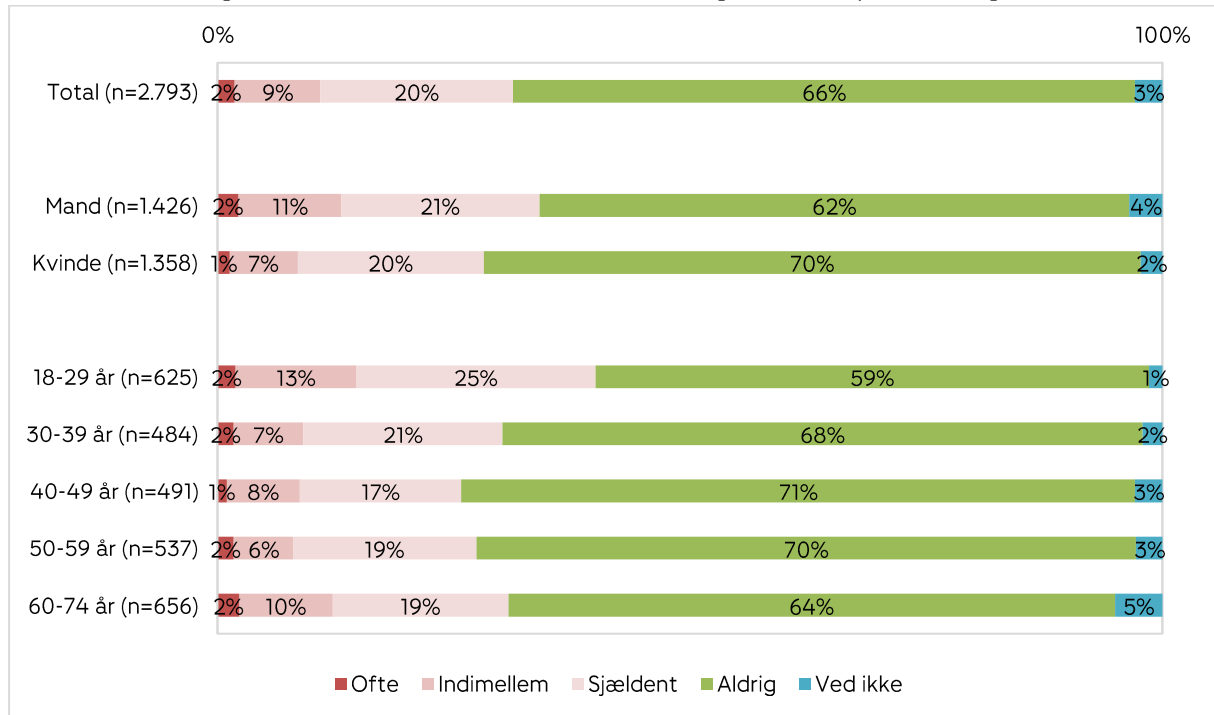
* Ikke signifikant forskel ift. køn.

- Hver femte (21 %) er meget enige/enige i, at det er svært at være en del af det sociale fællesskab ved sammenkomster, hvis man ikke drikker alkohol. 50 % er enten uenige eller meget uenige.
- Andelen, der er enige eller meget enige i, at det er svært at være en del af det sociale fællesskab ved sammenkomster, hvor der drikkes alkohol, hvis man ikke selv drikker alkohol, falder med alderen. F.eks. oplever hver tredje (32 %) af 18-29-årige, at det er svært, mens det gælder 11 % af 60-74-årige.
- Flest i Region Hovedstaden (24 %) og færrest i Region Sjælland (17 %) mener, at det er svært at være en del af det sociale fællesskab ved sammenkomster, hvor der drikkes alkohol, hvis man ikke selv drikker.

Forventningspres til at drikke alkohol

Figur 4.2. Hvor ofte gør du følgende: Drikker alkohol, fordi det er forventet, og ikke fordi jeg har lyst (f.eks. til familiefester, middag med venner osv.).

Blandt 18-74-årige, der drikker alkohol oftere end aldrig – fordelt på køn¹⁶ og alder* (n=2.793).

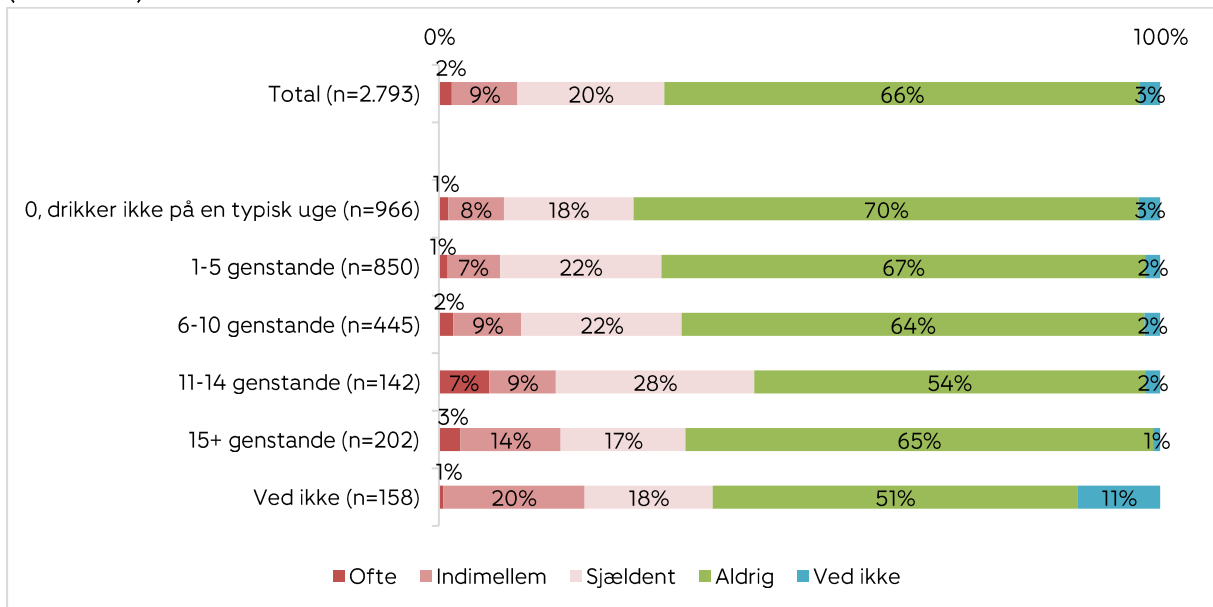

* Ikke signifikant forskel ift. region

- Cirka hver tiende, der har et alkoholforbrug, drikker *indimellem* (9 %) eller *ofte* (2 %) alkohol, fordi det er forventet og ikke fordi de har lyst.
- Flere mænd end kvinder, der har et alkoholforbrug, drikker *indimellem* eller *ofte* alkohol, fordi det er forventet og ikke fordi de har lyst (13 % vs. 8 %).
- Blandt personer, der har et alkoholforbrug, er der flest 18-29-årige, der *indimellem* eller *ofte* drikker alkohol, fordi det er forventet og ikke fordi de har lyst (15 % vs. 8-12% i de øvrige aldersgrupper).

¹⁶ De respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=2.784 i stedet for n=2.793).

Figur 4.3. *Hvor ofte gør du følgende: Drikker alkohol, fordi det er forventet, og ikke fordi jeg har lyst (f.eks. til familiefester, middag med venner osv.).*
 Blandt 18-74-årige, der drikker alkohol oftere end aldrig – fordelt på alkoholforbrug (n=2.793S).

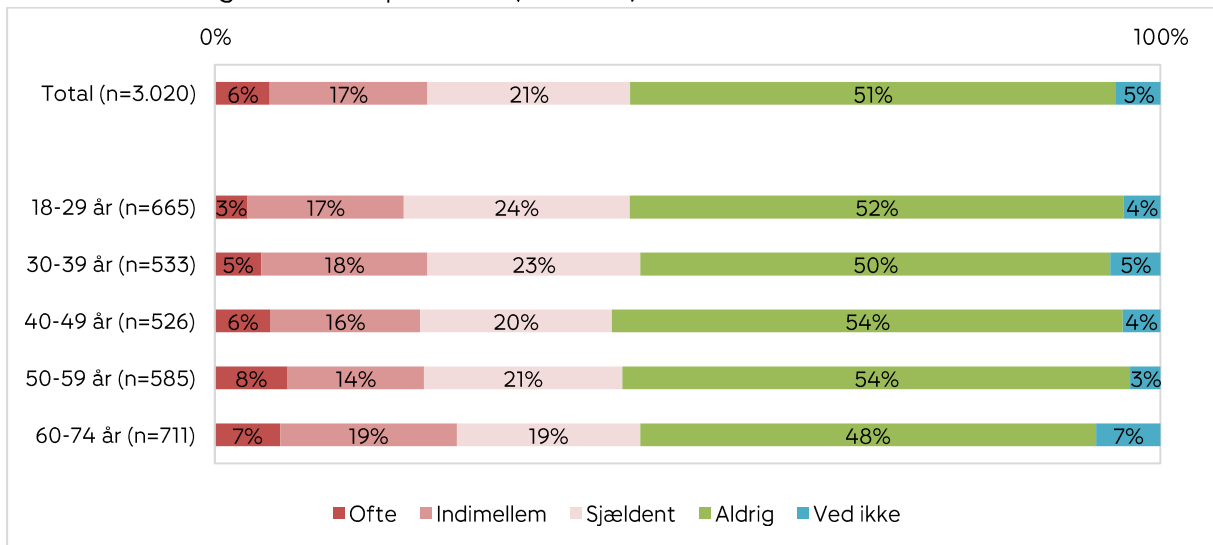

- Andelen, der ofte eller indimellem drikker alkohol, fordi det er forventet, og ikke fordi de har lyst, stiger med stigende alkoholforbrug. Det gælder f.eks. 17 % af dem, der drikker 15 eller flere genstande om ugen, mens det gælder 8 % af dem, der drikker 1-5 genstande ugentligt.

Forventningspres til at servere alkohol

Figur 4.4. Hvor ofte gør du følgende: Serverer alkohol, når jeg har gæster, fordi det er forventet, og ikke fordi jeg har lyst.

Blandt 18-74-årige – fordelt på alder* (n=3.020).

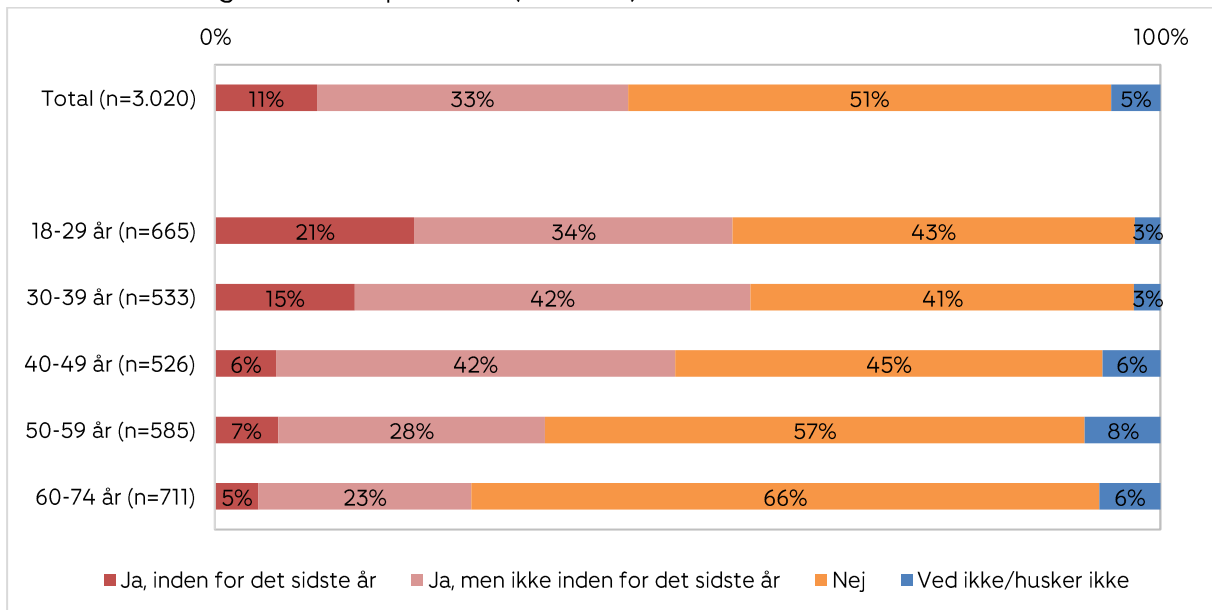
* Ikke signifikante forskelle ift. køn og region

- Næsten hver fjerde serverer *indimellem* (17 %) eller *ofte* (6 %) alkohol for gæster, fordi det er forventet og ikke af lyst.
- Flest 60-74-årige serverer *indimellem* eller *ofte* alkohol for gæster, fordi det er forventet og ikke af lyst (26 % vs. 20-23 % i de øvrige aldersgrupper).

Oplevet drikkepres

Figur 4.5. Har du nogensinde oplevet, at nogen har forsøgt at få dig til at drikke mere alkohol, end du havde lyst til?

Blandt 18-74-årige – fordelt på alder* (n=3.020).

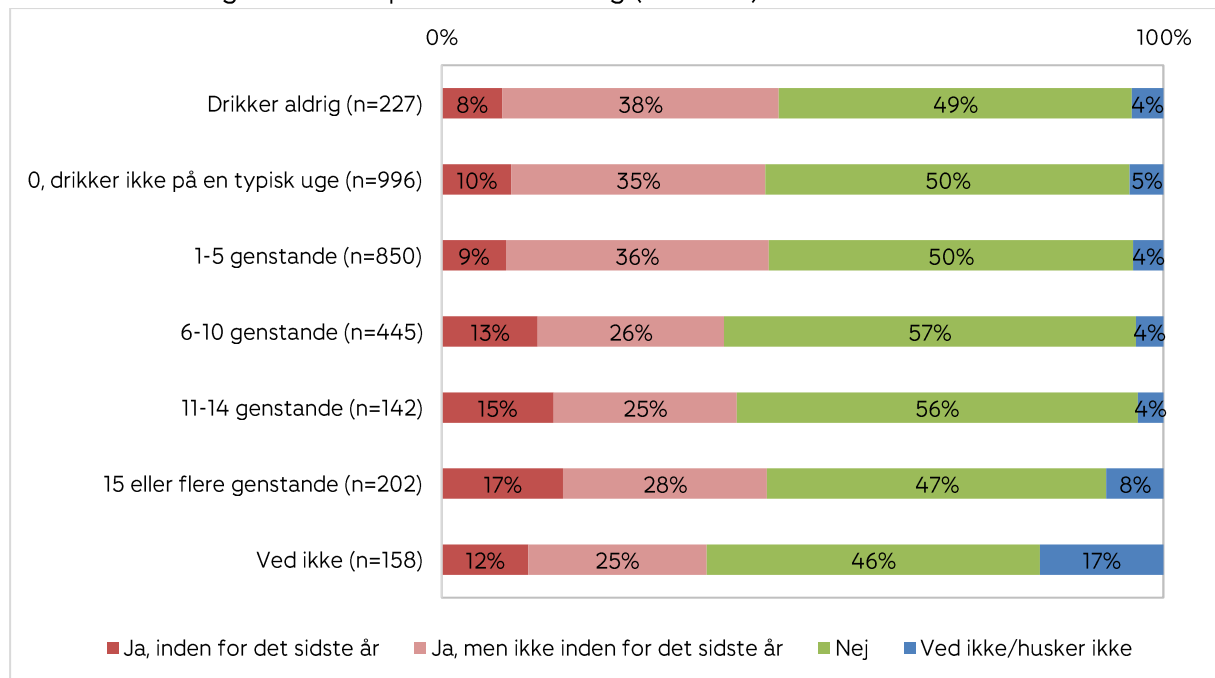

* Ikke signifikant forskel ift. køn og region.

- 44 % har oplevet, at nogen har forsøgt at få dem til at drikke mere alkohol, end de havde lyst til (drikkepres). 11 % har oplevet det inden for det sidste år, mens 33 % har oplevet det tidligere.
- Andelen, der har oplevet drikkepres, falder med alderen. Over halvdelen af 18-29-årige (55 %) og 30-39-årige (57 %) har oplevet det enten inden for det sidste år eller tidligere. Blandt 60-74-årige har 27 % oplevet det.

Figur 4.6. Har du nogensinde oplevet, at nogen har forsøgt at få dig til at drikke mere alkohol, end du havde lyst til?

Blandt 18-74-årige – fordelt på alkoholforbrug (n=3.020).

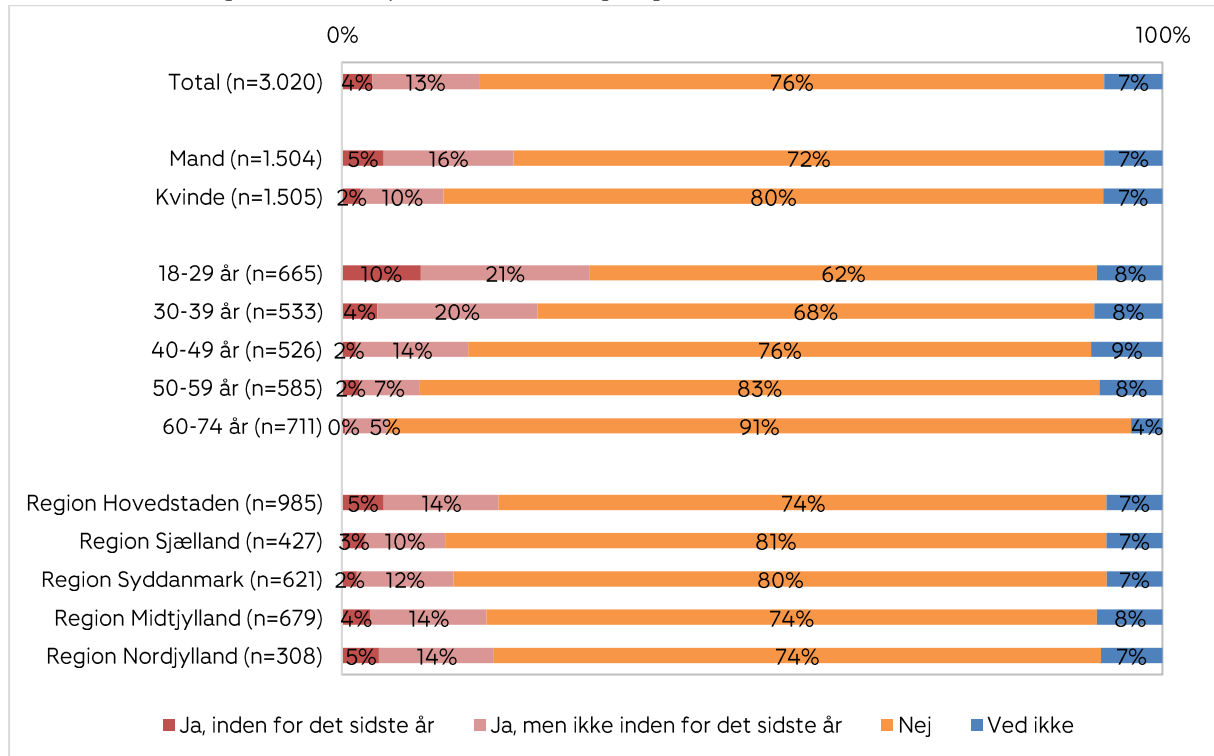

- Andelen, der har oplevet drikkepres inden for det sidste år, stiger med det ugentlige alkoholforbrug. F.eks. har 17 % af dem, der drikker 15 eller flere ugentlige genstande, oplevet drikkepres det sidste år, mens det gælder 8 % af dem, der aldrig drikker.
- Ser man på oplevet drikkepres nogensinde (inden for det sidste år eller tidligere), er andelen højest blandt dem, der aldrig drikker (47 %) og lavest blandt dem, der drikker 6-10 genstande om ugen (39 %), foruden dem, der svarer "Ved ikke" til deres ugentlige alkoholforbrug (37 %).

Drikkepresset andre

Figur 4.7. Har du nogensinde forsøgt at få nogen til at drikke mere alkohol, selvom personen egentlig har sagt 'nej tak'?

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn¹⁷, alder og region (n=3.020).

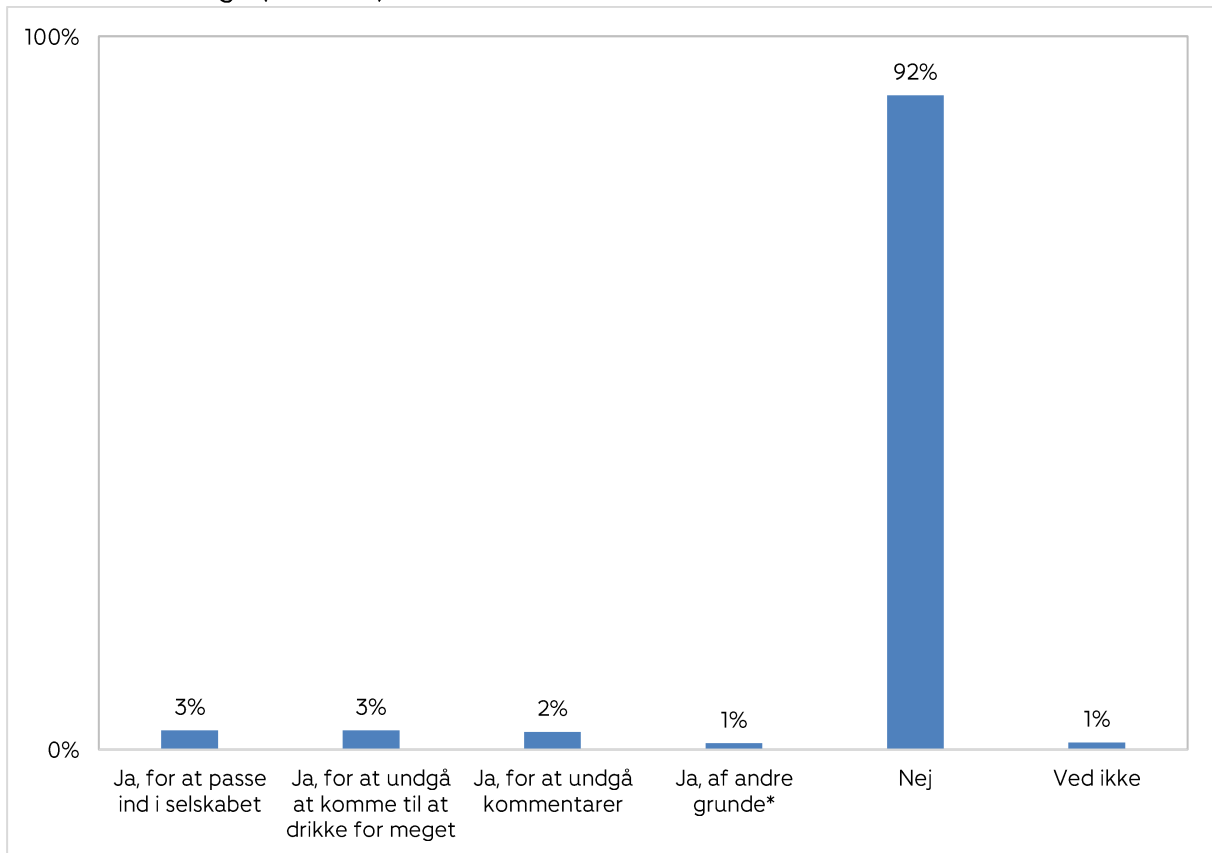

- 17 % af danskerne angiver, at de – enten inden for det sidste år (4 %) eller tidligere (13 %) – har forsøgt at presse nogen til at drikke mere alkohol, selvom vedkommende havde sagt "nej tak".
- Flere mænd end kvinder angiver, at de nogensinde har forsøgt at få nogen til at drikke mere alkohol, selvom vedkommende havde sagt "nej tak" (21 % vs. 13 %).
- Med alderen falder andelen, der angiver, at de har forsøgt at få nogen til at drikke mere alkohol, selvom vedkommende havde sagt "nej tak".
- Flest i Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Nordjylland (18-19 % i hver) angiver, at de har forsøgt at få nogen til drikke mere alkohol, selvom vedkommende havde sagt "nej tak" (vs. 13-14 % i Region Sjælland og Region Syddanmark).

¹⁷ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Lader som om man drikker alkohol

Figur 4.8. Lader du nogle gange som om, at du drikker alkohol, selvom du ikke gør?
Blandt 18-74-årige (n=3.020).

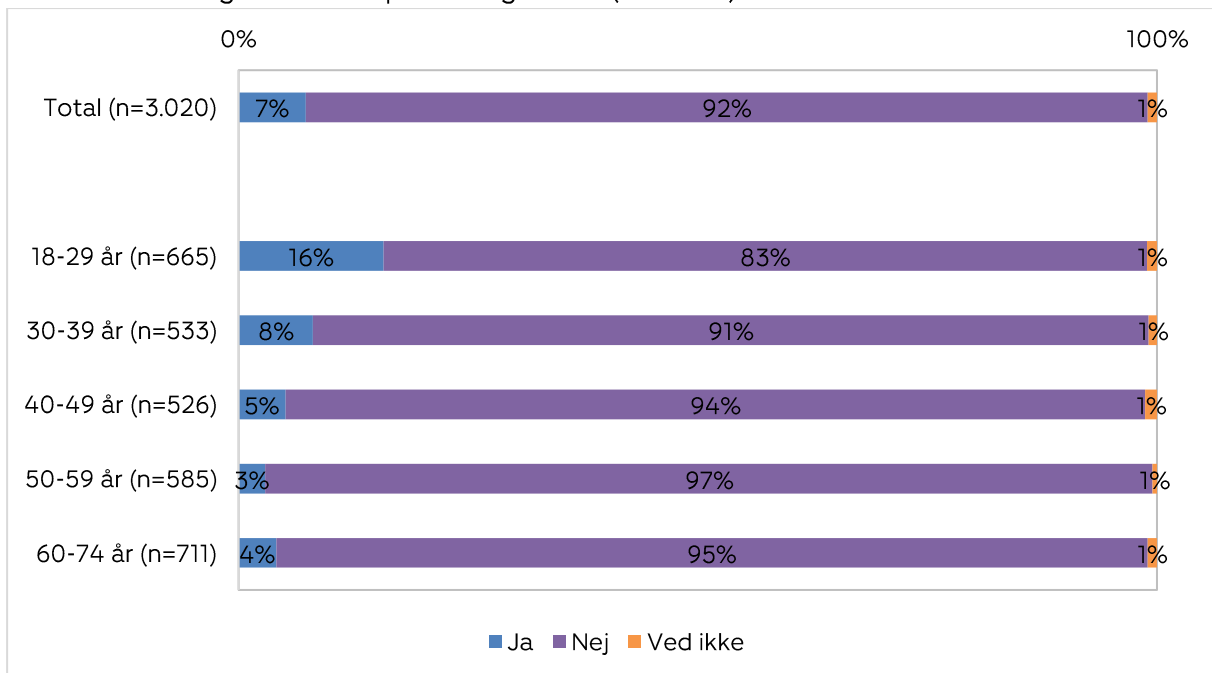

* Andre grunde indebærer især graviditet, som endnu ikke er offentliggjort. Nogle nævner, at de gør det for at undgå pres eller at skulle forsvare, hvorfor de ikke drikker.

- I alt svarer 7 % ja til, at de nogle gange lader som om, at de drikker alkohol, selvom de ikke gør¹⁸.
- 3 % lader som om, at de drikker alkohol, selvom de ikke gør, for at passe ind i selskabet, mens 3 % gør det for at undgå at drikke for meget. 2 % gør det for at undgå kommentarer. 1 % angiver andre grunde til, at de nogle gange lader som om, at de drikker alkohol.

¹⁸ Det var muligt at angive flere svar, og derfor summerer de enkelte "Ja"-svar til mere end 7 %.

Figur 4.9. Lader du nogle gange som om, at du drikker alkohol, selvom du ikke gør? Andelen, der svarer "ja" til mindst én af ja-kategorierne (de forskellige begrundelser jf. forrige figur). Blandt 18-74-årige – fordelt på køn og alder* (n=3.020).

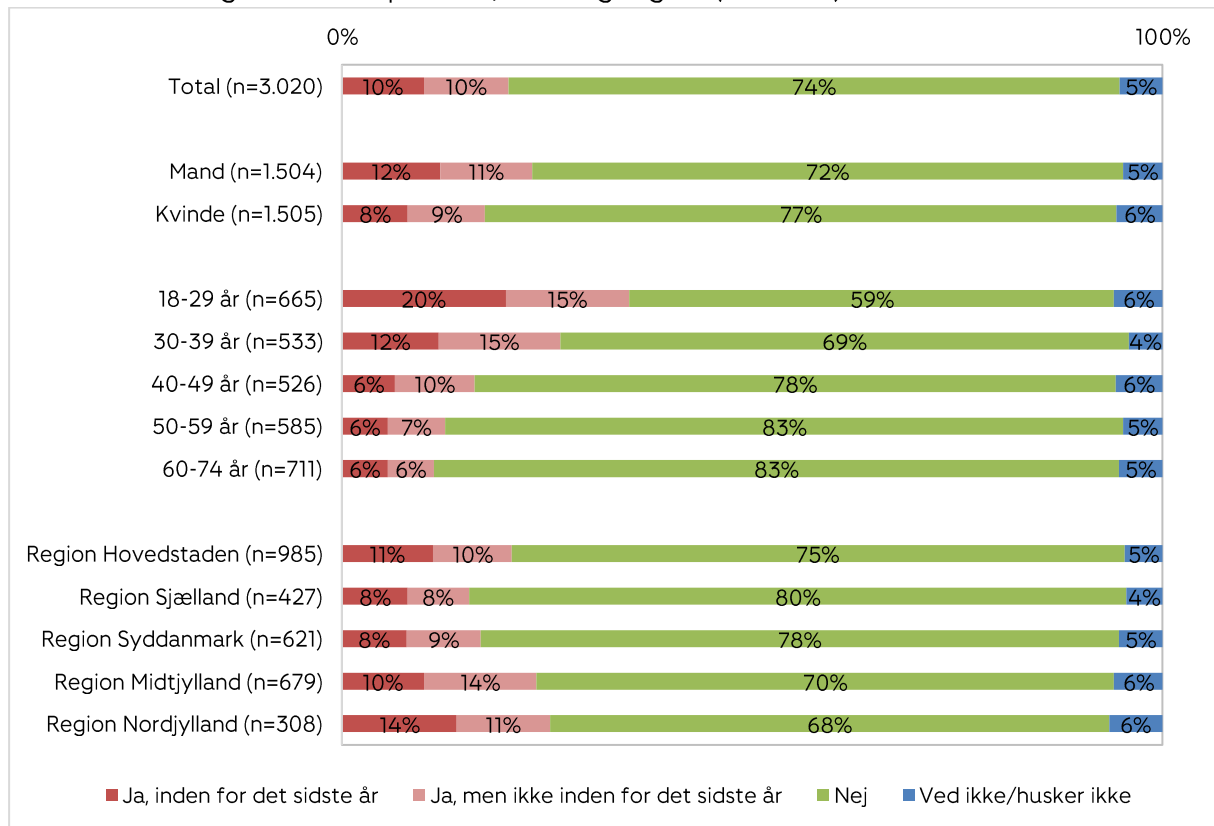
* Ingen signifikante forskelle ift. køn og region.

- 7 % lader nogle gange som om, at de drikker alkohol, selvom de ikke gør.
- Det er især 18-29-årige, der lader som om, at de drikker alkohol, selvom de ikke gør (16 %), efterfulgt af 30-39-årige (8 %). I de øvrige aldersgrupper varierer andelen fra 3-5 %.

Nej til sociale arrangementer på grund af alkohol

Figur 4.10. Har du nogensinde sagt nej til at deltage i et socialt arrangement, fordi du ikke havde lyst til at drikke alkohol?

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn¹⁹, alder og region (n=3.000).

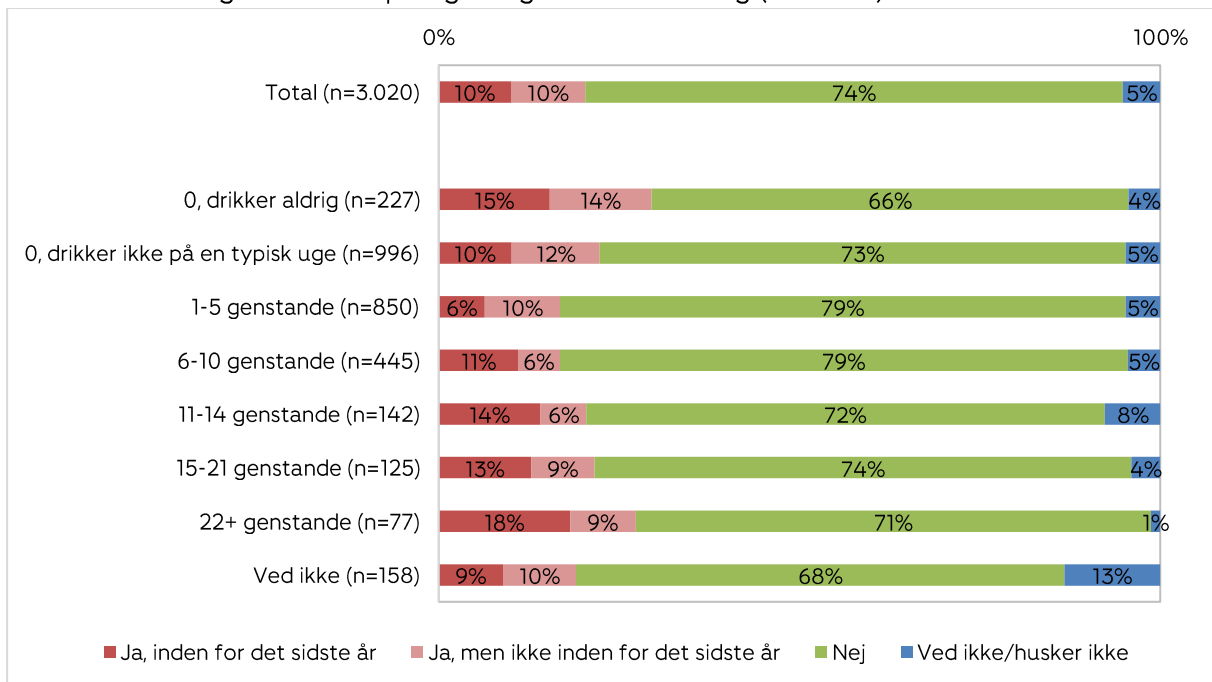

- Hver femte (20 %) har sagt nej til at deltage i et socialt arrangement, fordi de ikke havde lyst til at drikke alkohol. 10 % har gjort det inden for det sidste år, mens 10 % har gjort det tidligere.
- Flere mænd end kvinder har – inden for det sidste år eller tidligere – sagt nej til at deltage i et socialt arrangement, fordi de ikke havde lyst til at drikke alkohol (23 % vs. 17 %).
- Særligt de 18-29-årige (35 %), efterfulgt af de 30-39-årige (27 %), har sagt nej til at deltage i et socialt arrangement, fordi de ikke havde lyst til at drikke alkohol – enten inden for det sidste år eller tidligere.
- Flest i Region Nordjylland (25 %) og Region Midtjylland (24 %) har sagt nej til at deltage i et socialt arrangement, fordi de ikke havde lyst til at drikke alkohol – enten inden for det sidste år eller tidligere.

¹⁹ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Figur 4.11. Har du nogensinde sagt nej til at deltage i et socialt arrangement, fordi du ikke havde lyst til at drikke alkohol?

Blandt 18-74-årige – fordelt på ugentligt alkoholforbrug (n=3.020).

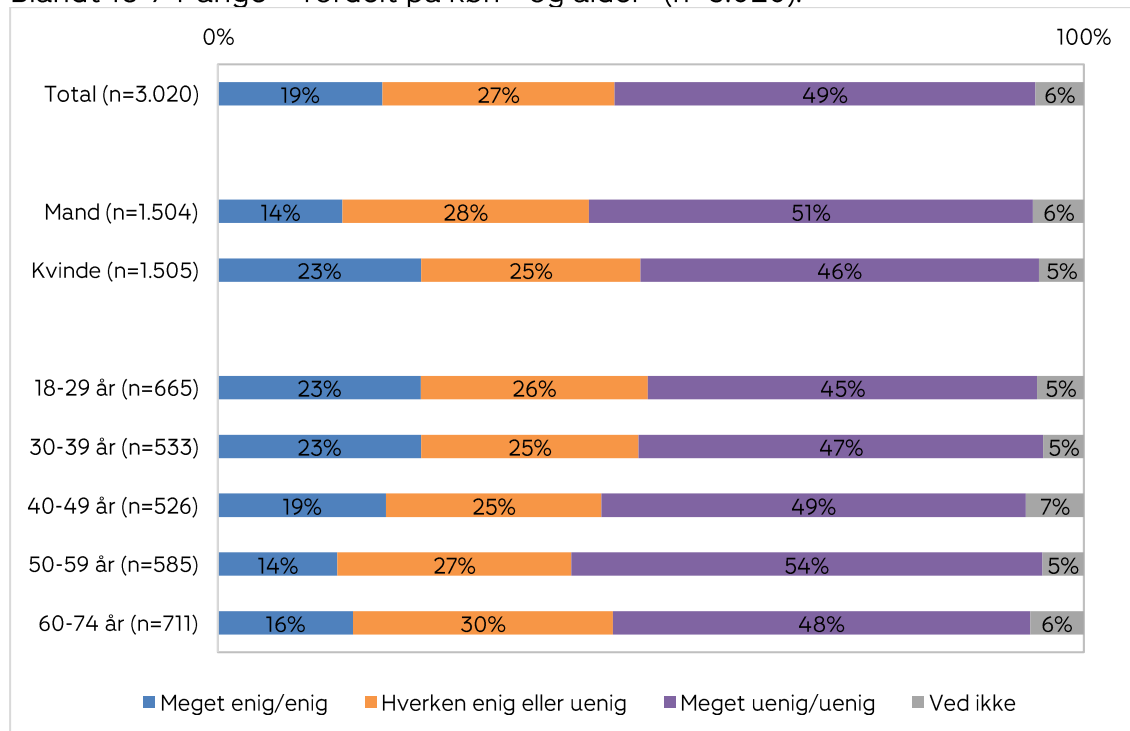

- Det er især personer med et lavt eller intet alkoholforbrug, og personer med et højt alkoholforbrug, der har sagt nej til et socialt arrangement, fordi de ikke havde lyst til at drikke alkohol. Det gælder f.eks. 30 % af dem, der aldrig drikker og 27 % af dem, der drikker 22 eller flere genstande om ugen (27 %).

Alkohol frie alternativer

Figur 4.12. Hvor enig eller uenig er du i følgende? Jeg savner alkohol frie alternativer, når jeg er til fester og/eller i andre sociale sammenhænge.

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn²⁰ og alder* (n=3.020).

* Ikke signifikante forskelle ift. region.

- Hver femte (19 %) savner alkohol frie alternativer, når de er til fester og/eller i andre sociale sammenhænge. 49 % er enten uenige eller meget uenige.
- Flere kvinder end mænd savner alkohol frie alternativer, når de er til fester og/eller i andre sociale sammenhænge (23 % vs. 14 %).
- Særligt de to yngste aldersgrupper savner alkohol frie alternativer, når de er til fester og/eller i andre sociale sammenhænge (23 % af 18-29-årige og 30-39-årige), mens det gælder for færrest af de 50-59-årige (14 %) og 60-74-årige (16 %).

Andre danske undersøgelser

I en befolkningsundersøgelse fra 2022, udarbejdet af Alkohol & Samfund, er der også blevet spurgt ind til oplevelser med den danske alkohol kultur (11). Rapporten finder blandt andet, at 21 % har svært ved at være en del af fællesskabet til fester, hvis de ikke selv drikker alkohol.

Vi kender ikke til andre undersøgelser, der belyser samme spørgsmål som indeværende kapitel, udover de tidligere versioner af "Danskernes alkoholvaner" (13-15).

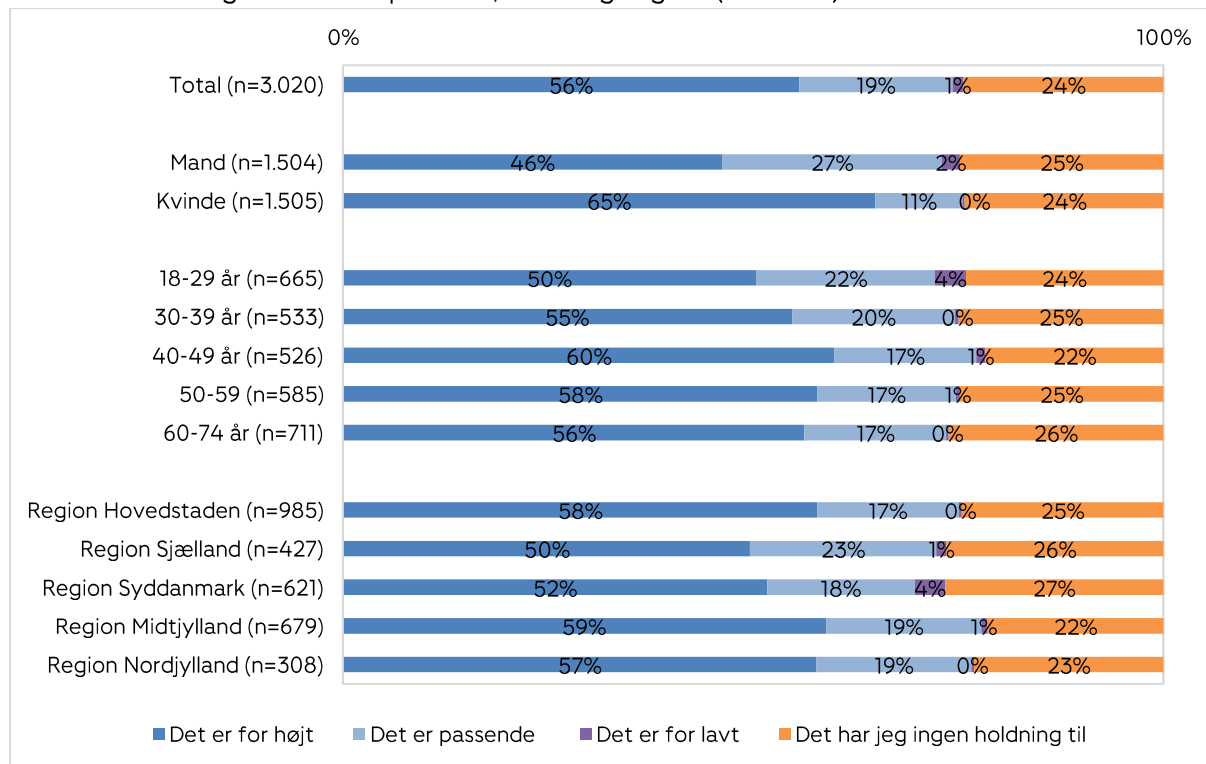
²⁰ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

5. Holdninger til alkoholkulturen i Danmark

Hvad mener danskerne om alkoholforbruget i Danmark?

Figur 5.1. *Hvad mener du om alkoholforbruget blandt danskerne?*

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn²¹, alder og region (n=3.020).

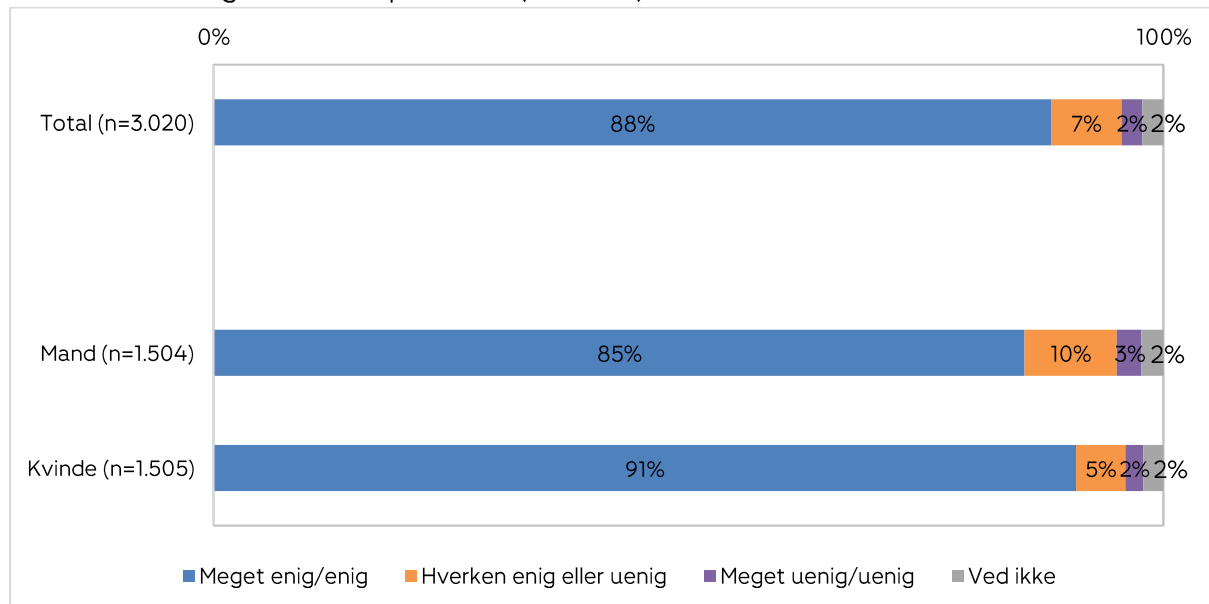
- Over halvdelen mener, at alkoholforbruget blandt danskerne er for højt (56 %). 19 % mener, at det er passende, mens 1 % mener, at det er for lavt. 24 % har ingen holdning til det.
- Markant flere kvinder end mænd mener, at alkoholforbruget blandt danskerne er for højt (65 % mod 46 %).
- Færrest 18-29-årige mener, at alkoholforbruget blandt danskerne er for højt (50 %), men der er generelt ikke stor variation mellem aldersgrupperne. Flest 40-49-årige mener, at danskernes alkoholforbrug er for højt (60 %).
- Færrest i Region Sjælland og Region Syddanmark mener, at alkoholforbruget blandt danskerne er for højt (henholdsvis 50 % og 52 %). I de øvrige regioner ligger andelen på 57-59 %.

²¹ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Skal vi have en kultur, hvor "nej tak" til alkohol bliver accepteret?

Figur 5.2. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Vi skal have en alkoholkultur, hvor alle accepterer et "nej tak" til alkohol.

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn²²* (n=3.020).

*Ingen alders- og regionsforskelle.

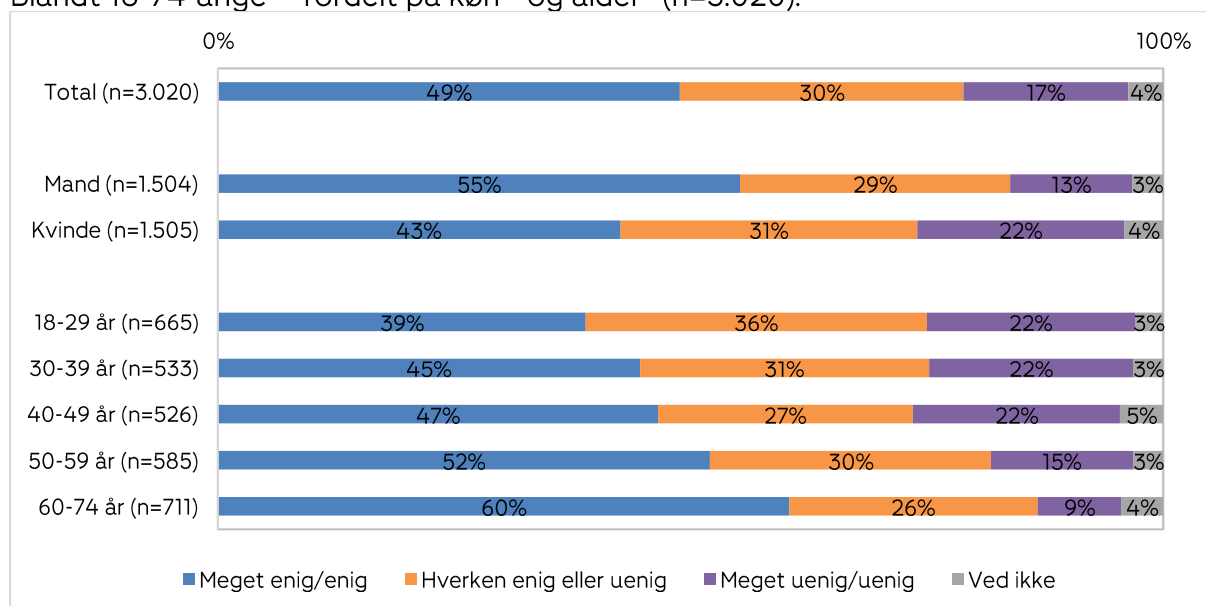
- 88 % er meget enige/enige i, at vi *skal* have en alkoholkultur, hvor alle accepterer et "nej tak" til alkohol. 2 % er enten uenige eller meget uenige.
- Flere kvinder end mænd er meget enige/enige i, at vi skal have en alkoholkultur, hvor alle accepterer et "nej tak" til alkohol (91 % mod 85 %).

²² De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Har vi allerede en kultur, hvor "nej tak" til alkohol accepteres?

Figur 5.3. Hvor enig eller uenig er du i følgende? I Danmark har vi en kultur, hvor det bliver accepteret at sige "nej tak" til alkohol i sociale sammenhænge.

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn²³ og alder* (n=3.020).

*Ikke signifikante forskelle ift. Region.

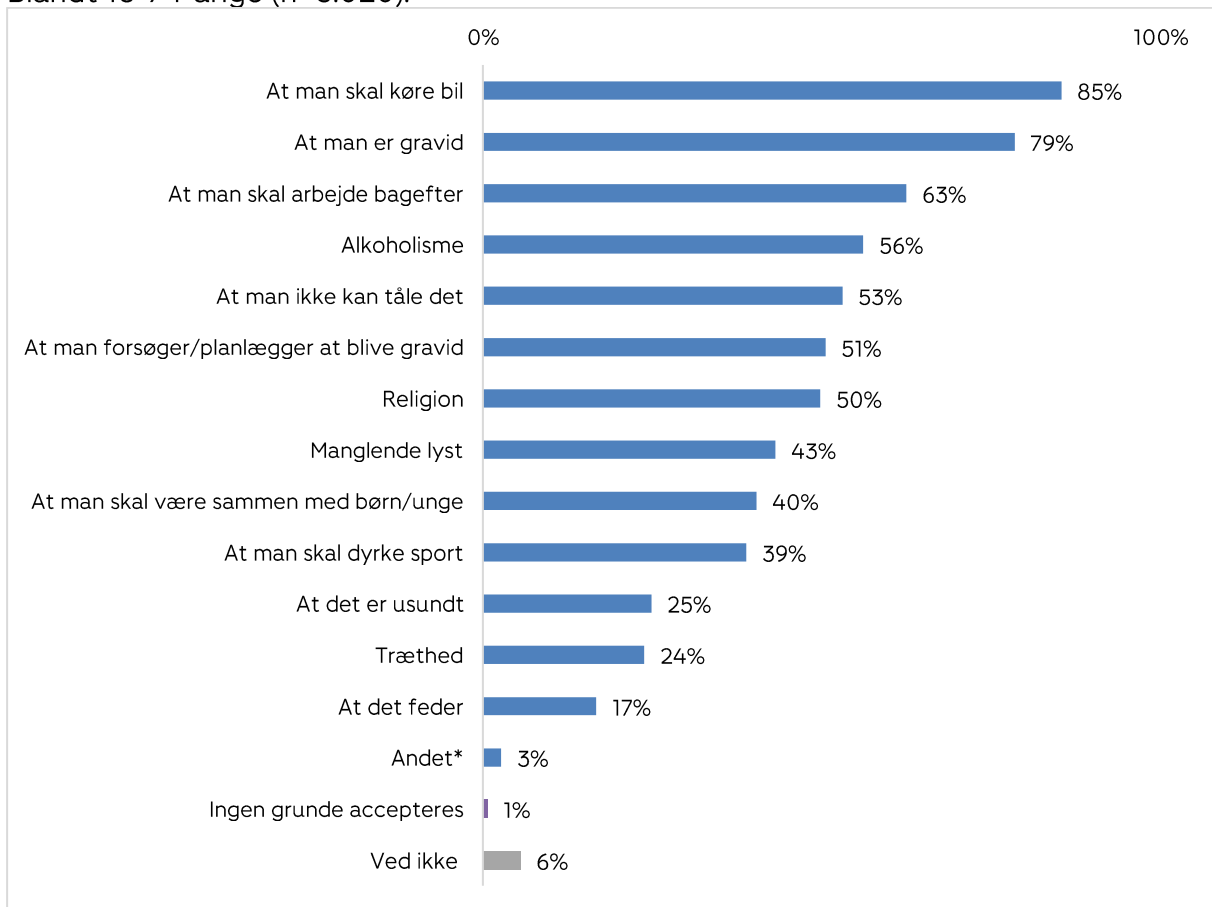
- 49 % er meget enige/enige i, at vi, i Danmark, allerede har en kultur, hvor det bliver accepteret at sige nej tak til alkohol i sociale sammenhænge. 18 % er enten uenige eller meget uenige.
- Flere mænd end kvinder er enige eller meget enige i, at vi i Danmark har en kultur, hvor det bliver accepteret at sige "nej tak" til alkohol i sociale sammenhænge (55 % vs. 43 %).
- Med højere alder stiger andelen, der er enige eller meget enige i, at vi i Danmark har en kultur, hvor det bliver accepteret at sige "nej tak" til alkohol i sociale sammenhænge. F.eks. er kun 39 % af 18-29-årige meget enige/enige i dette, mens 60 % af 60-74-årige er meget enige/enige.

²³ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Accepterede begrundelser for ikke at drikke alkohol

Respondenterne blev spurgt om, hvilke grunde til ikke at drikke alkohol, de oplever, bliver accepteret i Danmark. Spørgsmålet handler således ikke om respondenternes egen holdning til, hvilke begrundelser, der er i orden. Derimod handler spørgsmålet om, hvilke begrundelser respondenterne oplever, at der er en accept af i det danske samfund.

Figur 5.4. Hvilke begrundelser for ikke at drikke alkohol – oplever du – bliver accepteret i Danmark?
Blandt 18-74-årige (n=3.020).

* "Andet" indebærer bl.a. "sygdom" og "medicin".

- 18-74-årige oplever følgende begrundelser for ikke at drikke alkohol, som de mest accepterede i Danmark: At man skal køre bil (85 %), at man er gravid (79 %) og, at man skal arbejde bagefter (63 %). Der opleves lavest accept af følgende begrundelser: At det er usundt (25 %), træthed (24 %) og, at det feder (17 %).

Andre danske undersøgelser

I rapporten "Mellem broccoli og bajere" fra 2017 (16) blev 18-74-årige danskere spurgt "Hvilke begrundelser for ikke at drikke alkohol mener du er acceptable i samfundet"? De mest accepterede grunde var bilkørsel (91 %), graviditet og familieplanlægning (87 %) og alkoholisme (75 %). De mindst accepterede grunde var træthed (39 %) og at det feder (33 %). At ingen af grundene nåede op på 100 % viser, ligesom denne rapport, at det stadig kan være en udfordring at sige "nej tak" til alkohol i Danmark.

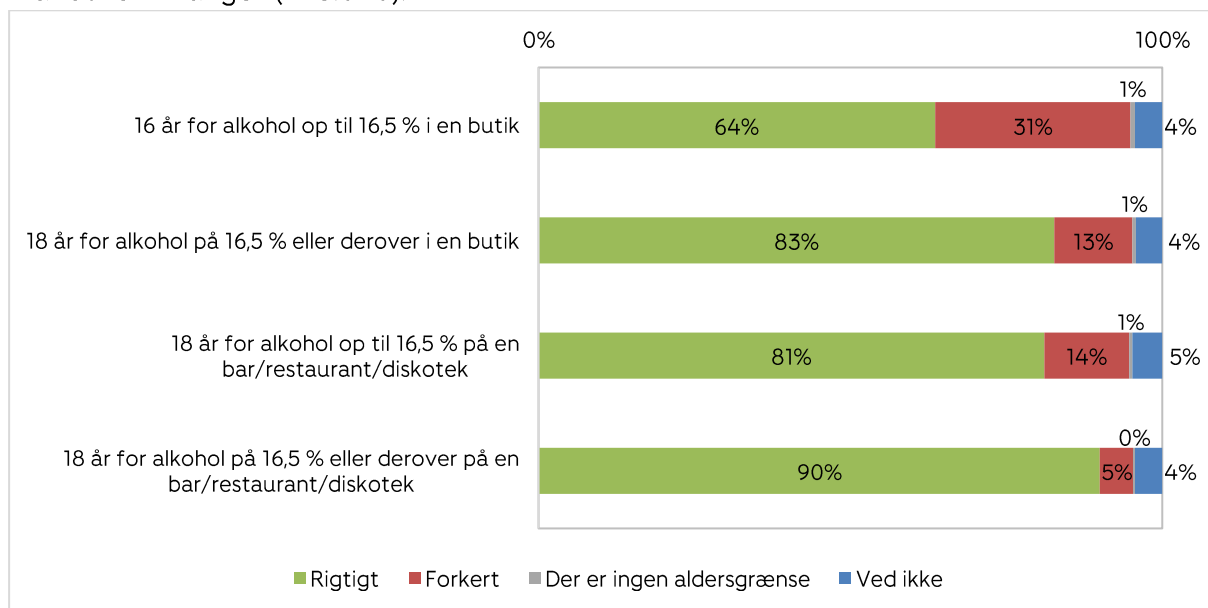
6. Aldersgrænser for køb af alkohol – kendskab og holdninger

Kendskab til loven for køb af alkohol

Aldersgrænsen for køb af alkohol i detailhandlen (butikker/tankstationer/supermarkeder) er 16 år ved køb af alkohol op til 16,5 % (f.eks. øl, vin og alkoholcider) og 18 år ved køb af alkohol på 16,5 % og derover (f.eks. vodka, rom og anden stærk spiritus). Ved køb af alkohol på udsækningssteder (barer/restauranter/diskoteker) skal man være 18 år uanset alkoholprocent.

Figur 6.1. *Hvor gammel tror du, at man skal være for at købe nedenstående alkoholprodukter ifølge den nuværende danske lovgivning?*

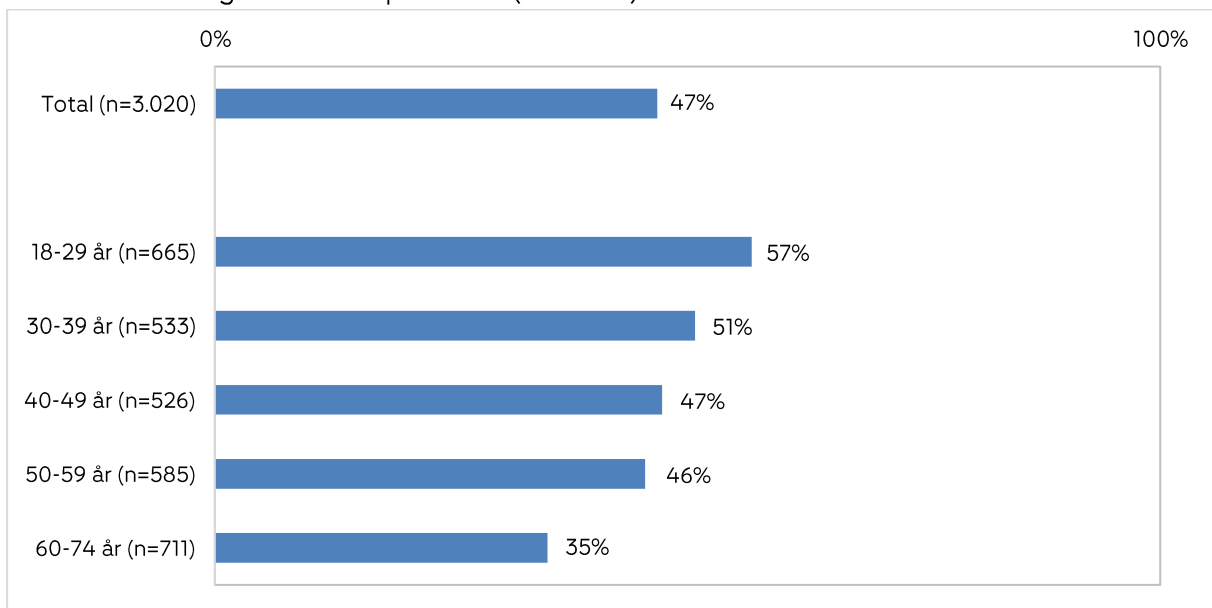
Blandt 18-74-årige* (n=3.020).

"Forkert" betyder, at respondenterne har angivet en alder, som ikke var korrekt. Svaret "Der er ingen aldersgrænse" er ligeledes forkert.

- 64 % angiver korrekt, at man skal være 16 år for at købe alkohol op til 16,5 % i en butik. 21 % tror fejlagtigt, at man skal være 18 år (fremgår ikke af figur).
- 83 % angiver korrekt, at man skal være 18 år for at købe alkohol på 16,5 % eller derover i en butik.
- 81 % angiver korrekt, at man skal være 18 år for at købe alkohol op til 16,5 % på en bar/restaurant/diskotek.
- 90 % angiver korrekt, at man skal være 18 år for at købe alkohol på 16,5 % eller derover på en bar/restaurant/diskotek.

Figur 6.2. Andelen, der kender alle aldersgrænser for køb af alkohol i Danmark. Blandt 18-74-årige – fordelt på alder* (n=3.020).

*Ingen køns- og regionsforskelle.

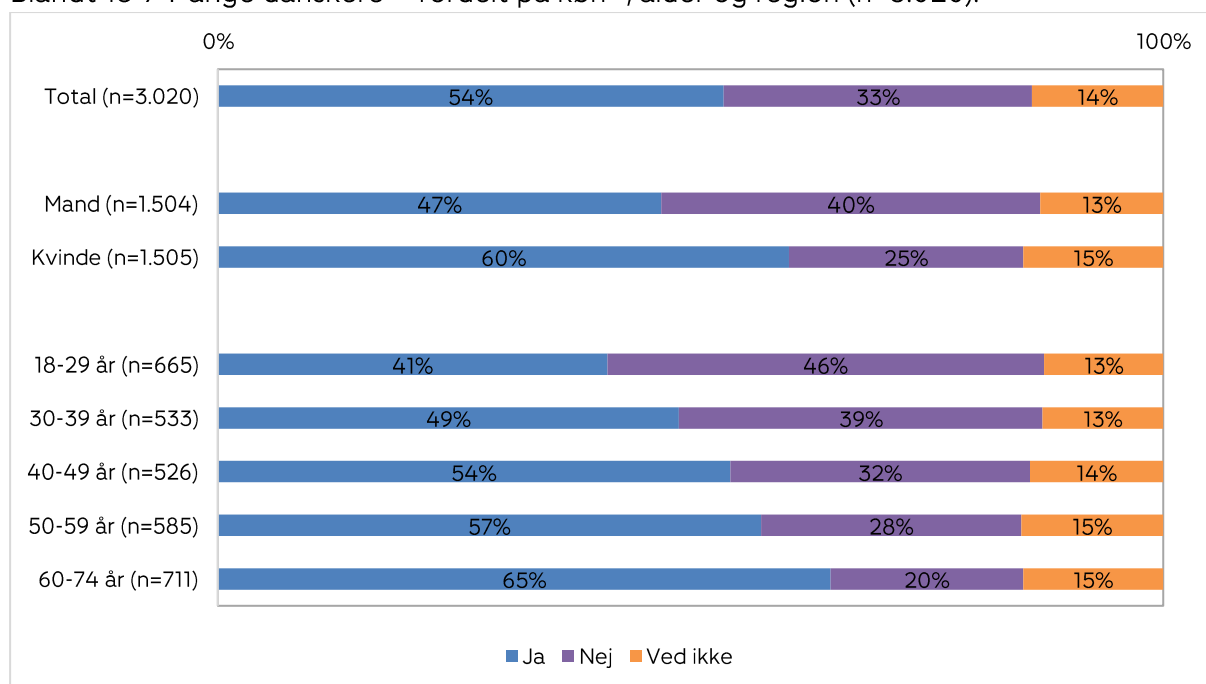
- Blandt 18-74-årige kender 47 % alle aldersgrænser for køb af alkohol i Danmark.
- Flest i aldersgruppen 18-29 år (57 %) kender alle aldersgrænser for køb af alkohol og færrest i aldersgruppen 60-74 år (35 %) kender alle aldersgrænser for køb af alkohol.

Holdninger til aldersgrænser for køb af alkohol

Respondenterne blev oplyst om loven for køb af alkohol i detailhandlen: At man skal være fyldt 16 år for at købe alkohol op til 16,5 %, og at man skal være fyldt 18 år for køb af alkohol på 16,5 % og derover. Derefter blev de spurgt, om de mente, at der bør være en aldersgrænse på 18 år for køb af alkohol alle steder uanset alkoholprocent.

Figur 6.3. Mener du, at der bør være en aldersgrænse på 18 år for køb af al alkohol alle steder uanset alkoholprocent?

Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn²⁴, alder og region (n=3.020).

*Ingen regionsforskelle.

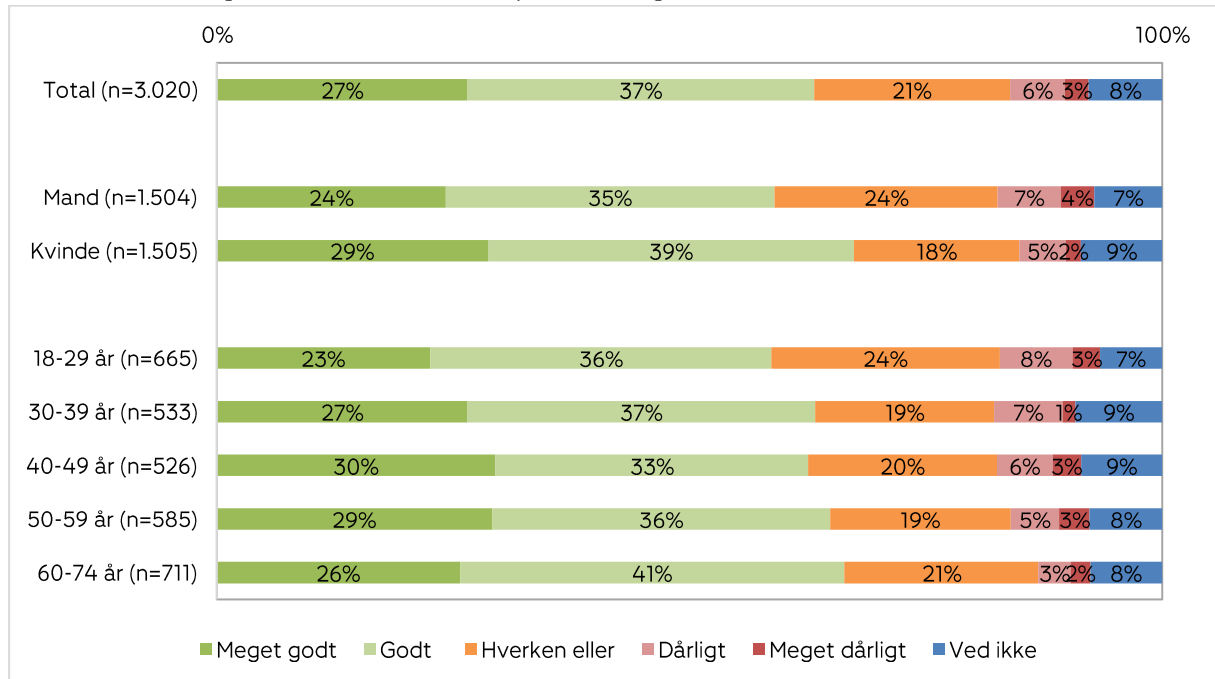
- Over halvdelen af 18-74-årige danskere (54 %) mener, at der bør være en aldersgrænse på 18 år for køb af alkohol alle steder uanset alkoholprocent, mens 33 % ikke mener det. 14 % har svaret 'ved ikke'.
- Flere kvinder end mænd mener, at der bør være en aldersgrænse på 18 år for køb af alkohol alle steder uanset alkoholprocent (60 % mod 47 %).
- Færrest 18-29-årige mener, at der bør være en aldersgrænse på 18 år for køb af alkohol alle steder uanset alkoholprocent (41 %), mens opbakningen i de øvrige aldersgrupper ligger mellem 49-65 %. Opbakningen stiger med alderen.

²⁴ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Bør der være strengere kontrol med, om butikker overholder lovgivningen i forhold til salg af alkohol til unge?

Figur 6.4. Hvor godt eller dårligt synes du om følgende forslag: Indføre strengere kontrol med, om butikker overtræder lovgivningen i forhold til salg af alkohol til unge (ift. aldersgrænserne)?

Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn²⁵ og alder* (n=3.020).

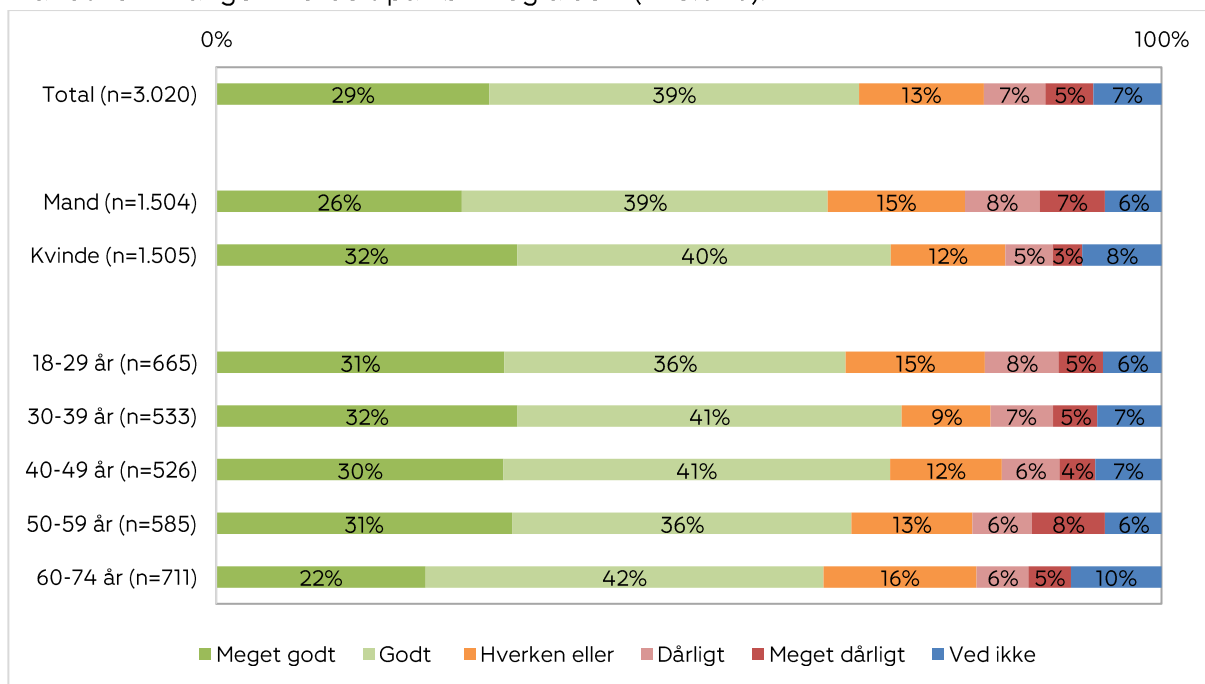
*Ingen regionsforskelle.

- 63 % synes enten godt om eller meget godt om forslaget om at indføre strengere kontrol med, om butikker overtræder lovgivningen i forhold til salg af alkohol til unge. 21 % synes hverken godt eller dårligt om forslaget, mens 8 % synes dårligt eller meget dårligt om forslaget. 8 % har svaret 'ved ikke'.
- Flere kvinder end mænd synes enten godt om eller meget godt om forslaget (67 % mod 59 %).
- Der er små forskelle i forhold til alder. Flest 60-74-årige synes enten godt om eller meget godt om forslaget, mens færrest 18-29-årige synes godt om eller meget godt om det (67 % mod 59 %).

²⁵ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Figur 6.5. Hvor godt eller dårligt synes du om følgende forslag: Lave automatisk ID-kontrol via betalingskortet?

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn²⁶ og alder* (n=3.020).

*Ingen regionsforskelle.

- 68 % af 18-74-årige synes enten godt om eller meget godt om forslaget om at indføre automatisk ID-kontrol via betalingskortet. 13 % synes hverken godt eller dårligt om forslaget og 12 % synes enten dårligt eller meget dårligt om forslaget. 7 % har svaret 'ved ikke'.
- Flere kvinder end mænd synes enten godt om eller meget godt om forslaget om at indføre automatisk ID-kontrol via betalingskortet (71 % mod 65 %).
- Flest i aldersgruppen 30-39 år (73 %) synes enten godt om eller meget godt om forslaget om at indføre automatisk ID-kontrol via betalingskortet, mens færrest i aldersgruppen 60-74 år synes dette (64 %).

Andre danske undersøgelser

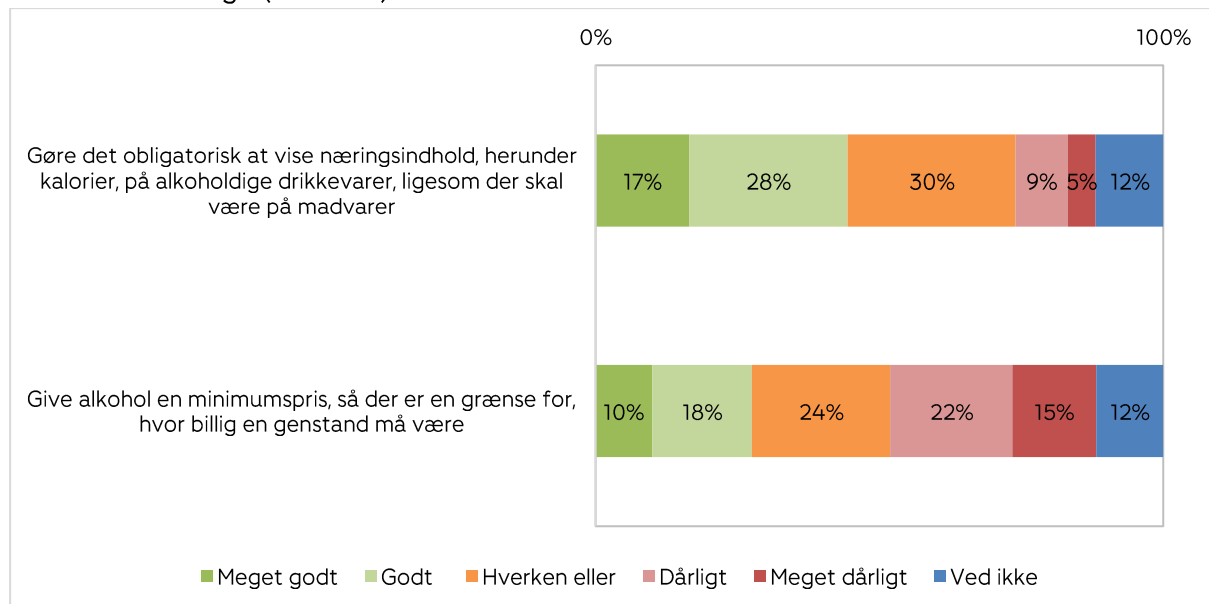
I en meningsmåling foretaget af Epinion i 2022 angav 62 % af voksne danskere, at de var helt eller overvejende enige i, at der skal indføres en 18-års aldersgrænse for køb af alkohol. Kun 18 % var helt eller overvejende uenige (17). I 2020 viste en tilsvarende Epinion-måling for Altinget, at 72 % af danskerne bakker op om 18-års aldersgrænse for køb af alkohol (18).

²⁶ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

7. Holdninger til strukturelle forebyggelsestiltag

Holdninger til obligatorisk næringsdeklaration og minimumspriser

Figur 7.1. Hvor godt eller dårligt synes du om følgende forslag i forhold til alkohol?
Blandt 18-74-årige (n=3.020)²⁷.

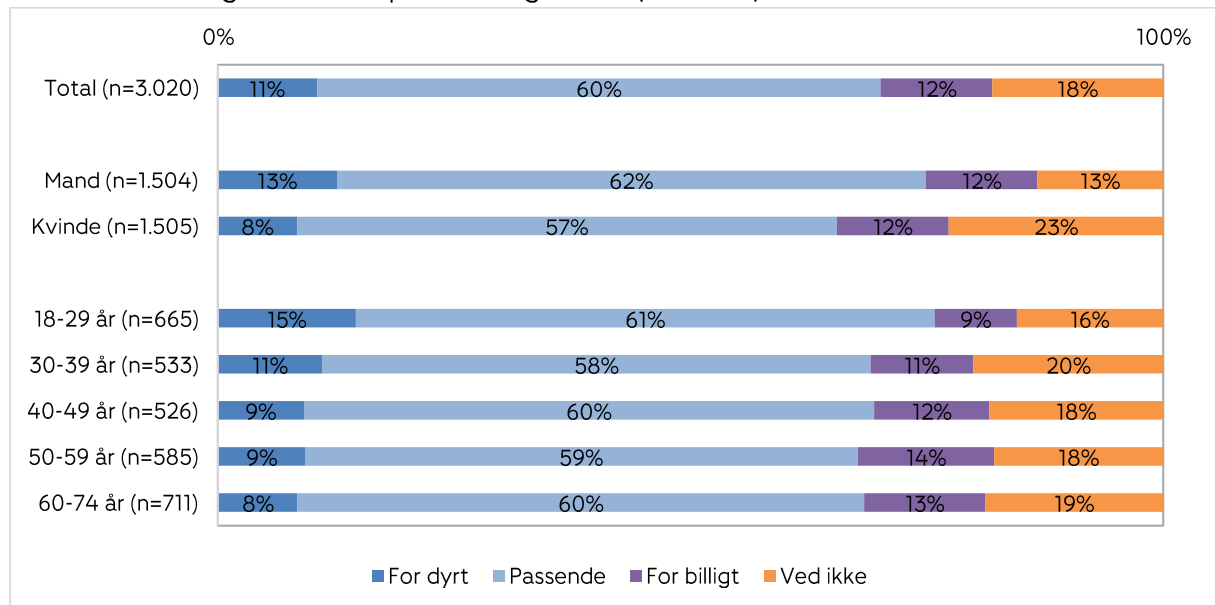
- Fire ud af ti 18-74-årige (44 %) synes enten meget godt eller godt om forslaget om at gøre det obligatorisk at vise næringsindhold, herunder kalorier, på alkoholiske drikkevarer. 30 % synes hverken godt eller dårligt om det, mens 14 % synes enten dårligt eller meget dårligt om det. 12 % har svaret 'ved ikke'.
- 28 % synes enten meget godt eller godt om forslaget om at give alkohol en minimumspris. Hver fjerde (24 %) synes hverken godt eller dårligt om forslaget, mens 36 % synes dårligt eller meget dårligt om forslaget. 12 % har svaret 'ved ikke'.

²⁷ Vi har ikke testet for forskelle ift. køn, alder og region.

Holdninger til prisen på alkohol i detailhandlen

Figur 7.2. *Hvad synes du om prisen på alkohol i detailhandlen (supermarkeder, kiosker, tankstationer eller lign.) i Danmark?*

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn²⁸ og alder* (n=3.020).

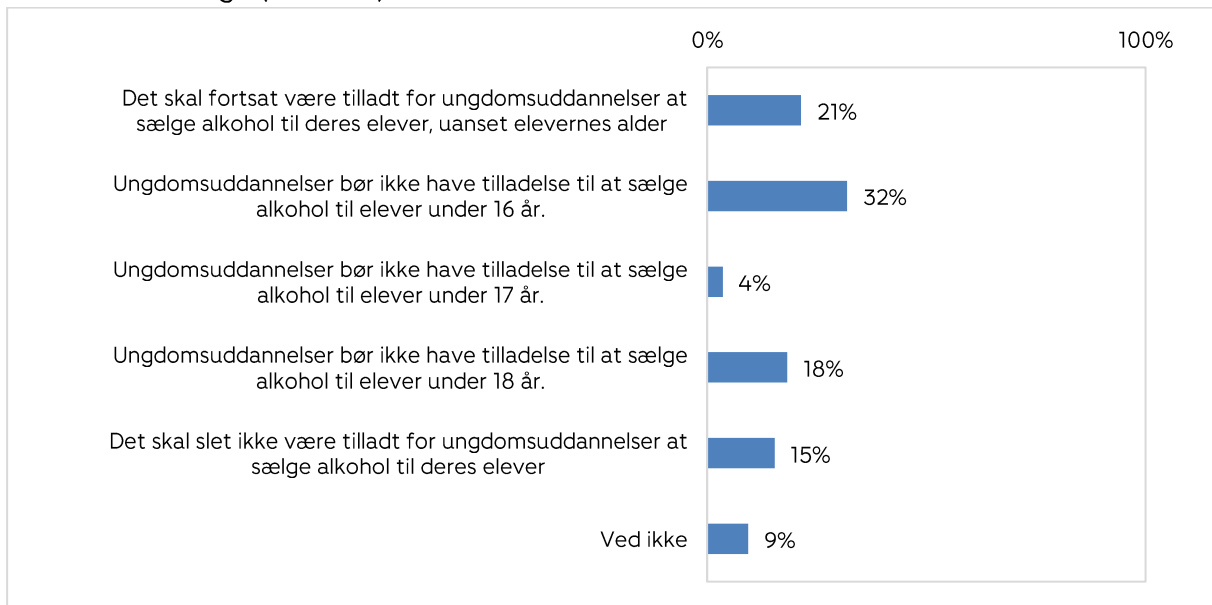
*Ingen regionsforskelle.

- 11 % synes, at alkohol i detailhandlen er for dyrt, mens 60 % synes det er passende. 12 % synes, at det er for billigt.
- Flere mænd end kvinder synes, at alkohol er for dyrt i detailhandlen (13 % mod 8 %).
- Der er flest 18-29-årige, der synes, at alkohol er for dyrt i detailhandlen i Danmark og færrest 60-74-årige, der synes det (15 % mod 8 %).

²⁸ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Holdninger til alkohol på ungdomsuddannelser

Figur 7.3. Det er i dag tilladt for ungdomsuddannelser (f.eks. gymnasier) at sælge alkohol til deres elever, uanset elevernes alder. Hvad mener du om dette? Blandt 18-74-årige (n=3.020).

- 21 % mener, at det fortsat skal være tilladt for ungdomsuddannelser at sælge alkohol uanset alder. Lidt over halvdelen mener, at der bør være en eller anden aldersgrænse (enten 16, 17 eller 18 år), som ungdomsuddannelserne skal holde sig til. 15 % mener, at det slet ikke skal være tilladt at sælge alkohol til elever på ungdomsuddannelserne.

Andre danske undersøgelser

I MandagMorgen og TrygFondens rapport "Mellem broccoli og bajere" fra 2017 (16), var der, ligesom i indeværende rapport, relativt lav opbakning til at prisregulere alkohol yderligere. I alt angav 33 %, at de bakkede op om at øge afgiften på alkohol. Samme rapport fandt ret stor opbakning til henholdsvis et forbud mod udskænkning af alkohol på ungdomsuddannelser (41 % var for) og en lov om, at unge skal være 18 år før de kan købe alkohol på ungdomsuddannelser (53 %).

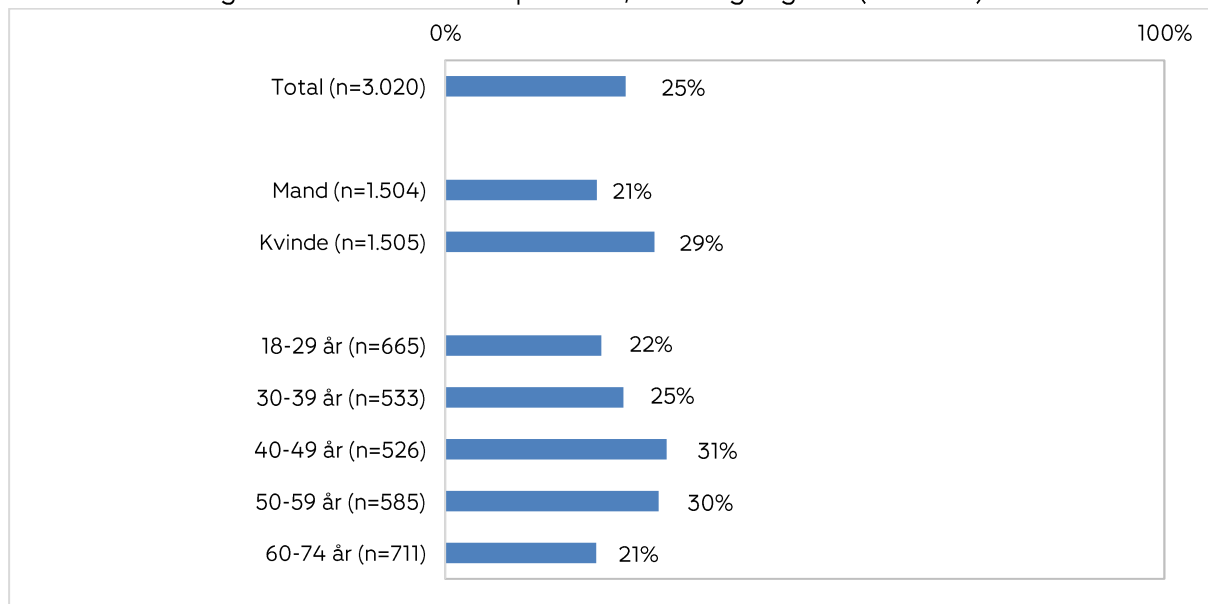
8. Viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft

Uhjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Respondenterne blev spurgt: "Hvilke sygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv venligst alle dem, der falder dig ind" med et åbent svarfelt (uhjulpet kendskab). Det blev efterfølgende tolket som kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, hvis de havde skrevet "kræft", "cancer", "tumor" eller specifikke kræftformer – uanset hvilken kræftform, de havde angivet. Formålet med at spørge helt åbent var at undgå at præge respondenterne med svarmuligheder, og dermed at afdække hvor mange, der selv laver koblingen mellem alkohol og kræft.

Figur 8.1. Hvilke sygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Åbent spørgsmål – figuren viser andelen, der har nævnt kræft.

Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn²⁹, alder og region* (n=3.020).

- Uhjulpet angiver 25 %, at alkohol øger risikoen for kræft.
- Flere kvinder end mænd angiver uhjulpet, at alkohol øger risikoen for kræft (29 % mod 21 %).
- Flest 40-49-årige og 50-59-årige angiver uhjulpet, at alkohol øger risikoen for kræft (30-31 % vs. 21-25 % i de øvrige aldersgrupper).

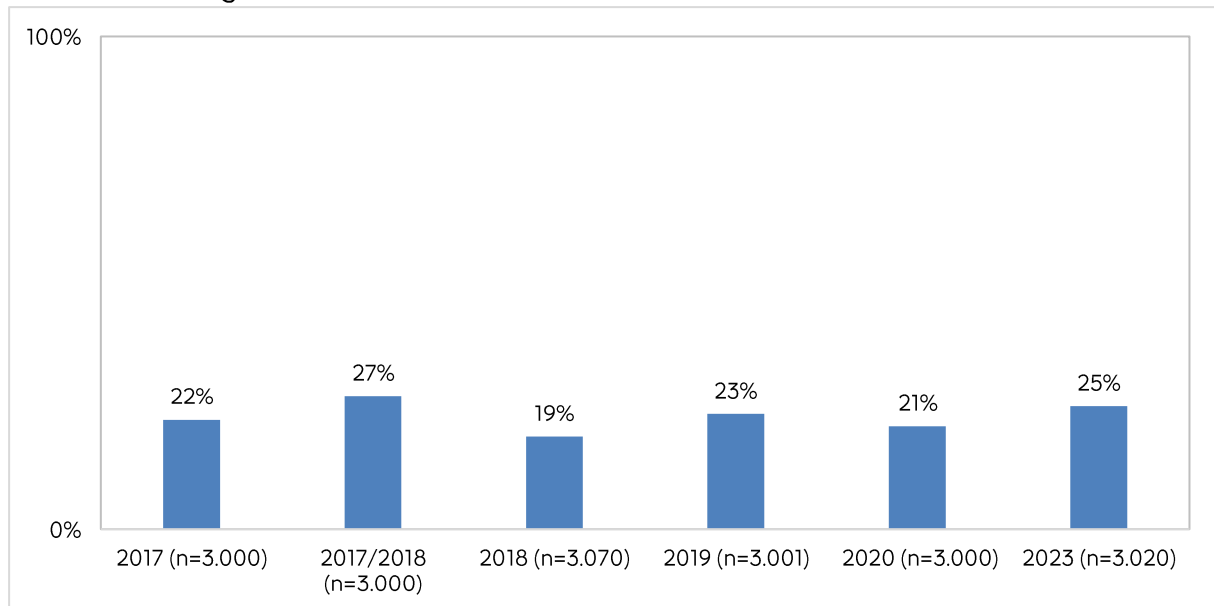
²⁹ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Udvikling i uhjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Kræftens Bekæmpelse har flere gange lanceret mediekampagner, der har haft fokus på sammenhængen mellem alkohol og kræft. Dataindsamlingerne i 2017/2018, 2018, 2019 og 2020 er gennemført umiddelbart efter sådanne mediekampagner. Dataindsamlingen i 2017 blev gennemført før første mediekampagne om alkohol og kræft, og dataindsamlingen i 2023 er gennemført flere år efter seneste mediekampagne.

Figur 8.2. Udvikling 2017-2023³⁰. Hvilke sygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Åbent spørgsmål – figuren viser andelen, der har nævnt kræft.

Blandt 18-74-årige.

- Der er signifikant flere, der har uhjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft i 2023 (25 %), sammenlignet med 2017 (22 %), 2018 (19 %) og 2020 (21 %). Det uhjulpne kendskab i 2023 er ikke signifikant forskelligt fra 2017/2018 (27 %) og 2019 (23 %).

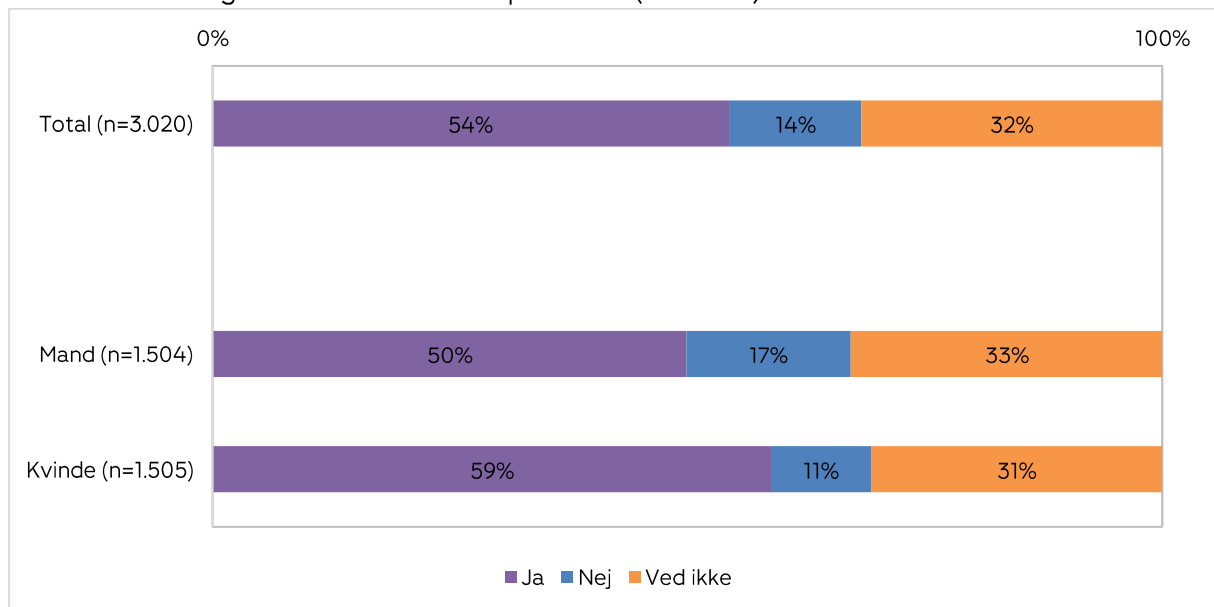
³⁰ Nærmere oplysninger om dataindsamlingerne, som denne figur er baseret på, er beskrevet under "Metode".

Hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Efter det åbne spørgsmål om sammenhængen mellem alkohol og kræft, blev respondenterne spurgt: "Hvilke af nedenstående sygdomme og tilstande mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv gerne flere svar" (hjulpet kendskab), hvortil der var en række svarmuligheder. Formålet med at præsentere svarmuligheder – herunder kræft – var at supplere det åbne spørgsmål og afdække, hvor mange der mener, at der er en sammenhæng mellem alkohol og kræft, når de direkte præsenteres for muligheden.

Figur 8.3. Hvilke af nedenstående sygdomme og tilstande mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiver svarmuligheden 'kræft'.

Blandt 18-74-årige danskere - fordelt på køn³¹* (n=3.020).

*Ingen alders- og regionsforskelle.

- Hjulpet angiver over halvdelen (54 %), at alkohol øger risikoen for kræft. 14 % angiver, at alkohol ikke øger risikoen for kræft, mens 32 % har svaret ved ikke.
- Flere kvinder end mænd angiver hjulpet, at alkohol øger risikoen for kræft (59 % mod 50 %).

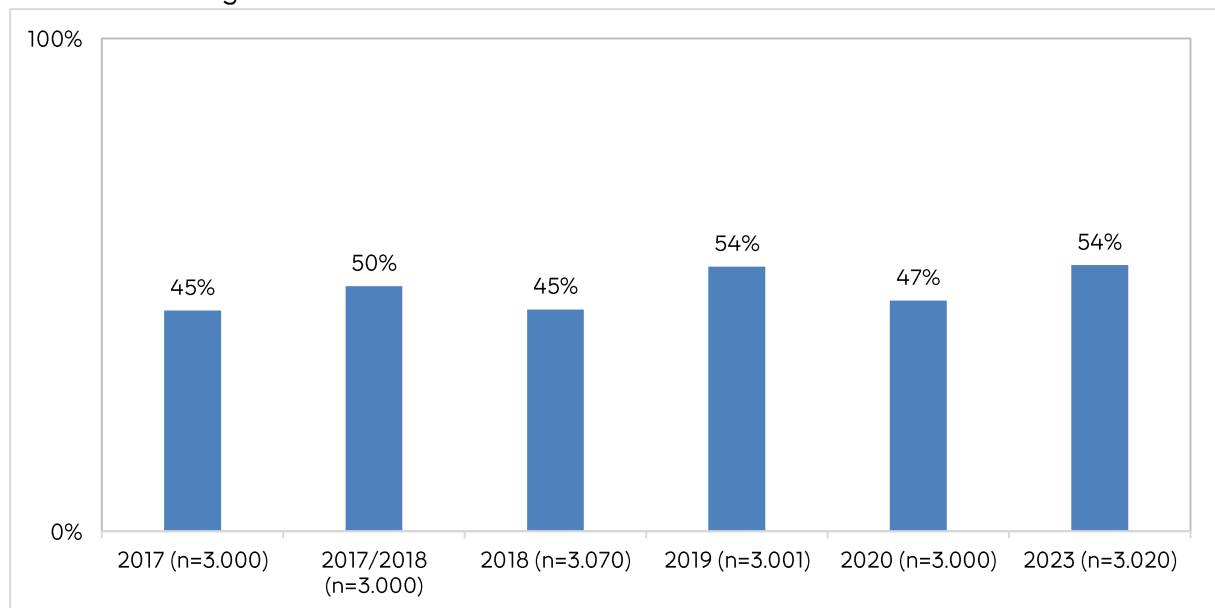
³¹ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Udvikling i hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Kræftens Bekæmpelse har flere gange lanceret mediekampagner, der har haft fokus på sammenhængen mellem alkohol og kræft. Dataindsamlingerne i 2017/2018, 2018, 2019 og 2020 er gennemført umiddelbart efter sådanne mediekampagner. Dataindsamlingen i 2017 blev gennemført før første mediekampagne om alkohol og kræft, og dataindsamlingen i 2023 er gennemført flere år efter seneste mediekampagne.

Figur 8.4. Udvikling 2017-2023³². Andelen, der hjulpet mener, at alkohol øger risikoen for kræft.

Blandt 18-74-årige.

- Der er signifikant flere, der har hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft i 2023 (54 %), sammenlignet med alle tidligere år, bortset fra 2019 (samme kendskabsniveau).

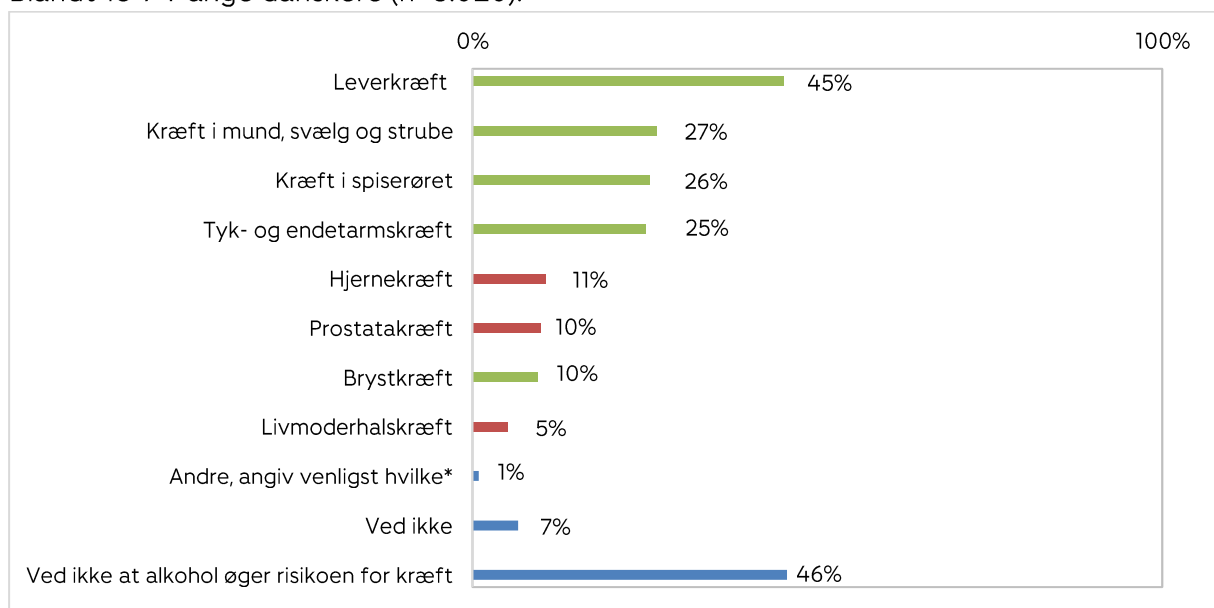
³² Nærmere oplysninger om dataindsamlingerne, som denne figur er baseret på, er beskrevet under "Metode".

Kendskab til sammenhængen mellem alkohol og forskellige kræftformer (hjulpet)

Respondenter, der hjulpet har kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, blev efterfølgende spurgt: "Hvilke af følgende kræftsygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv gerne flere svar". Svarmulighederne rummede både kræftformer, som der er evidens for, at alkohol øger risikoen for, og kræftformer, som der ikke er evidens for, at alkohol øger risikoen for. Formålet med dette var at få et indtryk af respondenternes reelle viden. Respondenter, der ikke hjulpet havde kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, tæller i figuren med som respondenter, der ikke kender til sammenhængen mellem alkohol og de forskellige kræfttyper.

Figur 8.5. Hvilke af følgende kræftsygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv gerne flere svar³³.

Blandt 18-74-årige danskere (n=3.020).

*Andre typer kræft, der nævnes, er bugspytkirtelkræft og mavekræft.

- For de kræftsygdomme, hvor der er evidens for en sammenhæng med alkohol, angiver 45 % at alkohol øger risikoen for leverkræft. 27 % angiver kræft i mund, svælg og strube, 26 % angiver kræft i spiserøret, 25 % angiver tyk- og endetarmskræft og 10 % angiver brystkræft.
- Af de kræftsygdomme, der ikke er evidens for, at alkohol øger risikoen for, angiver 11 % hjernekræft, 10 % prostatakræft og 5 % livmoderhalskræft.
- 46 % ved ikke, at alkohol øger risikoen for kræft, og yderligere 5 % har svaret 'ved ikke', da de blev præsenteret for forskellige kræftformer, som kunne have en sammenhæng med alkohol.

³³ De grønne søjler viser kræftformer, som der er evidens for, at alkohol øger risikoen for. De røde søjler viser kræftformer, som der ikke er evidens for, at alkohol øger risikoen for.

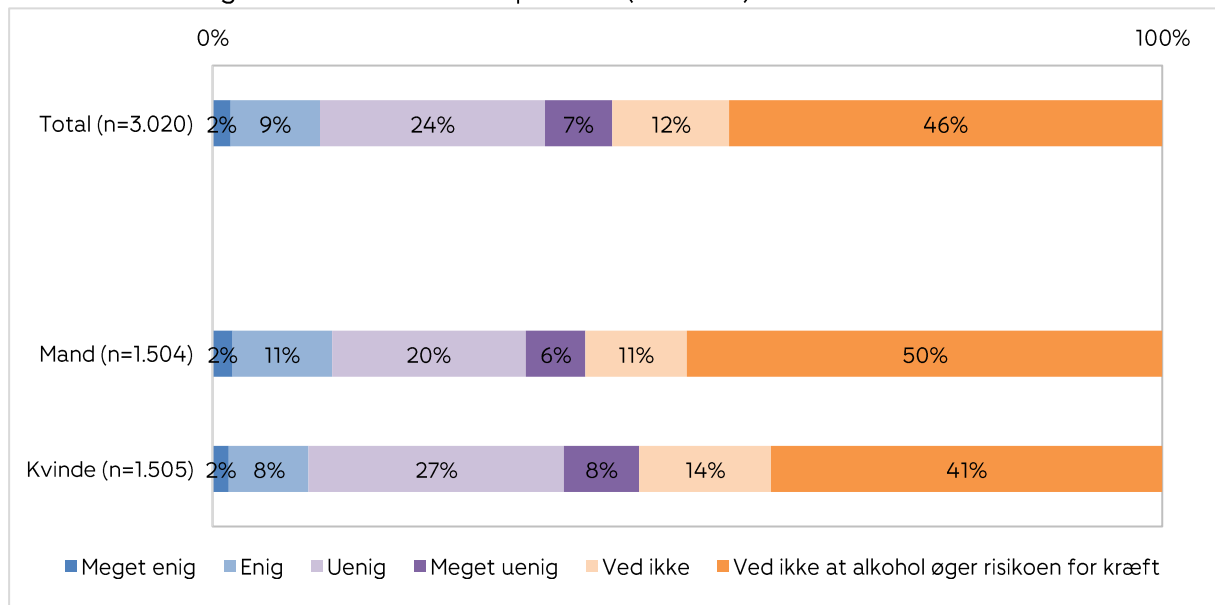
Hvor meget alkohol skal man drikke for at have en øget risiko for kræft?

Risikoen for kræft stiger med mængden af alkohol, man indtager og man kender ikke en nedre sikker grænse for, hvornår risikoen for kræft begynder at stige (8). Der er fundet en øget risiko for visse kræftformer allerede ved et forbrug på cirka 1 genstand dagligt (19-21). Hvis man ønsker at begrænse sin risiko for kræft så meget som muligt, er det bedst at drikke så lidt alkohol som muligt. Jo mindre, des bedre.

Respondenter, der ikke havde hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, har ikke fået spørgsmålet i figur 8.6. De er med på figuren, idet de alle indgår i søjlen "Ved ikke, at alkohol øger risikoen for kræft"

Figur 8.6. *Hvor enig eller uenig er du i nedenstående udsagn? Man skal drikke rigtig meget alkohol – f.eks. have et alkoholmisbrug – før man øger sin risiko for kræft.*

Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn* (n=3.020).

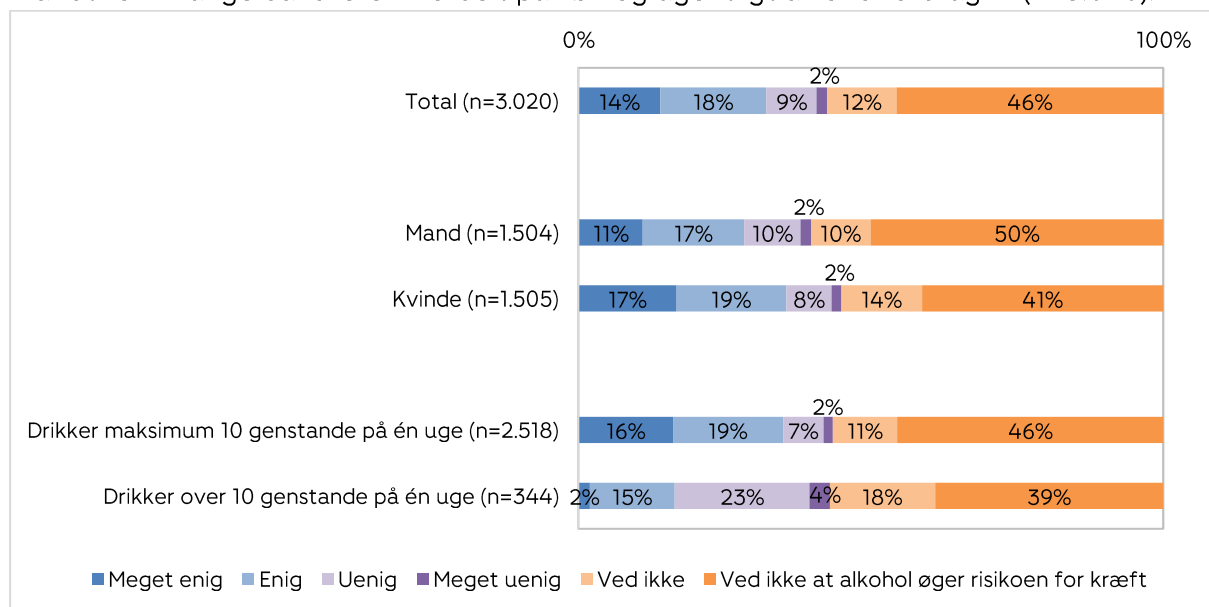
*Ingen alders- og regionsforskelle.

- Blandt 18-74-årige er 31 % enten uenige eller meget uenige i, at man skal drikke rigtig meget alkohol før man øger sin risiko for kræft. Med andre ord, er det kun hver tredje der er klart over, at man ikke behøver at drikke store mængder alkohol før man øger sin risiko for kræft.
- Flere kvinder end mænd er enten uenige eller meget uenige i, at man skal drikke rigtig meget alkohol før man øger sin risiko for kræft (35 % mod 27 %).

Respondenter, der ikke havde hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, har ikke fået spørgsmålet i figur 8.7. De er med på figuren, idet de alle indgår i søjlen "Ved ikke, at alkohol øger risikoen for kræft"

Figur 8.7. *Hvor enig eller uenig er du i nedenstående udsagn? Man skal drikke væsentligt mere alkohol end mig, for at det øger risikoen for kræft.*

Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn og ugentligt alkoholforbrug^{34*} (n=3.020).

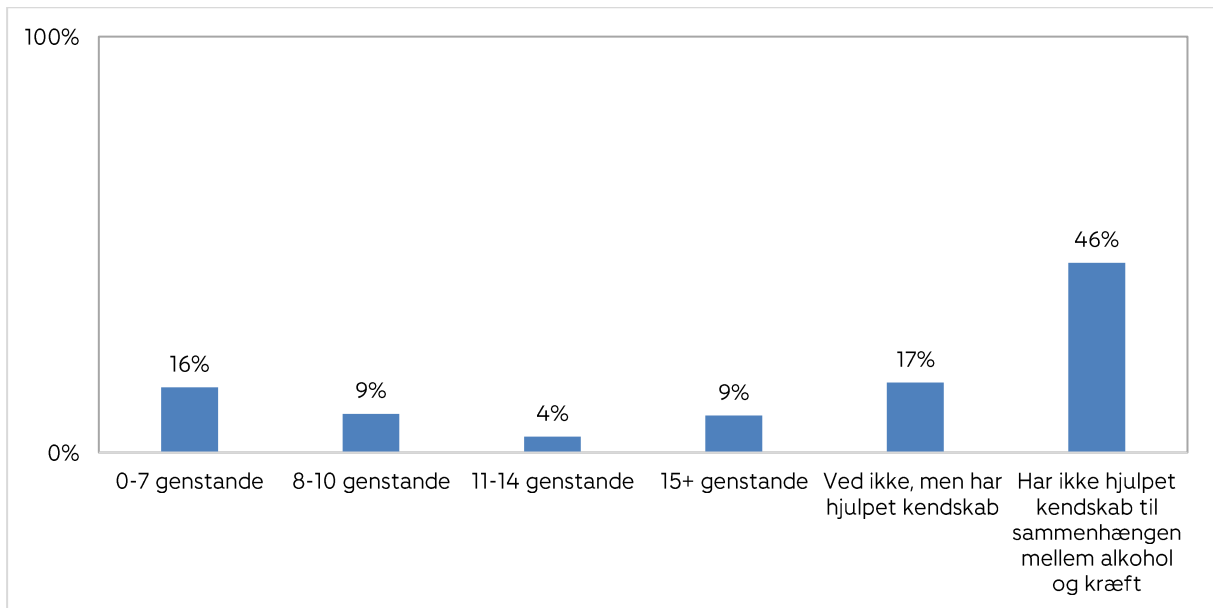
*Ingen alders- og regionsforskelle.

- Flere kvinder end mænd er enten meget enige eller enige i, at man skal drikke væsentligt mere alkohol end dem selv, for at det øger risikoen for kræft (36 % mod 28 %).
- Blandt dem, der holder sig til Sundhedsstyrelsens anbefaling, om højst at drikke 10 genstande om ugen, er 35 % enige eller meget enige i, at man skal drikke væsentligt mere alkohol end dem selv, før det øger risikoen for kræft.
- Blandt dem, der drikker over Sundhedsstyrelsens anbefaling, om højst at drikke 10 genstande om ugen, er 17 % enige eller meget enige i, at man skal drikke væsentligt mere alkohol end dem selv, før det øger risikoen for kræft. Kun 27 % er uenige eller meget uenige i, at man skal drikke væsentligt mere alkohol end dem, før det øger risikoen for kræft. Med andre ord er det kun 27 % af dem, der drikker over 10 genstande om ugen, der er klar over, at deres alkoholforbrug medfører en øget kræftrisiko.³⁵

³⁴ Alkoholforbrug er opdelt på, hvorvidt respondenternes ugentlige alkoholforbrug er under eller over Sundhedsstyrelsens anbefaling om højst at drikke 10 genstande på én uge. Respondenter, der har svaret 'ved ikke' til deres ugentlige alkoholforbrug (n=90) er ekskluderet fra denne model, hvorfor kun 2.910 respondenter indgår i figuren, når der er opdelt på, hvorvidt respondenterne drikker under eller over Sundhedsstyrelsens anbefaling.

Respondenter, der ikke havde hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, har ikke fået spørgsmålet om, ved hvilket alkoholforbrug risikoen for kræft stiger. De er med på figuren, idet de alle indgår i søjlen "Ved ikke, at alkohol øger risikoen for kræft (hjulpet)"

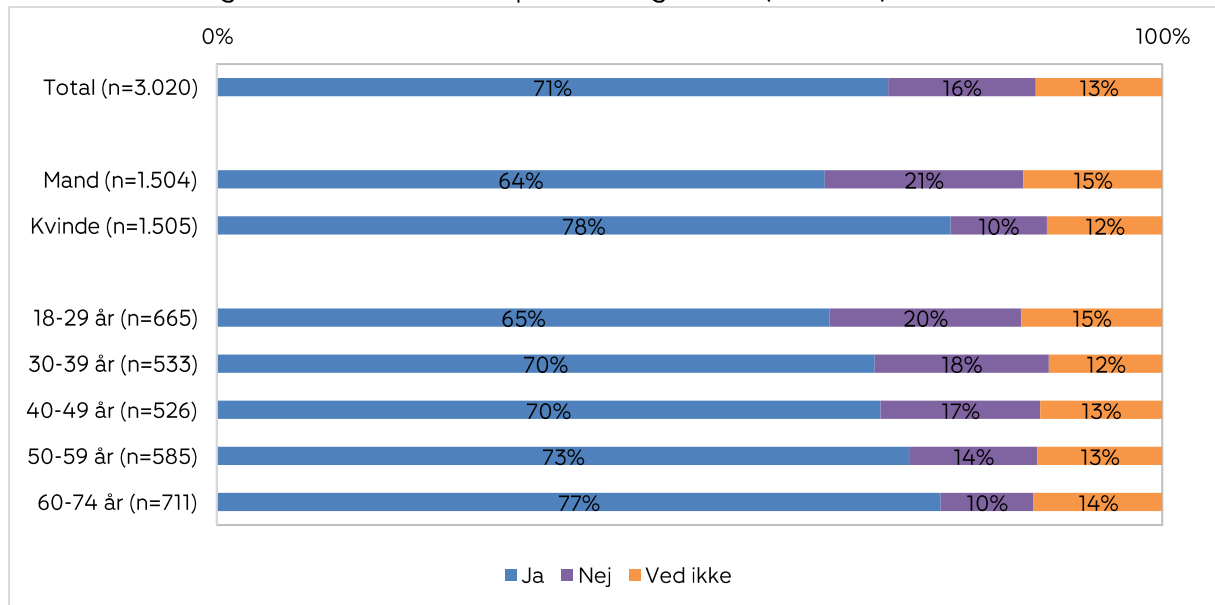
Figur 8.8. Ved hvilket alkoholforbrug tror du, at risikoen for kræft stiger? Angiv gerne dit bedste bud, selvom du ikke er sikker
Blandt 18-74-årige (n=3.020).

- Kun få ved, at risikoen for kræft stiger allerede ved et relativt lavt indtag af alkohol. F.eks. angiver 16 %, at risikoen for kræft stiger ved et forbrug på 0-7 genstande ugentligt og 9 % angiver, at risikoen stiger ved et forbrug på 8-10 genstande om ugen.

Behov for oplysning

Figur 8.9. Mener du, at der er behov for oplysning om, at alkohol øger risikoen for kræft? Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn³⁶ og alder* (n=3.020).

*Ingen regionsforskelle.

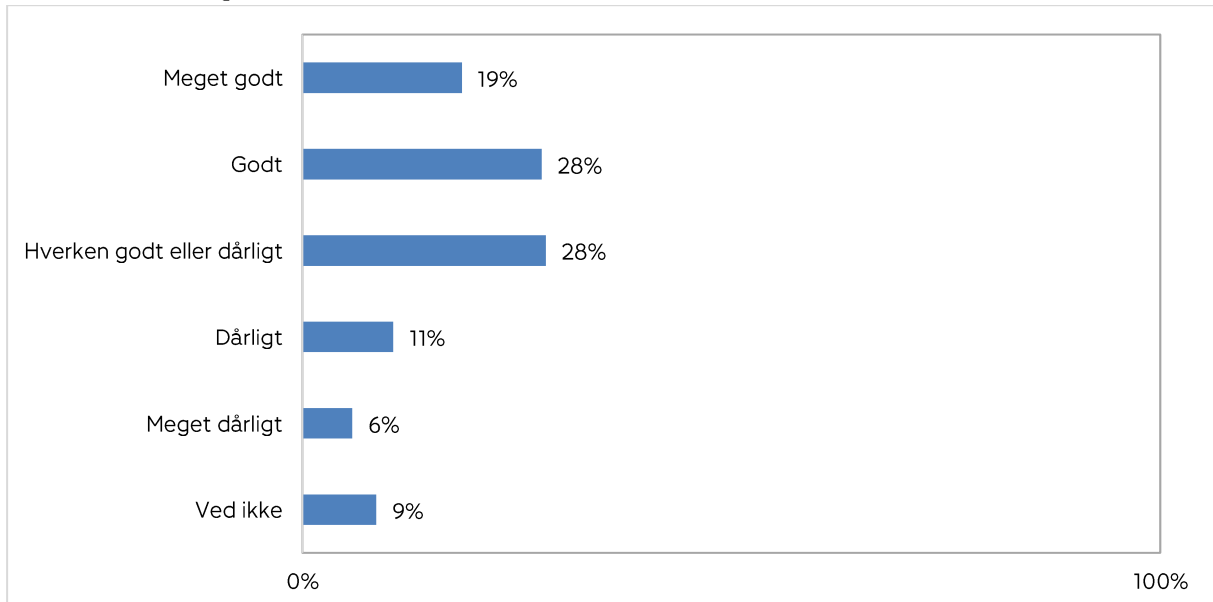
- Blandt 18-74-årige mener 71 %, at der er behov for oplysning om, at alkohol øger risikoen for kræft. 16 % mener ikke, at der er behov for det, mens 13 % svarer 'ved ikke'.
- Flere kvinder end mænd mener, at der er behov for oplysning om, at alkohol øger risikoen for kræft (78 % mod 64 %).
- Andelen, der mener, at der er behov for oplysning om, at alkohol øger risikoen for kræft, stiger med alderen (fra 65 % blandt 18-29-årige til 77 % blandt de 60-74-årige).

³⁶ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Oplysning om kræftrisiko på alkoholiske drikkevarer

Figur 8.10. *Hvor godt eller dårligt synes du om at gøre det obligatorisk at oplyse om, at alkohol øger risikoen for kræft på alkoholiske drikkevarer (ligesom der er information om sundhedskonsekvenserne ved rygning på tobaksprodukter)?*

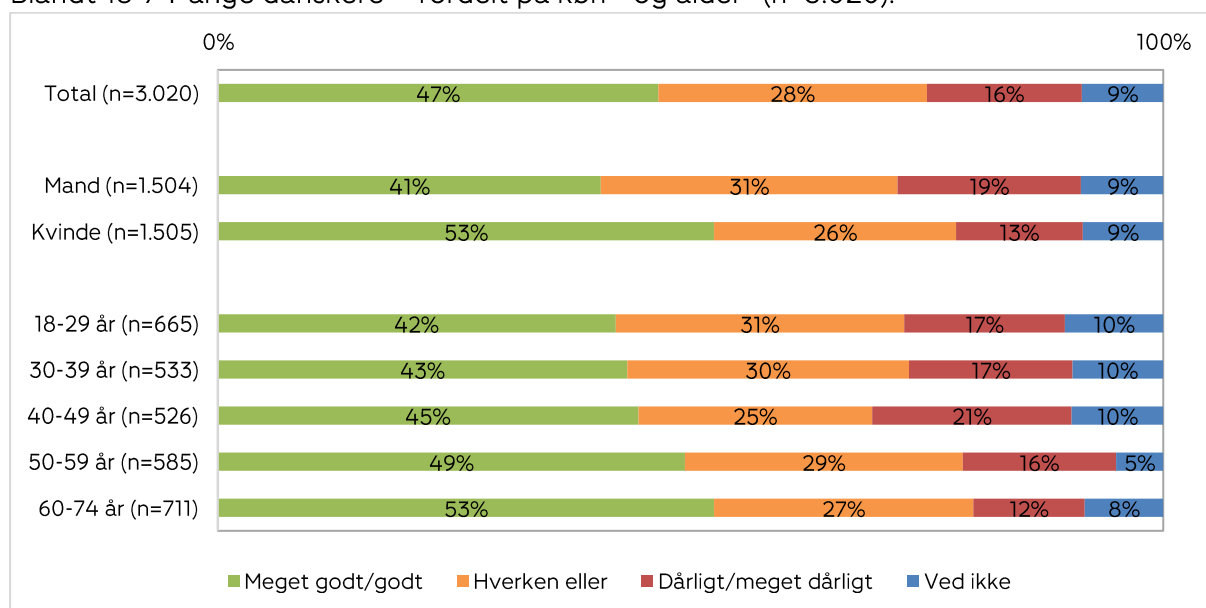
Blandt 18-74-årige danskere (n=3.020).

- 47 % synes enten meget godt eller godt om at gøre det obligatorisk at oplyse om, at alkohol øger risikoen for kræft på alkoholiske drikkevarer. 16 % angiver, at de synes dårligt eller meget dårligt om det.

Figur 8.11. *Hvor godt eller dårligt synes du om at gøre det obligatorisk at oplyse om, at alkohol øger risikoen for kræft på alkoholiske drikkevarer (ligesom der er information om sundhedskonsekvenserne ved rygning på tobaksprodukter)?*

Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn³⁷ og alder* (n=3.020).

*Ingen regionsforskelle.

- Flere kvinder end mænd synes meget godt eller godt om at gøre det obligatorisk at oplyse om, at alkohol øger risikoen for kræft på alkoholiske drikkevarer (53 % mod 41 %).
- Flest 60-74-årige synes meget godt eller godt om at gøre det obligatorisk at oplyse om, at alkohol øger risikoen for kræft på alkoholiske drikkevarer, mens færrest 18-29-årige synes dette (53 % mod 42 %). Overordnet set stiger andelen, der synes meget godt eller godt om forslaget med stigende alder.

Andre danske undersøgelser

Ligesom i denne rapport, viser en undersøgelse fra 2009 [26], at danskernes kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft er lav: 6 % angiver brystkræft og 20 % angiver kræft i mundhule, svælg og strube, når de bliver spurgt, hvilke sygdomme og tilstande, der hænger sammen med et stort alkoholindtag.

I Kræftens Bekæmpelses tidligere rapporter om danskernes alkoholvaner (13-15, 22) har kendskabet ligeledes været lav. Se f.eks. figur 8.2 og 8.4.

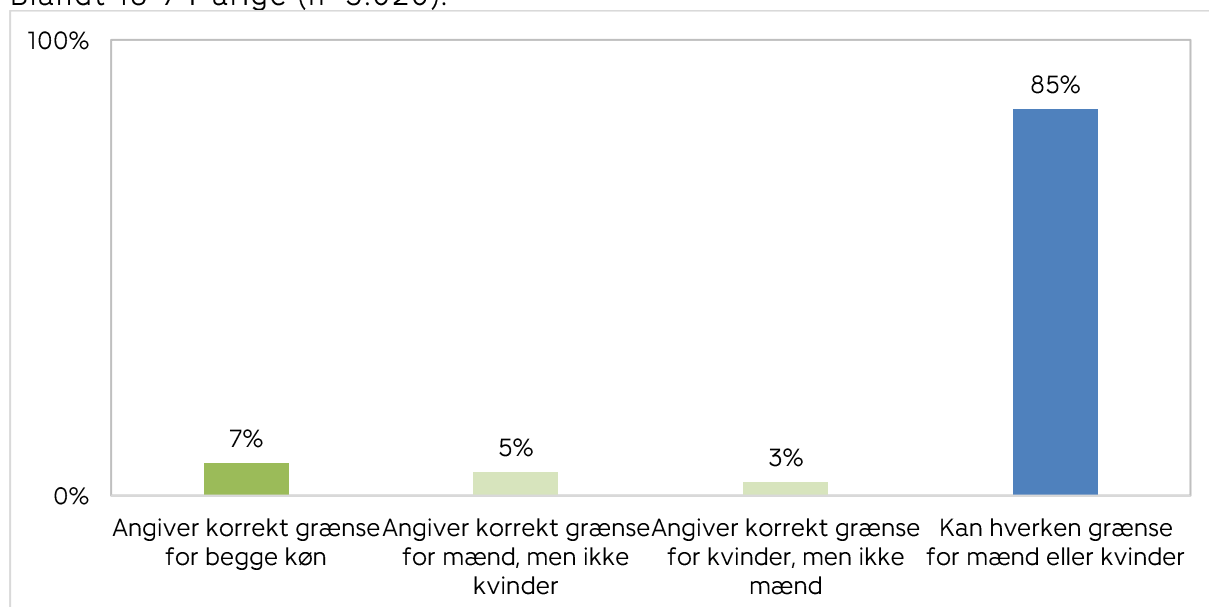
³⁷ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

9. Kendskab til Sundhedsstyrelsens anbefalinger om alkohol

Sundhedsstyrelsen har en række anbefalinger om alkohol, der skal vejlede om, hvordan alkohol påvirker vores helbred (23). Formålet med anbefalingerne er at være et pejlemærke for den enkelte, ligesom de kan understøtte rammer og grænser for f.eks. børn og unges alkoholindtag. Sundhedsstyrelsen anbefaler bl.a., at voksne på 18 år og derover **højst drikker 10 genstande om ugen** og **højst 4 genstande på samme dag**. De nuværende anbefalinger er fra marts 2022, og erstatter tidligere anbefalinger, hvor grænserne var forskellige for mænd og kvinder³⁸.

Kendskab til anbefalingen om højst 10 genstande om ugen

Fig 9.1. *Hvor mange genstande anbefaler Sundhedsstyrelsen, at voksne på 18 år og derover, højst drikker om ugen?*³⁹
Blandt 18-74-årige (n=3.020).

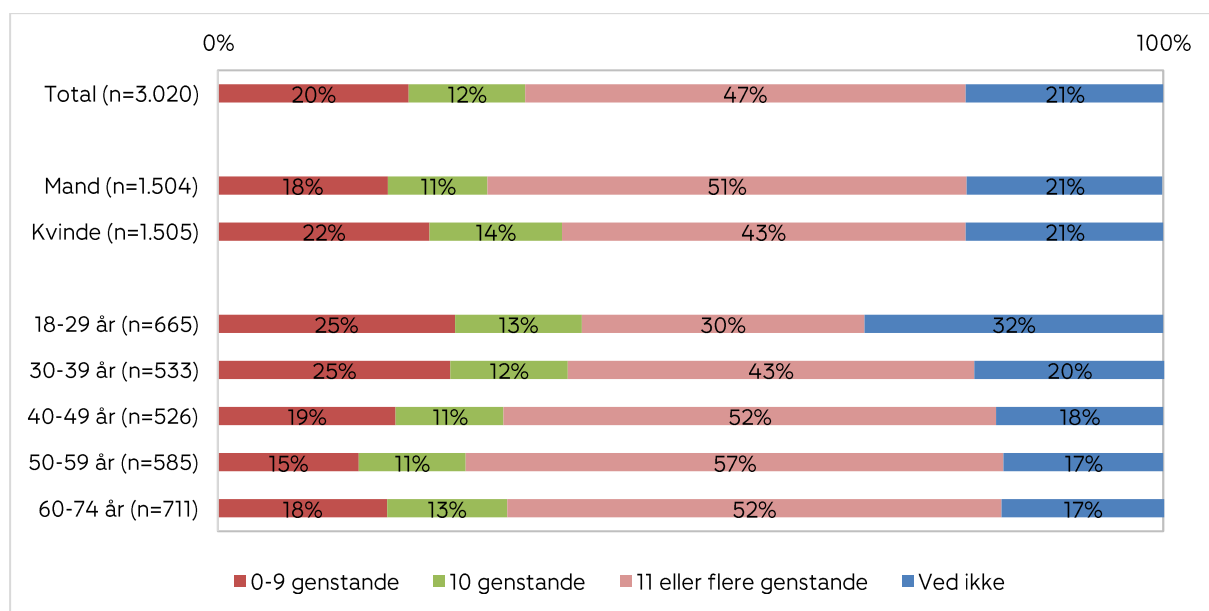
- Mere end 8 ud af 10 kan *ikke* angive Sundhedsstyrelsens anbefaling, om højst at drikke 10 genstande om ugen – hverken for mænd eller kvinder (85 %).
- 7 % angiver korrekt, at Sundhedsstyrelsen anbefaler højst 10 genstande om ugen for både mænd og kvinder på 18 år og derover.
- 5 % kan angive grænsen på højst 10 genstande om ugen for mænd, men ikke for kvinder, mens 3 % kan angive grænsen for kvinder, men ikke for mænd.

³⁸ Fra 2010-2022 lød Sundhedsstyrelsens udmeldinger: "Du har en lav risiko for at blive syg på grund af alkohol ved et forbrug på 7 genstande om ugen for kvinder og 14 for mænd (lavrisikogrænserne)" og "Du har en høj risiko for at blive syg på grund af alkohol, hvis du drikker mere end 14 genstande om ugen som kvinde og 21 genstande om ugen som mand (højrisikogrænserne)".

³⁹ Der var et felt, hvor man kunne angive grænsen for mænd, et felt hvor man kunne angive grænsen for kvinder, samt to "ved ikke"-felter – hvis man havde et bud for det ene køn, men ikke det andet.

Figur 9.2. Hvor mange genstande anbefaler Sundhedsstyrelsen, at voksne på 18 år og derover, højest drikker om ugen? Figuren viser besvarelser angående grænsen for mænd.

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn⁴⁰ og alder* (n=3.020).

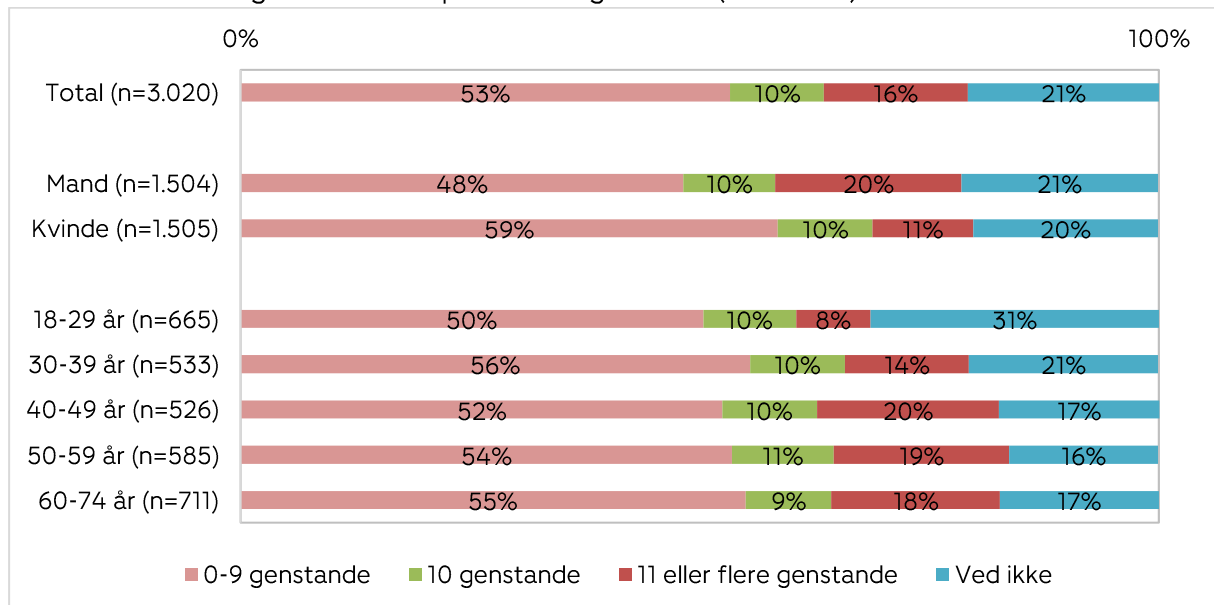
* Ingen signifikant forskel ift. region.

- Lidt flere kvinder end mænd angiver korrekt, at Sundhedsstyrelsen anbefaler mænd højest at drikke 10 genstande om ugen (14 % vs. 11 %). Flere mænd end kvinder tror, at anbefalingen er 11 genstande eller højere.
- Andelen, der korrekt angiver den korrekte grænse på højst 10 genstande om ugen, er nogenlunde ens på tværs af aldersgrupper (varierer fra 11-13 %). Det er især de tre ældste aldersgrupper, der tror, at anbefalingen er 11 eller højere.

⁴⁰ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Figur 9.3. Hvor mange genstande anbefaler Sundhedsstyrelsen, at voksne på 18 år og derover, højst drikker om ugen? Figuren viser besvarelser angående grænsen for kvinder.

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn⁴¹ og alder* (n=3.020).

* Ingen signifikant forskel ift. region.

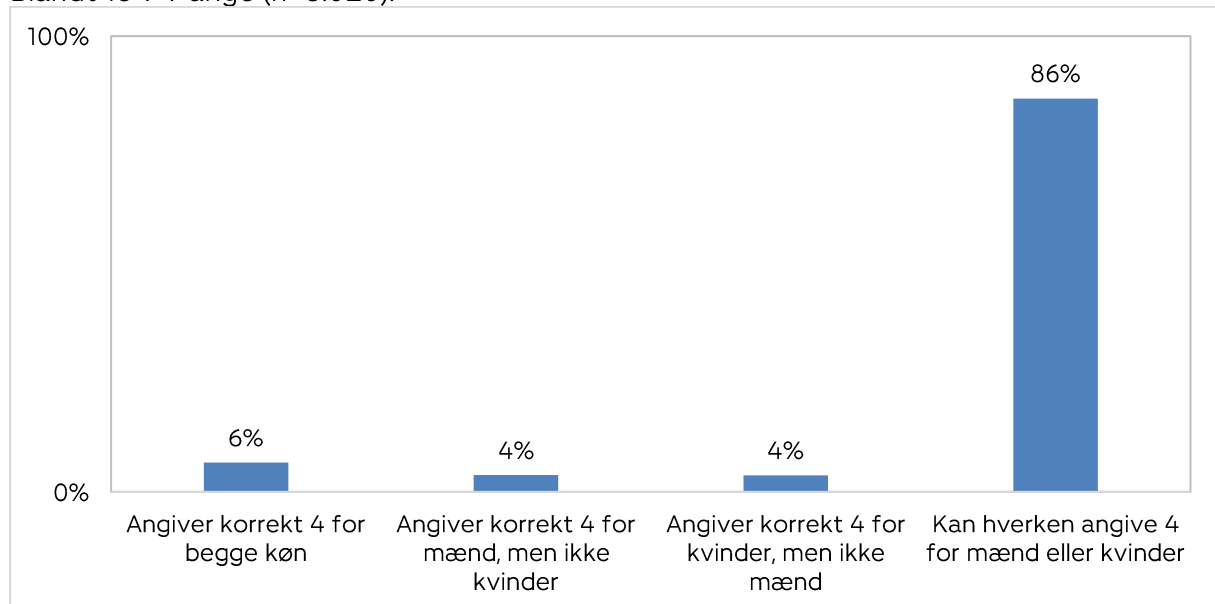
- Flere kvinder end mænd tror, at Sundhedsstyrelsen anbefaler kvinder højst at drikke 0-9 genstande om ugen (59 % vs. 48 %). Lige få mænd og kvinder kan angive den korrekte grænse på højst 10 genstande (10 %).
- Der er lidt variation i forhold til alder, men andelen, der kan angive den korrekte anbefaling på højst 10 genstande, er nogenlunde ens på tværs af aldersgrupperne (varierer fra 9-11 %).

⁴¹ De 11 respondenter, der har svaret "andet" i køn, indgår ikke i underanalysen opdelt på køn (derfor n=3.009 i stedet for n=3.020).

Kendskab til anbefalingen om højst 4 genstande på samme dag

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at voksne på 18 år og derover **højst drikker 4 genstande på samme dag**. Denne anbefaling svarer til Sundhedsstyrelsens tidligere anbefaling (frem til marts 2022), bortset fra at ordlyden var anderledes⁴².

Figur 9.4. Hvor mange genstande anbefaler Sundhedsstyrelsen, at voksne på 18 år og derover, højst drikker på samme dag?⁴³
Blandt 18-74-årige (n=3.020).

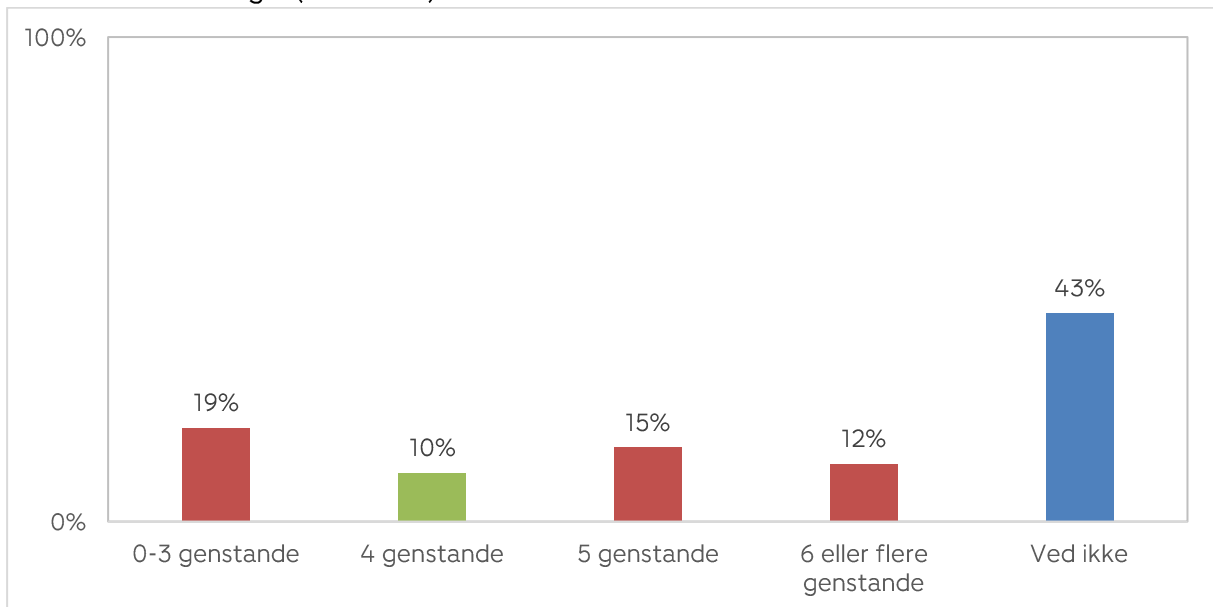
- Mere end 8 ud af 10 (86 %) kender ikke Sundhedsstyrelsens anbefaling om, at voksne på 18 år og derover højst drikker 4 genstande på samme dag – hverken for mænd eller kvinder.
- 6 % angiver korrekt for både mænd og kvinder, at Sundhedsstyrelsen anbefaler højst 4 genstande på samme dag.
- 4 % kan grænsen for mænd, men ikke for kvinder, ligesom 4 % kan grænsen for kvinder, men ikke for mænd.

⁴² Ordlyden var tidligere "Stop før 5", hvilket i praksis vil sige "højst 4".

⁴³ Der var et felt, hvor man kunne angive grænsen for mænd, et felt hvor man kunne angive grænsen for kvinder, samt to "ved ikke"-felter – hvis man havde et bud for det ene køn, men ikke det andet.

Fig. 9.5. *Hvor mange genstande anbefaler Sundhedsstyrelsen, at voksne på 18 år og derover, højst drikker på samme dag?* Figuren viser besvarelser angående grænsen for mænd.

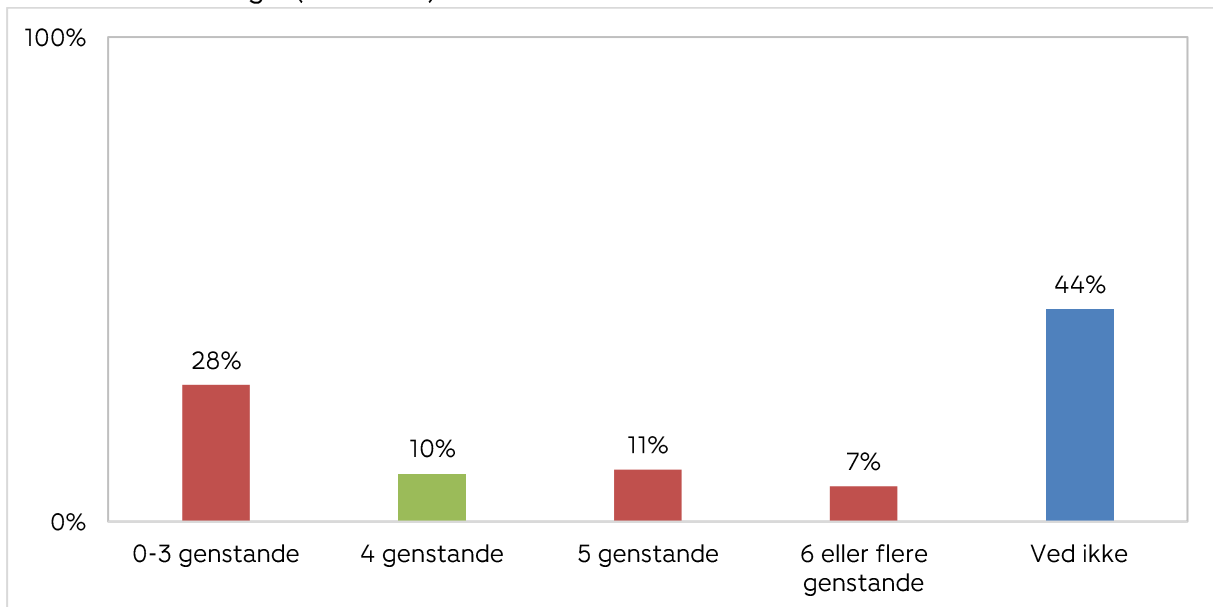
Blandt 18-74-årige (n=3.020).

- Kun hver tiende (10 %) kan angive, at Sundhedsstyrelsen anbefaler, at mænd højst drikker 4 genstande på samme dag. 43 % svarer "ved ikke", mens resten angiver forkerte svar på spørgsmålet.

Fig. 9.6. Hvor mange genstande anbefaler Sundhedsstyrelsen, at voksne på 18 år og derover, højst drikker på samme dag? Figuren viser besvarelser angående grænsen for kvinder.

Blandt 18-74-årige (n=3.020).

- Kun hver tiende (10 %) kan angive, at Sundhedsstyrelsen anbefaler, at kvinder højst drikker 4 genstande på samme dag. 44 % svarer "ved ikke", mens resten angiver forkerte svar på spørgsmålet.

10. Metode

Datagrundlag

Denne rapport er baseret på data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt 3.020 danskere i alderen 18-74 år. Dataindsamlingen blev varetaget af analyseinstituttet Voxmeter i perioden 8. maj – 14. juli 2023. Data er nationalt repræsentativt på køn, alder og region. Enkelte steder indgår data fra tidligere undersøgelser til at belyse udvikling over tid.

Kræftens Bekæmpelse har, sammen med TrygFonden, tidligere udgivet en række rapporter om danskernes alkoholvaner (13-15, 22), unges alkoholvaner (24-29) og om forældres holdninger til unges alkoholvaner (30-34).

Repræsentativitet

Alle medlemmer i Voxmeters panel er telefonisk rekrutterede, og man kan ikke selv tilmelde sig. Det er for at understøtte, at panelet er så repræsentativt som muligt. Derudover er data til denne undersøgelse indsamlet via kvoter, som er en sammensætning af data – f.eks. mænd i alderen 18-29 år fra Region Hovedstaden – der svarer til den nationale sammensætning med en max afvigelse på +/- 5 %. Denne metode sikrer en national repræsentativ fordeling af respondenter i forhold til⁴⁴:

- Køn (mænd/kvinder)
- Alder (18-29/30-39/40-49/50-59/60-74 år)
- Region (Hovedstaden/Sjælland/Syddanmark/Midtjylland/Nordjylland)

Nedenstående tabel viser antallet af respondenter i undersøgelsen fordelt på køn, alder og region.

⁴⁴ Kvoterne for dataindsamlingen blandt 18-74-årige er beregnet på baggrund af opgørelsen 'FOLK1A: Folketal den 1. i kvartalet efter område, køn, alder og civilstand' fra www.statistikbanken.dk. Tallene er fra 1. kvartal 2023.

Tabel 10.1 Fordeling af respondenter

		Hovedstaden (n=985)	Sjælland (n=427)	Syddanmark (n=621)	Midtjylland (n=679)	Nordjylland (n=308)
Mænd (n=1.504)	18-29 år (n=336)	119	39	63	80	35
	30-39 år (n=268)	99	33	51	61	24
	40-49 år (n=260)	88	36	54	57	25
	50-59 år (n=291)	87	45	64	65	30
	60-74 år (n=349)	96	56	79	78	40
Kvinder (n=1.505)	18-29 år (n=323)	117	36	60	79	31
	30-39 år (n=263)	98	34	49	57	25
	40-49 år (n=263)	88	40	54	56	25
	50-59 år (n=294)	91	46	64	63	30
	60-74 år (n=362)	100	60	81	81	40

I denne dataindsamling har respondenterne, som noget nyt, haft mulighed for at angive "Andet" til spørgsmålene omkring deres køn (det har 11 personer gjort). Personer, der har svaret "andet" til deres køn, er ekskluderet fra analyser, der opdeles på køn. Det skyldes, at gruppen (n=11) er for lille til, at det giver mening at betragte deres svar isoleret. Men de indgår i analyser opgjort på totalen samt i øvrige underanalyser (opdelt på alder og region).

Spørgeskemaet

Spørgeskemaet tager udgangspunkt i tidligere spørgeskemaer fra Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholindsats, samt i spørgeskemaer fra andre nationale (f.eks. Statens Institut for Folkesundhed, Mandag Morgen og TrygFonden) og internationale aktører (f.eks. Cancer Research UK). Spørgeskemaet har således ikke været igennem en større valideringsproces, men bygger på velafprøvede spørgsmål fra anerkendte aktører.

Procenttal i figurer og tekst

Procenttallene i de viste figurer er afrundede, og vil derfor i nogle tilfælde summere til lige over eller lige under 100 %. I beskrivelsen af figurerne omtales ofte en sum af flere tal, for

eksempel andelen, der er enten enige eller meget enige i et udsagn. Denne sum stemmer ikke altid overens med den sum, man som læser vil komme frem til, hvis man summerer tallene i figuren. Det skyldes, at figurerne viser afrundede tal, men at vi har medtaget decimalerne, når vi har summeret tallene for forskellige svarkategorier.

Rekruttering af deltagere

Personer i alderen 18-74 år fra Voxmeters panel blev pr. mail inviteret til at deltage i undersøgelsen. Respondenter, der ikke havde besvaret undersøgelsen indenfor 4-5 dage, modtog en e-mail med endnu en opfordring til at deltage og derefter blev de påmindet pr. telefon. Respondenterne blev belønnet med, hvad der svarer til cirka 1 kr. pr. minut og fik samtidig mulighed for at deltage i en lodtrækning om præmier.

For at undgå at påvirke respondenternes svar, fik de ikke at vide, hvem der stod bag undersøgelsen, da de påbegyndte spørgeskemaet. Afslutningsvis fremgik det, at Kræftens Bekæmpelse var afsender, og der var kontaktinformation til en medarbejder herfra i tilfælde af spørgsmål/kommentarer.

Respondenter i undersøgelsen

I alt blev 13.416 personer inviteret til at deltage i undersøgelsen, og i alt har 3.020 gennemført, hvilket giver en svarprocent på knap 23 %. Yderligere detaljer fremgår af tabellen nedenfor.

Tabel 10.2 Antal respondenter i undersøgelsen

	Antal personer (procent)	Frafald
Respondenter inviteret til undersøgelsen	13.416 (100 %) →	8.716 startede ikke undersøgelsen (65 %)
	↓	129 (<1 %) afbrød undersøgelsen undervejs
		1.551 blev frascreenet (12 %) (passede ikke i målgruppen eller kvoten var fyldt)
Respondenter i datasættet, der er anvendt i denne rapport	3.020 (23 %)	

Statistiske analyser

Hvor det er relevant, er der testet for signifikante forskelle i forhold til køn, alder og region. Enkelte steder er der også testet for forskelle i forhold til ugentligt alkoholforbrug. For at teste, om en sammenhæng mellem to variable er statistisk signifikant, er χ^2 -tests blevet anvendt. En p-værdi <0,05 er blevet anset som statistisk signifikant. Alle analyser er foretaget i IBM SPSS Statistics 27.

Det er kun statistisk signifikante sammenhænge, der rapporteres og omtales som sammenhænge. Det fremgår under figurerne, hvis der er testet for forskelle og testene er insignifikante.

Udviklingsanalyser

Udviklingsanalyserne i denne rapport bygger på seks dataindsamlinger, hvoraf data fra 2017, 2017/2018, 2019 og 2023 blev indsamlet af analysebureauet Voxmeter⁴⁵. Data fra 2018 blev indsamlet af analysebureauet Userneeds, og data fra 2020 blev indsamlet af analysebureauet Epinion i Norstats Onlinepanel. Første dataindsamling blev foretaget umiddelbart før mediekampagnen 'Alkohol gør noget ved os' (4. september til 8. oktober 2017), og anden dataindsamling blev foretaget umiddelbart efter denne (27. november 2017 til 7. januar 2018). Tredje dataindsamling blev foretaget efter relanceringen af 'Alkohol gør noget ved os' i 2018 (19. november 2018 til 6. januar 2019), mens fjerde dataindsamling blev foretaget umiddelbart efter mediekampagnen 'Drop de ligegyldige genstande' i 2019 (25. november 2019 til 5. januar 2020). Femte dataindsamling blev foretaget umiddelbart efter mediekampagnen 'Drop de ligegyldige genstande II' i 2020 (23. november 2020 til 11. januar 2021). Sjette dataindsamling blev indsamlet et års tid *forud* for en mediekampagne, for at kunne levere indsigter og aktuelle tal i forbindelse med mediekampagnen.

Begrænsninger ved webundersøgelser

Webbaserede undersøgelser, via onlinepaneler, bliver ofte anvendt til indsamling af data til befolkningsrepræsentative undersøgelser. Webbaserede undersøgelser har visse fordele, men også ulemper, sammenlignet med undersøgelser gennemført via post eller pr. telefon. En fordel ved webundersøgelser er, at de både er billigere og hurtigere at gennemføre end postale undersøgelser og telefoninterviews. Dog bliver svarprocenten for webundersøgelser generelt lavere end for andre former for undersøgelser (35). Det gør det sværere at udelukke, at respondenter, der har valgt at deltage i en undersøgelse som denne, adskiller sig fra den generelle danske befolkning.

Webpaneler har en vis indbygget skævhed. For eksempel er socialt dårligt stillede, kortuddannede samt personer med anden etnisk herkomst end dansk generelt underrepræsenterede. Hvis personer, der deltager i panelet, for eksempel har alkoholvaner, der adskiller sig fra den generelle befolknings alkoholvaner, vil det ikke give et fuldstændigt retvisende billede. Ud over skævheden i panelets sammensætning, kan der også være en skævhed i forhold til *hvem* fra panelet, der vælger at besvare et spørgeskema om egne alkoholvaner. Derfor fik panelisterne ikke at vide, hvad spørgeskemaet handlede om eller hvem der stod bag, før de var i gang med at udfylde det. Ganske få (under 1 %) afbrød undersøgelsen undervejs.

Problemet med skævhed og bortfald imødekommes delvist af indsamlingen via kvoter. Ved at indsamle data via kvoter har Voxmeter sikret, at data er repræsentativt i forhold til køn, alder og region.

Selvrapporteringen skaber en vis usikkerhed ved data. Der kan være en tendens til, at folk svarer det, de tror, afsenderen gerne vil høre. Det kan for eksempel medføre en underrapportering af alkoholforbruget. Af den grund blev respondenterne først oplyst om afsenderen på undersøgelsen (Kræftens Bekæmpelse) ved afslutningen af undersøgelsen. Anonymiteten ved webundersøgelser kan hjælpe til, at respondenterne føler, at det er

⁴⁵ Voxmeter sikrede sig, at der ikke var nogen af deres panelister, der deltog i mere end én af deres dataindsamlinger i perioden 2017-2019. Der var ikke noget krav om, at respondenter fra 2023-dataindsamlingen ikke måtte have deltaget i de tidligere undersøgelser fra Voxmeter – men der er dog mindst 3 år mellem disse og 2023-datatindsamlingen. Derfor har det formentligt ikke haft nogen betydning, hvis der har været gengangere.

nemmere at give ærlige svar, sammenlignet med telefoniske interviews, hvor man i højere grad kan have en følelse af at skulle stå til ansvar for ens besvarelse.

Spørgsmål til undersøgelsen

Spørgsmål til undersøgelsen kan rettes til senior projektleder Anne Sofie Plum Christensen (asc@cancer.dk) fra Kræftens Bekæmpelse.

Litteraturliste

1. Sundhedsstyrelsen. Notat: Sundhedsstyrelsens udmeldinger om indtag af alkohol. 2022.
2. Broholm K. Alkohol og Helbred. København: Sundhedsstyrelsen; 2008.
3. Jorgensen MB, Thygesen LC, Becker U, Tolstrup JS. Alcohol consumption and risk of unemployment, sickness absence and disability pension in Denmark: a prospective cohort study. *Addiction* (Abingdon, England). 2017;112(10):1754-64.
4. Eliassen M, Becker U, Gronbaek M, Juel K, Tolstrup JS. Alcohol-attributable and alcohol-preventable mortality in Denmark: an analysis of which intake levels contribute most to alcohol's harmful and beneficial effects. *EurJEpidemiol*. 2014;29(1):15-26.
5. Diderichsen F, Andersen I, Manuel C. Ulighed i sundhed – årsager og indsatser. Sundhedsstyrelsen. 2011.
6. Schramm S, Bramming M, Davidsen M, Jensen HAR, Tolstrup J, Statens Institut for Folkesundhed SU. Sygdomsbyrden i Danmark - risikofaktorer. Sundhedsstyrelsen. 2022:304.
7. IARC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans, Vol 100, A Review of Human Carcinogens. International Agency for Research on Cancer. 2011.
8. WHO. A review of human carcinogens. Part E: Personal habits and indoor combustions (IARC monographs on the evaluation of carcinogenic risks to humans; v100E). WHO press. 2012;100E.
9. Tybjerg AJ, Friis S, Brown K, Nilbert MC, Morch L, Koster B. Updated fraction of cancer attributable to lifestyle and environmental factors in Denmark in 2018. *Scientific reports*. 2022;12(1):549.
10. Sundhedsstyrelsen. Danskernes sundhed - Den Nationale Sundhedsprofil 2021. Statens Institut for Folkesundhed (SDU). 2021.
11. Alkohol & Samfund. Befolkningsundersøgelse 2022. Alkohol og Samfund. 2022.
12. Bloomfield K, Elmeland K, Villumsen S. Rusmidler i Danmark - Forbrug, holdninger og livsstil. Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet; 2013.
13. Christensen A, Hansen L, Thomsen KL & Meyer MKH. Danskernes alkoholvaner 2017. 2018.
14. Christensen ASP, Jacobsen MH, Meyer MKH. Danskernes alkoholvaner 2018. København: Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens smba; 2019.
15. Christensen A, ; Zachariasen, E; Behrens, CL. Danskernes alkoholvaner 2019. Kræftens Bekæmpelse. 2020.
16. TrygFonden MM. Mellem broccoli og bajere - forebyggelse ifølge danskerne. 2017.
17. Wohllebe L. Vælgerne klar til 18-årsgrænse for køb af alkohol. <https://www.cancerdk/nyheder/vaelgerne-klar-til-18-aarsgraense-for-koeb-af-alkohol/> 2022.
18. Vikkelsø ML, Signe Måling: Unge under 18 skal ikke kunne købe alkohol. <https://www.waltingetdk/artikel/202842-ny-maaling-unge-under-18-aar-skal-ikke-kunne-koebe-alkohol>. 2020.
19. Bagnardi V, Rota M, Botteri E, Tramacere I, Islami F, Fedirko V, et al. Light alcohol drinking and cancer: a meta-analysis. *Annals of oncology : official journal of the European Society for Medical Oncology / ESMO*. 2013;24(2):301-8.
20. Seitz HK, Pelucchi C, Bagnardi V, La Vecchia C. Epidemiology and pathophysiology of alcohol and breast cancer: Update 2012. *Alcohol and alcoholism* (Oxford, Oxfordshire). 2012;47(3):204-12.

21. Allen NE, Beral V, Casabonne D, Kan SW, Reeves GK, Brown A, et al. Moderate alcohol intake and cancer incidence in women. *JNatlCancer Inst.* 2009;101(5):296-305.
22. Behrens CL, Lundgaard PB, Christensen ASP. Danskernes alkoholvaner 2020. *Kræftens Bekæmpelse.* 2022:62.
23. Sundhedsstyrelsen. Sundhedsstyrelsen: Alkohol. 2023.
<https://www.sst.dk/da/Borger/En-sund-hverdag/Alkohol/Anbefalinger-om-alkohol>
24. Schiøth C, Krarup AF, Behrens CL. Unges alkoholvaner i Danmark 2014 - en kortlægning. *Kræftens Bekæmpelse.* 2014.
25. Schiøth CB, CL; Hansen L. Unges alkoholvaner i Danmark 2015 - en kortlægning. 2016.
26. Mandag Morgen & TrygFonden. Fremtidens alkoholpolitik - ifølge danskerne. 2009.
27. Christensen ASP, Behrens CL, Hansen L, Zachariasen E. Unges alkoholvaner i Danmark 2017 - en kortlægning. *Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba).* 2018.
28. Meyer M, ; Lundgaard, PB; Zachariasen E; Christensen, ASP. Unges alkoholvaner i Danmark 2019. *Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba).* 2020.
29. Hansen SER, Lundgaard PB, Christensen ASP. Unges Alkoholvaner i Danmark 2021. *Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba).* 2022:86.
30. Behrens CL, Mortensen JH, C. S. Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2015. København: *Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba)* 2016; 2016.
31. Meyer MKHB, Christine Lind. Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2016. *Kræftens Bekæmpelse.* 2017.
32. Lundgaard P, CL SCB. Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2018. *Kræftens Bekæmpelse.* 2019.
33. Christensen ASP, Lundgaard PB, H. MMK, Lourenco S. Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2020. *Fuld af Liv.* 2021:40.
34. Christensen ASP, Lambæk I, Madsen AD, Hansen S. Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2022. *Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba).* 2022:45.
35. Dobrow MJ, Orchard MC, Golden B, Holowaty E, Paszat L, Brown AD, et al. Response audit of an Internet survey of health care providers and administrators: implications for determination of response rates. *JMedInternetRes.* 2008;10(4):e30.

I denne rapport kortlægges alkoholvaner i Danmark i 2023. Rapporten er baseret på data fra en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 3.020 personer i alderen 18-74 år. Undersøgelsen er gennemført af analyseinstituttet Voxmeter, og data er nationalt repræsentativt i forhold til køn, alder og region.

I rapporten kortlægges blandt andet:

- Alkoholforbrug
- Oplevelser med den danske alkoholkultur
- Holdninger til den danske alkoholkultur
- Viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft
- Kendskab til Sundhedsstyrelsens anbefalinger om alkohol

Rapporten er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse.

Kræftens Bekæmpelse
Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Tlf.: 35 25 75 00

<https://www.cancer.dk/forebyg/drik-mindre-alkohol/>

 Kræftens Bekæmpelse